

Dit liv, din læring

Lærervejledning

Turboforløb for elever som ikke vurderes parat til den ønskede uddannelse i 8. klasse

TrygFondens Børneforskningscenter
Københavns Professionshøjskole
VIA University College

2020

Kolofon

Dato

Sidst opdateret 13. maj 2020

Overskrift

Dit liv, din læring. Lærervejledning

Udviklet for

Børne- og Undervisningsministeriet

Udviklet af

Projektdirektør og forskningsansvarlig:
TrygFondens Børneforskningscenter

Materiale til 'Dit liv, din læring' er udviklet af:

VIA University College
TrygFondens Børneforskningscenter

Materiale til dansk er udviklet af:

Lektor Elsebeth Otzen og lektor Kenneth Reinecke Hansen
Københavns Professionshøjskole

Materiale til matematik er udviklet af:

Lektor Pia Beck Tonnesen og lektor Steffen Overgaard
Københavns Professionshøjskole

Indhold

Indledning	6
Et to-ugers turboforløb	6
Om at oprette hold og udvælge elever	6
Det pædagogiske og didaktiske afsæt	7
Om testene	11
For hele folkeskolen	12
Henvisninger	12
Lektionsplan	14
Lektionsplan uge 1	14
Lektionsplan uge 2	15
Lærervejledning til 'Dit liv, din læring' (Personlige og sociale kompetencer).....	17
Lærervejledning for dag 1/ Mandag i uge 1	21
Lærervejledning for dag 2/ Tirsdag i uge 1	28
Lærervejledning for dag 3/ Onsdag i uge 1.....	36
Lærervejledning for dag 4/ Torsdag i uge 1	43
Lærervejledning for dag 5/ Fredag i uge 1	49
Lærervejledning for dag 6/ Mandag i uge 2	55
Lærervejledning for dag 7/ Tirsdag i uge 2	61
Lærervejledning for dag 8/ Onsdag i uge 2.....	69
Lærervejledning for dag 9/ Torsdag i uge 2	73
Lærervejledning for dag 10/ Fredag i uge 2.....	78
Lærervejledning til undervisningen i dansk.....	82
Uddybende lektionsplan	83
Lærervejledning for dag 1/ Mandag i uge 1	85
Lærervejledning for dag 2/ Tirsdag i uge 1	88
Lærervejledning for dag 3/ Onsdag i uge 1.....	92
Lærervejledning for dag 4/ Torsdag i uge 1	97
Lærervejledning for dag 5/ Fredag i uge 1	102
Lærervejledning for dag 6/ Mandag i uge 2	107
Lærervejledning for dag 7/ Tirsdag i uge 2	111
Lærervejledning for dag 8/ Onsdag i uge 2.....	114
Lærervejledning for dag 9/ Torsdag i uge 2	118

Lærervejledning for dag 10/ Fredag i uge 2.....	121
Lærervejledning til undervisningen i matematik	125
Uddybende lektionsplan.....	126
Lærervejledning for dag 1/ Mandag i uge 1	128
Lærervejledning for dag 2/ Tirsdag i uge 1	131
Lærervejledning for dag 3/ Onsdag i uge 1.....	135
Lærervejledning for dag 4/ Torsdag i uge 1	139
Lærervejledning for dag 5/ Fredag i uge 1	143
Lærervejledning for dag 6/ Mandag i uge 2	148
Lærervejledning for dag 7/ Tirsdag i uge 2	152
Lærervejledning for dag 9/ Torsdag i uge 2	160
Lærervejledning for dag 10/ Fredag i uge 2.....	163

Indledning

Indledning

Omkring hver fjerde elev bliver i 8. klasse ikke vurderet parat til den uddannelse, de ønsker at søge. Disse elever har dårligere forudsætninger for at afslutte folkeskolen med de kompetencer, der kan hjælpe dem videre til en ungdomsuddannelse. Erfaringer fra intensive læringsforløb i Danmark peger på, at de unge i sådanne forløb har gavn af det intensive arbejde med egne faglige, personlige og sociale færdigheder, og at de i større grad efterfølgende formår at tage ansvar for egne skoleresultater og dermed indhente et fagligt efterslæb (Epinion, 2016).

Mange kommuner har erfaringer med at tilbyde camps til elever, som ikke er vurderet parat til den ønskede uddannelse. Det forløb, som I skal gennemføre, adskiller sig fra traditionelle camps, idet undervisningen foregår på den unges egen skole, eleverne deltager sammen med klassekammerater, og undervisningen varetages af lærere og pædagoger fra den unges egen skole. Fordi forløbene foregår på elevens egen skole, kan lærere og pædagoger medvirke til, at de unge efterfølgende fastholder deres læring til bedre skoletrivsel og faglig udvikling i dagligdagen.

Et to-ugers turboforløb

Det intensive læringsforløb løber over en to ugers periode. Undervisningen er tilrettelagt, så den foregår inden for skoletiden, og den udgør omkring 35 timer pr. uge.

Dette turboforløb hedder 'Dit liv, din læring'. På forløbet skal eleverne udvikle deres kompetencer i dansk og matematik, og de skal opnå en større forståelse for deres personlige styrker og tro på egen mestring. Der er i forløbet særligt fokus på elevernes tilegnelse og udvikling af nye læringsstrategier samt personlige og sociale kompetencer.

I skal gennemføre forløbet med udgangspunkt i den lektionsplan og det undervisningsmateriale, som du sidder med i hånden nu. Undervisningsmaterialet er specialudviklet af Københavns Professionshøjskole og VIA University College samt TrygFondens Børneforskningscenter. Forløbene bygger på eksisterende erfaringer fra danske turboforløb og forskning.

Undervisningsmateriale (dette materiale) til undervisningen hver dag i hvert af de tre fagområder (Dansk, Matematik og Dit liv, din læring)

- Arbejdsark, der indeholder materiale til kopiering. Dokumentet indeholder (a) gennemgående arbejdsark/elevbog, som skal anvendes over flere undervisningsgange, og (b) arbejdsark/elevopgaver, som skal anvendes til de enkelte undervisningsgange.
- Mentormateriale: Lærervejledning og arbejdsark til et 8 ugers mentorforløb, der følger efter endt turboforløb.
- Faglige test: Dokument, der indeholder de fire faglige test samt en introduktion, rettevejledning og facitliste til testene.

Alt undervisningsmaterialet til turboforløbet ligger på emu projektsiden.

Om at oprette hold og udvælge elever

På turboforløbet får eleverne mulighed for at modtage undervisning på mindre hold. Til et turbohold med 10-14 elever varetages undervisningen af to voksne i hver lektion. Til et turbohold på 15-20 elever varetages undervisningen af tre voksne i hver lektion. Dette skal skabe ram-

merne for en mere intensiv lærer/pædagog-elev kontakt, hvor den enkelte elev i større udstrækning end i den almindelige klasseundervisning oplever, at han/hun har adgang til voksne, som kan hjælpe med det faglige.

Turboforløbet er målrettet både drenge og piger, der ikke vurderes parat til den ønskede uddannelse i 8. klasse. Fælles for disse unge er, at de oplever en eller flere af nedenstående udfordringer:

- Er fagligt udfordrede, så de har svært ved at følge med i undervisningen
- Har brug for at få styrket deres personlige og sociale kompetencer
- Har lave forventninger til sig selv og savner tro på at lykkes med de faglige udfordringer
- Har svært ved at planlægge, organisere og udføre deres skolearbejde
- Er usikre på, hvad de vil efter grundskolen
- Har begrænset motivation for at gå i skole
- Har meget fravær eller er uopmærksomme

Det anbefales, at elever fra specialskoler eller -klasser samt modtageklasser ikke deltager i forløbet, idet materialet ikke er udviklet til denne elevgruppe, som derfor risikerer ikke at opnå et løft personligt eller fagligt.

Vi anbefaler desuden, at alle elever, der ikke vurderes parat til den ønskede uddannelse, på skolen får muligheden for at deltage på turboforløbet. Det er lærerteamet på skolen, som må vurdere, om den enkelte elev er egnet til at deltage i et turboforløb.

Det pædagogiske og didaktiske afsæt

Turboforløbet inddrager elementer fra det psykologiske og specialpædagogiske område, hvor der kan trækkes tråde til positiv psykologi. Det særlige ved netop dette turboforløb er, at det knyttes til elevens daglige skolegang, således at indholdet i forløbet integreres i skolens samlede indsats omkring eleven.

I afrapporteringer og i følgeforskningen fra andre turboforløb tegner der sig nogle såkaldte 'drivere', der har størst betydning for elevernes udbytte af de intensive læringsforløb. Det er (i ikke-prioriteret rækkefølge) :

- En positiv og engageret lærer/pædagog med høje forventninger og en tro på elevens potentialer
- Tydelige og synlige læringsmål, synlig progression og feedback
- En varieret læringsform med bevægelse og praktiske aktiviteter
- Fast og ensartet tilbagevendende struktur på dagene og lektionerne
- Et stærkt fællesskab og gode relationer i klassen
- Ro til fordybelse og gentagelser
- Målrettethed mod den enkelte elev
- Små elevgrupper, som gør det muligt at understøtte den enkelte elev
- Konkurrenceelementer

I de kommende afsnit vil vi give et indblik i, hvilke konkrete tiltag, der arbejdes med i dette forløb.

Mindset

Turboforløbet er rettet mod elever, der ikke er vurderet parat til den ønskede uddannelse. En uddannelsesparathedsvurdering er en helhedsvurdering af elevens faglige, personlige og sociale forudsætninger og potentialer. Det samme gælder dette turboforløb. Her arbejdes intensivt med alle tre områder i en erkendelse af, at personlige og sociale forhold er en væsentlig forudsætning for motivation og læring. Fx arbejdes der i dette læringsforløb med Carol Dweck's mindset-teori, hvor eleven

kan forstå sit 'mindset' som statisk og fastlåst (Fixed-mindset) eller som dynamisk og udviklende (Growth-mindset). Ikke mindst er teorien væsentlig i forhold til at påvirke elevernes selvfortælling. Nogle elever får malet sig selv op i et hjørne med et 'Jeg har altid været dum til matematik', og dermed får de tillært sig en magtesløshed (Kognition & Pædagogik, 2016).

Opmærksomhed

Et andet element, der arbejdes med i turboforløbet, er kampen om elevens opmærksomhed i en tiltagende 'gadgetkultur' samt træningen i ikke at lade sig forstyrre af forhold omkring dem i forskellige situationer. Som en elev fra turboforløbet Drengesakademiet udtrykker det i et interview: "Hvorfor er der aldrig før nogen, der har taget mobiltelefonen fra mig?" (Andersen, 2014, s. 16). I Finland er mobiltelefoner forbudt i skolen, flere steder også i pauserne. Overvej nøje, hvordan I vil forholde jer til telefoner i dette forløb. På den første dag aftales fælles på holdet, hvilke regler, der skal gælde. En idé kunne være, at eleverne afleverer deres telefoner i undervisningstiden.

Struktur

Empirien fra tidligere forsøg viser, at klasseledelse og arbejdet med at skabe arbejdsro, engagement og koncentration spiller en stor rolle for elevernes læring. Her er det vigtigt, at læreren/pædagogen nænsomt men bestemt 'tager magten i rummet' og sætter rammen for samværet om læring i klassen. Samtidig skal eleverne inddrages (se dag 1) på en måde, så de føler et medansvar for at skabe et godt læringsmiljø for sig selv og hinanden.

Jo mere eleverne bliver bevidstgjorte om strukturerne og rammerne for lektionen, jo mere af elevernes opmærksomhed og energi frigøres til læring. Med andre ord: En for eleverne let genkendelig ensartethed i lektionernes opbygning med næsten ritualiserede fixpunkter, fx godmorgen, dagens program, dagens læringsmål ('preview', visuelt), ensartet metodik, genkendelige læringsøvelser og samme afslutning på dagen med evaluering, opsamling og feedback på dagens læringsmål ('review') skaber et forudsigeligt og dermed trygt læringsmiljø.

Materialet i dette turboforløb er opbygget med samme enkle modus hver eneste dag.

Gode arbejdsvaner

Turboforløbet er rettet mod, at eleverne skal blive aktører i eget liv. Målet er bl.a., at eleven bliver selvregulerende, dvs. kan arbejde med egen motivation, sætte sig mål, forfølge dem og reflektere over processen derhen. De gode arbejdsvaner, tryghed, trivsel i klassen og arbejdet med personlige og sociale kompetencer skal træne eleverne i selv at sætte mål i livet og holde kursen – også når det blæser, og eleven oplever modvind. Opmærksomheden på og italesættelsen af selvkontrol og selvansvarlighed er vigtige i turboforløbet.

Dette gælder også i forhold til, at eleverne skal tage 'styringen' over fx deres slikafhængighed, deres søvnvaner, computerforbrug osv., som står i vejen for at blive aktør i eget liv. Interviews med elever fra Drengesakademiet peger på, at elever bliver glade for deres nye vaner og prøver at beholde dem, når de kommer hjem fra campen. En elev siger fx: "Jeg har spist alt for meget slik før. Jeg har lært at spise sundere nu. Det vil jeg holde fast i" (Andersen, 2014, s. 39).

Skolerne kan fx udlevere en mappe til eleverne, som kan fungere som en portfolio, hvor eleverne lægger deres støtteark og de produkter, de laver undervejs i turboforløbet. Mappen kan struktureres vha. faneblade eller lignende, således at eleverne får en skabelon til, hvordan man kan strukturere sit faglige arbejde. På papirløse skoler kan mappen være digital med en tydelig struktur, fx med opdeling i mere overordnede strategiark, i tværgående øvelser, i

danskmateriale og matematikmateriale. Mapperne kan også give eleverne mulighed for i slutningen af forløbet at lave en samlet præsentation af deres arbejde for forældre, mentor og lærere.

Feedback fra undervisere og medelever

Hattie (2013) peger på, at feedback på opgave-, produkt-, og procesniveau styrker selvreguleringen og elevernes bevidsthed om og 'hånd i hanke' med deres egne læringsprocesser. Det er vigtigt, at der gives feedback på elevernes arbejdsindsats, og hvor flittige de har været med opgaven, frem for at de roses for deres evner. Dette ligger i forlængelse af mindset-teorien, hvor forståelsen af mindset er dynamisk, udviklende (Growth) og kan trænes på samme måde som fodbold. Dvs. elevens tilgang til en opgave, den ivrighed de lægger for dagen og de timer de bruger på opgaven, er alle forhold, som eleven kan arbejde med og ændre på. Det er derfor på disse områder, der skal gives feedback.

Eleverne skal også lære at give hinanden feedback (peer-feedback) . Det er lærerigt for eleverne at få øje på kvaliteter i en medelevs opgave og at skulle hjælpe med at pege på steder, hvor opgaven kunne forbedres. Det skal gøres venligt, hjælpsomt og konkret (Griffith & Burns, 2014, p. 242) . I materialet til 'Dit liv din læring' træner eleverne strategier til, hvordan dette kan gøres.

I turboforløbet er der fokus på den enkelte, når det gælder personlige og sociale kompetencer, men læringen foregår ofte i sociale fællesskaber, fx i grupper. Når der i turboforløbet arbejdes i grupper, er det muligt at differentiere på flere måder, fx med afsæt i cooperative learning-strukturer.

Co-teaching

I turboforløbet får eleverne mulighed for at modtage undervisning på mindre hold med cirka 5-7 elever pr. lærer/pædagog. Dette skal skabe rammerne for en mere intensiv lærer/pædagog-elev-kontakt, hvor den enkelte elev i større udstrækning end i den almindelige klasseundervisning oplever, at de har adgang til voksne, som kan forklare faglige opgaver, så eleven forstår dem, eller som kan hjælpe eleven med at bryde opgaver op i mindre delopgaver. Undervisningen kan på den måde målrettes mere til den enkelte elev. Desuden giver den tættere elev-voksen kontakt mulighed for at samtale om, hvad der er svært, hvad eleven gør godt, og hvordan eleven bliver motiveret igen.

Af disse grunde er det vigtigt, at underviserne på turboforløbene aktivt benytter alle lærer- og pædagogressourcer, som er tilknyttet forløbet i klasserummet. Derfor opfordrer vi jer til, inden turboforløbet igangsættes, at lave en plan for brugen af aktiv co-teaching.

Det er vigtigt, at samarbejdet mellem almenlærer og ressourceperson skal bygge på et fælles ansvar for alle elevers læring og udvikling på en måde, så almenlærer og ressourceperson arbejder tæt sammen under hele processen. Hvis I er to i klassen, så aftal indbyrdes på forhånd, hvordan I håndterer det i klassen, så eleverne føler sig trygge i et velstruktureret læringsmiljø.

Er der to undervisere i klassen, kan I vælge at dele klassen i to, eller en underviser tager sig af en mindre gruppe elever, mens den anden tager sig af en større gruppe elever, eller hvad der er behov for. Selvom gruppen af elever, som ikke er vurderet parat til den ønskede uddannelse, er fagligt mere homogen end deres almindelige klasser, vil der være nogle elever, som har brug for ekstra støtte, og andre elever, som har brug for mere udfordrende opgaver.

Turbounderviser

Oplevelsen af at være 'taget ud' af den vante klasse kan for nogle elever opleves som stressende og for andre muligvis som et nederlag, så der kan være behov for at sørge for, at eleverne føler sig ekstra velkomne og anerkendte. De fleste elever oplever det dog som en kærligkommen mulighed for at få mere opmærksomhed omkring egen læring og have tid og plads til at stille flere spørgsmål og modtage mere faglig støtte. Ikke desto mindre, er det vigtigt at skabe en fortælling om elevens ressourcer, og underviseren spiller en central rolle for, at denne fortælling skabes. Undervisningsmiljøet skal således tage afsæt i troen på eleverne og skabe et rum, hvor de får mulighed for at se og opleve deres egne styrker. Anerkendelse spiller derfor en særlig rolle i dette arbejde, og anerkendelsen skal som sagt knyttes til elevens indsats og udvikling, så fokus primært lægges på faglig udvikling og opnåelse af faglige strategier.

Buddy-ordning

Alle elever i dette forløb får tildelt en medelev, som de skal være såkaldt 'buddy' for under selve turboforløbet og i det efterfølgende 8 ugers mentorforløb. Baggrunden for ordningen er, at behovet for værdsættelse og anerkendelse fra de andre elever på holdet også har stor betydning for elevens selvværd og læring. Formålet med ordningen er, at eleverne føler sig trygge, sete og derved bliver mere motiverede. Omsorgsfulde relationer på holdet kan være med til at styrke oplevelsen af et fællesskab, som ikke mindst er vigtigt for identitetsdannelsen i teenageårene.

På turboforløbets første dag er der afsat tid til at forklare og eksemplificere, at buddyordningen er til for at støtte hinandens sociale og faglige læring. Eleverne skal sørge for, at deres buddies har det godt, opmuntre dem både fagligt og socialt, vise hinanden nærvær og interesse, evt. sende en SMS, hvis ens buddy en dag er fraværende og udvise interesse og omsorg.

Hvis ikke eleverne er vant til at have en buddy-ordning på skolen, kan de føle, at det er lidt mærkeligt pludselig at skulle ændre på deres adfærd og handlinger over for hinanden. Forklar eleverne, at det er 'iscenesat' for at give dem mulighed for at afprøve nye praksisser. Pointen er, at når man har det godt, bliver man mere motiveret og lærer bedre.

Lærerne sætter eleverne sammen, så alle elever har en at være buddy for. Eleverne skal således være sammen i buddy-par to og to. Ved et ulige antal elever, vil der være en buddy-gruppe med tre elever.

Elevens bagland

Et frugtbart samarbejde med elevens bagland kan også være berigende for elevens trivsel og læring. Det er centralt for elevens læring og udvikling, at der er andre, der 'ser' og tror på eleven i de forskellige sfærer, han/hun indgår i. Det, eleven lærer i skolen i dette forløb, kan på den måde lettere have en positiv afsmitning på de øvrige kulturer, eleven færdes i. Eleven kan som nævnt samle sine produkter i en mappe, som også kan bruges til at inddrage elevens bagland (hjemmet, mentor, daglige lærere) i, hvad eleven lærer på forløbet.

Som afslutning på turboforløbet er der nogle opgaver, der har fokus på at få eleverne godt tilbage til den vante klasse. Bl.a. skal eleverne indtale en lydfil/film til deres lærere og kommende mentor om den læring, de har opnået, og hvad eleven, lærere og mentor kan gøre for at fastholde, at nye læringsstrategier bliver brugt fremadrettet.

Eleverne modtager alle et diplom på at have gennemført turboforløbet. Dette udleveres den sidste dag under afslutningen. Skabelon til diplom findes på emu projektsiden.

Om mentor

Efter at turboforløbet har nået sin ende efter de 2 uger, skal eleverne deltage i et 8 ugers mentorforløb. Formålet med mentorforløbet er at sikre en god overgang fra turboforløbet til elevens hverdag. Dette er for at undgå, at de 2 uger ikke blot bliver et 'quick-fix', og at eleven falder tilbage til det, man plejer. Mentorens primære opgave er at hjælpe eleven til at fastholde deres nye arbejdsvaner, motivation og engagement, og dermed sikre et større fagligt udbytte af normalundervisningen.

Mentorforløbet starter i ugen efter turboforløbet er afsluttet og består af 2 lektioner ugentligt af 45 minutters varighed hver. Mentorforløbet undervises i mindre hold af 5-7 elever. Det er op til underviserne at fordele eleverne fra turboholdene i mindre mentorhold. Ved inddeling af eleverne skal underviserne gerne sørge for, at elever, der har været buddies på turboforløbet, kommer på samme mentorhold.

Mentormaterialet ligger tilgængeligt på emu projektsiden. Mentormaterialet består af henholdsvis en lærervejledning og arbejdsark. Mentor lærervejledningen indeholder en grundig indføring i undervisningsforløbet til de 8 uger. Mentor arbejdsark indeholder de konkrete arbejdsopgaver, som eleverne skal arbejde med på mentorforløbet. Materialet til mentorforløbet bygger i høj grad videre på turboforløbet og benytter flere af de samme elementer og opgaver, så eleverne kan bringe deres nyerhvervede viden og studievaner med ind i deres skolehverdag.

Vi anbefaler, at det er underviserne fra turboforløbet, som står for mentorforløbet. Hvis ikke det er muligt, vil vi anbefale, at mentoren har haft mulighed for at følge forløbet på sidelinjen. Mentormaterialet indeholder både undervisning i dansk og matematik. Det er ikke afgørende, at der kun er én mentor til hver elevgruppe. Skolerne kan således bruge en matematiklærer til de mentorsamtaler, der omhandler matematik, og en dansklærer til mentorsamtalerne om dansk. Undervisningsmaterialet til mentormaterialet er imidlertid udviklet, så det er rimelig håndholdt. I tilfælde af, at det ikke er muligt at have en faglærer til at undervise i de forskellige dele af materialet, så vil det være muligt at lade en enkelt lærer varetage mentorforløbet.

Om testene

Eleverne skal i forbindelse med turboforløbet deltage i to test i hvert fag (dansk og matematik). En før-test, som gennemføres den første dag (dag 1/ mandag i den første uge), og en efter-test, som gennemføres afslutningsvis i forløbet (dag 9/ torsdag i uge 2).

De to test:

- **Før-test**, der er designet til at give lærerne det nødvendige indblik i elevernes faglige ståsted, inden turboforløbet går i gang.
- **Efter-test**, der skal vise, om eleverne har fået et egentligt fagligt udbytte af turboforløbet og i så fald på hvilke områder

Formålet med før-testen er, at resultaterne kan benyttes af læreren til at identificere elevens individuelle udfordringer og styrker. Det kan være en hjælp for læreren til at målrette undervisningen til de enkelte elever. På den sidste dag (dag 10/ fredag uge 2) skal eleverne have individuel feedback på efter-testen og deres forløb. Her kan resultaterne af efter-testen benyttes i en samtale med eleven om deres udbytte af turboforløbet samt en snak om, hvilke områder, som eleven med fordel kan arbejde videre med i mentorforløbet.

På emu projektsiden kan I finde dokumentet **Faglige test**. Dokumentet indeholder de fire faglige test (før- og eftertest i dansk og matematik) i PDF-format, som kan printes ud til eleverne. Dokumentet indeholder foruden de fire faglige test også en introduktion, rettevejledning og facitliste til de faglige test.

Hver test tager ca. 45 minutter at gennemføre. De er i princippet ikke på tid, så eleverne må bruge den tid, de behøver, men de skal ikke sidde fast og få et nederlag. Så må de hellere springe opgaver over.

Når en elev har gennemført efter-testen på 9. dagen, retter underviseren testen og giver feedback til eleven den næste dag.

Der er udarbejdet et **Samtaleark efter testen**, som findes i **Faglige test** dokumentet (ligger på emu projektsiden), og som kan understøtte dialogen med eleven. I lærernes professionelle vurdering af testenes resultater skal den tidsbegrænsende ramme og den uvante kontekst naturligvis indgå. Der opfordres til, at testresultaterne også gives til elevens daglige lærere samt elevens mentor.

Information til eleverne

Det er vigtigt, at det understreges over for eleverne, at det ikke er en test, hvis resultater skal bruges til at "blive slået oven i hovedet med". Mange elever har haft dårlige oplevelser med testsituationer tidligere – og det bør der tages højde for og hensyn til. Det skal derfor pointeres, at testen er lavet for at hjælpe læreren, så han/hun ved, hvad der skal arbejdes særligt med i løbet af de to uger, så indholdet af forløbet passer i sværhedsgrad til eleven. Desuden skal eleverne vide:

- Du kan altid gå videre i testen, hvis du sidder fast i en opgave
- Du må gerne spørge om hjælp, hvis det er uklart, hvad man skal gøre i opgaven
- Du må gerne holde små pauser undervejs
- Du må bruge den tid, som du behøver

For hele folkeskolen

På trods af positive erfaringer med turboforløb har der hidtil været meget lidt systematisk forskning i Danmark i, hvordan forskellige intensive læringsforløb styrker elevens læring og udvikling, og hvorvidt de medvirker til langvarige, positive effekter for den enkelte elev.

Dette undervisningsmateriale er udviklet særligt til et projekt, hvor formålet for det første har været at udvikle og gennemføre et turboforløb, der er integreret i skolens almindelige rammer. For det andet har formålet været at undersøge, hvorvidt gennemførslen af turboforløbet på en række skoler i Danmark i perioden 2016-2019 har en betydning for elevernes læring, trivsel og uddannelsesvalg. Resultaterne af evalueringen vil blive offentliggjort i starten af 2020.

Henvisninger

Andersen, Ørsted Frans (2014). *DrengeAkademiet. Trivsel, læring og personlig udvikling for drenge på kanten 2013-2014*. Dafolo.

Epinion (2016). *Erfaringsopsamling om intensive læringsforløb, Hovedrapport*. Ministeriet for Børn, Unge og Ligestilling

Fredens, Keld & Lyhne, Jørgen (red.). *Kognition & Pædagogik* (2016). nr. 101

Griffith, Andy & Burns, Mark (2014). *Teaching Backwards*, Crown House Publishing.

Hattie, John (2013). *Synlig læring – for lærere*, Dafolo

Lektionsplan

Lektionsplan

Der er udarbejdet en lektionsplan for de to uger. For at understøtte gennemskuelighed og ro for eleverne er der i lektionsplanen lagt vægt på større samlede fagblokke og ensartet struktur igennem forløbet. Farverne i lektionsplanen henviser til fagområdet, hvor du til de enkelte moduler kan finde lærervejledninger

- Grøn = Dit liv, din læring (Personlige og sociale kompetencer)
- Blå = Dansk
- Rød = Matematik

Forventningen er, at lektionsplanen følges, som den fremgår herunder, men tidspunkterne kan selvfølgelig justeres i forhold til fx ringetider lokalt på skolen, og I indsætter selv pauser i fagblokkene efter behov.

Lektionsplan uge 1

Uge 1	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	Velkommen Introduktion til turboforløb	Godmorgen Fokuskompetence: Selvstændighed	Godmorgen Fokuskompetence: Ansvarlighed	Godmorgen Fokuskompetence: Motivation	Godmorgen Fokuskompetence: Samarbejde
8.15-10:15		Dansk Intro til nyhedstekster	Dansk Nyhedstekster i avisen	Dansk Nyhedstekster i avisen og på nettet	Dansk Informerende tekster
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 - 11.15	Dansk Introduktion til faget og test	Dit liv, din læring Læringens biologi	Dit liv, din læring Sunde vaner	Dit liv, din læring At nærde	Dit liv, din læring Koncentrationsevne
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12:45	Dansk Introduktion til faget og test (fortsat)	Dit liv, din læring Hjernens 112	Dit liv, din læring Fixed og Growth mindset	Dit liv, din læring Fristelser og selvkontrol	Dit liv, din læring Samarbejde
12.45-14:45	Matematik Introduktion til faget og test	Matematik Hele tal	Matematik Decimaltal	Matematik Addition og subtraktion	Matematik Addition og subtraktion
14.45-15.00	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag

Lektionsplan uge 2

Uge 2	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	Godmorgen Fokuskompetence: Tolerance	Godmorgen Fokuskompetence: Mødestabilitet	Godmorgen Fokuskompetence: Respekt	Godmorgen Fokuskompetence: Valgparathed	Godmorgen
8.15-10:15	Matematik Brøker og procent	Matematik Multiplikation og division	Matematik Multiplikation og division	Matematik Problemløsning og hvad kan jeg	8:15-9:45 Matematik Opsamling Inkl. individuel feed- back i dansk
					9:45-11:15 Dansk Opsamling Inkl. individuel feed- back i matematik
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	
10.30 - 11.15	Dit liv, din læring Mål og Målsætninger	Dit liv, din læring Feedback	Dit liv, din læring Råd til andre elever	Dit liv, din læring Video til vante læ- rere	
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12.45	Dit liv, din læring Mål og Målsætninger (fortsat)	Dit liv, din læring Selvevaluering og mod	Dit liv, din læring Råd til andre elever (fortsat)	Dit liv, din læring Mentorordning og sunde vaner	12:00-14:00 Afslutning Diplomoverræk- kelse, opsamling på ugen og afslutning
12:45-14:45	Dansk Intro til ordkend- skab og argumen- terende tekster	Dansk Forstavelser og ar- gumentation	Dansk Afledningsendelser og argumentation	Dansk Kritisk søgning på internettet Inkl. test	
14.45-15.00	Tak for i dag	▪ Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	

Lærervejledning til 'Dit liv, din læring' (Personlige og sociale kompetencer)

A decorative graphic consisting of several overlapping, semi-transparent teal rectangles of varying sizes and orientations, creating a layered, architectural effect. The rectangles are positioned in the lower half of the page, partially overlapping the text area.

Lærervejledning til 'Dit liv, din læring' (Personlige og sociale kompetencer)

Formålet med 'Dit liv, din læring' er overordnet, at eleverne skal gøre sig nye erfaringer, der giver dem mod og styrke til at komme videre socialt og fagligt i deres skoleforløb - og med perspektiver til fremtiden.

I 'Dit liv, din læring' bliver eleverne støttet i at udvikle deres sociale og personlige kompetencer. 'Dit liv, din læring' indgår i 4 blokke hver dag, og fremgår i skemaet med den grønne farvekode. De fleste dage begynder med 'Godmorgen' (15 minutter). Her præsenteres dagens program i overskrifter. Dagen afsluttes ligeledes med et fælles 'Tak for i dag' (15. min.), hvor der gennem refleksion og dialog samles op på dagen. Der er indlagt 2 selvstændige blokke i løbet af dagen: en om formiddagen (10.30-11.15), og en om eftermiddagen (12.00-12.45). Indholdet for blokkene fremgår af lektionsplanen dag for dag. I lektionsplanen er det for hver dag beskrevet, hvilke områder og opgaver, der skal arbejdes med.

I forløbet arbejdes der overordnet set med følgende 8 kompetencer:

Fem personlige kompetencer:

- Motivation
- Selvstændighed
- Ansvarlighed
- Mødestabilitet
- Valgparathed

Tre sociale kompetencer:

- Samarbejdsevne
- Respekt
- Tolerance

Der vil være fokus på især én af kompetencerne hver dag (fordelt på tirsdag-fredag i uge 1 og mandag-torsdag i uge 2).

Forløbet bygger på ressourcetænkning

En af grundlæggerne af positiv psykologi, Martin Seligman, udviklede en klassifikation af styrker (VIA Classification of Character Strengths). Seligman og andre forskere udvalgte 24 universelle styrker, og det er blandt andet disse styrker, som materialet tager afsæt i.

Der tages afsæt i de 24 styrker, som er medvirkende faktorer til at fremme elevernes læring og udvikling. Eleverne skal lære deres styrker at kende og på denne måde bruge dem til at opnå deres mål. Eleverne vil have fortællinger og erfaringer med sig fra tidligere, hvor de har oplevet, at deres styrker virker. Ved at bringe disse erfaringer med sig ind i andre situationer og i spil med elevens færdigheder vil de positive styrker formentlig kunne hjælpe eleven til at håndtere vanskelige situationer. Eleverne skal også bruge tid på at identificere de personlige og sociale styrker, som muligvis endnu ikke er så stærke hos dem, og få inspiration og tid til at arbejde med at opbygge disse styrker.

I 'Dit liv, din læring' skal eleverne lære, hvordan nye tilgange og strategier kan være med til at ændre på nogle uhensigtsmæssige vaner og tænkemåder.

Eleverne skal lære om et såkaldt 'fixed mindset' og et 'growth mindset'. Pointen er, at eleverne skal forstå sammenhængen mellem, hvad man tænker om en situation, og den måde man reagerer på, fx når man får stillet en opgave i skolen.

Læring kræver elevens egen indsats. Det være sig små ændringer og skridt i dagligdagen, som kan være med til at gøre en forskel: at lægge Ipad'en på hylden en time tidligere om aftenen, at sætte 30 minutter af til at læse, at komme 15 minutter tidligere op for at nå at lave en madpakke etc. Derfor arbejdes der også med selvkontrol, motivation, mål og vedholdenhed på forløbet.

I materialet indgår mange *refleksions- og dialogøvelser*, enten individuelt eller med hinanden. I materialet gives der forslag til rammerne for dialogen. Dialogøvelserne kan dog med fordel udføres med inspiration fra Cooperative Learning-strukturer, hvis underviserne finder det meningsfuldt i arbejdet med eleverne. Det vigtigste er at skabe meningsgivende dialoger, så eleverne oplever, at negative tanker kan ændres til konstruktive handlemønstre og en indre tro på, at de kan håndtere en udfordring.

Brainbreaks og nærværøvelser

Der er indlagt brainbreaks dagligt. De kan udskiftes og suppleres med andre brainbreaks, hvis underviserne finder dem mere anvendelige. Øvelserne er tænkt som en mulighed for at afprøve nye praksisser - mange på en sjov måde - og mange af dem er tiltænkt for at styrke oplevelsen af at være i et fællesskab.

På enkelte dage er der indlagt en vejtrækningsøvelse/nærværøvelse. Dette kan for nogle elever virke mystisk. Forklar eleverne, at øvelserne kan være en strategi til at finde indre ro og en øvelse i at blive mere nærværende dels over for andre mennesker, og dels når man skal løse opgaver.

Selvom det er meget enkle øvelser, er det måske ikke alle undervisere, der føler sig klædt på til at 'guide' eleverne igennem en nærværøvelse. Vi anbefaler derfor at afspille en lydfil fra <https://www.bornslivskundskab.dk>, hvor en sådan guidning er indtalt (lydfilerne findes den 1. maj 2020 under fanen "Ressourcer"). Det kan kræve træning over nogle gange, inden eleverne erfarer, hvordan disse øvelser kan være med til at skabe ro for dem. Der kan frit anvendes flere øvelser i løbet af de to uger, hvis tiden tillader det.

Comfort Zone, Learning Zone og Panic Zone

Med inspiration fra Dodson og Yerkes arbejdes der med, at eleverne bringes fra 'comfort zone' til 'learning zone' eller fra 'panic zone' tilbage til 'learning zone'. Eleverne skal forstå, at når vi lærer og arbejder med forskellige opgaver/udfordringer, så kan vi bevæge os i forskellige zoner.

Eleverne skal lære om strategier til at overkomme de udfordringer, der bringer dem i 'panic zone'. I stedet for at sige fx "Jeg kan ikke finde ud af matematik", eller "Jeg bliver hjemme fra skole, når vi skal have diktat", skal eleverne lære, hvordan de kan tackle 'panikken'.

Eleverne skal i den forbindelse have kendskab til, hvordan hjernen fungerer – ganske vist på en forenklet måde. De skal lære, hvordan de kan undgå at gå 'i sort' og blive handlingslammet eller flygte fra en udfordring, da en 'stresset' hjerne kan medføre, at man handler uhensigtsmæssigt.

Lektionsplan uge 1 med fokus på 'Dit liv, din læring'

Uge 1	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	Velkommen Introduktion til turbo-for- løb	Godmorgen	Godmorgen	Godmorgen	Godmorgen
8.15-10:15		Dansk	Dansk	Dansk	Dansk
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 - 11.15	Dansk Introduktion til faget og test	Dit liv, din læring Læringens biologi	Dit liv, din læring Sunde vaner	Dit liv, din læring At nørde	Dit liv, din læring Koncentrati- onsevne
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12:45		Dit liv, din læring Hjernens 112	Dit liv, din læring Fixed & Growth mindset	Dit liv, din læring Fristelser og selvkontrol	Dit liv, din læring Samarbejde
12.45-14:45	Matematik Introduktion til faget og test	Matematik	Matematik	Matematik	Matematik
14.45-15.00	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag

Lektionsplan uge 2 med fokus på 'Dit liv, din læring'

Uge 2	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	Godmorgen	Godmorgen	Godmorgen	Godmorgen	Godmorgen
8.15-10:15	Matematik	Matematik	Matematik	Matematik inkl. test	8:15-9:45 Matematik opsamling Inkl. indivi- duel feedback i dansk
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	9:45-11:15 Dansk opsamling
10.30 - 11.15	Dit liv, din læring Mål og mål- sætning	Dit liv, din læring Feedback	Dit liv, din læring Råd til andre elever	Dit liv, din læring Video til vante lærere	Inkl. indivi- duel feedback i matematik
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12.45	Dit liv, din læring Mål og mål- sætning	Dit liv, din læring Selvevalue- ring og mod	Dit liv, din læring Råd til andre elever	Dit liv, din læring Mentorord- ning og sunde vaner	12:00-14:00 Afslutning Diplom-over- rækkelse, op- samling på ugen og af- slutning
12:45-14:45	Dansk	Dansk	Dansk	Dansk inkl. test	
14.45-15.00	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	

Lærervejledning for dag 1/ Mandag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg har lært, at det er vigtigt at hilse på hinanden, vise hinanden opmærksomhed og hjælpe hinanden for at få et godt læringsmiljø Jeg kender min 'buddy' og har lært, hvordan en god buddy skal opføre sig, for at vi kan få et godt og hjælpsomt sammenhold på holdet Jeg kender til mine egne styrker og forstår, at de kan støtte mig i min sociale, personlige og faglige udvikling 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Velkommen og introduktion til turboforløbet og 'Dit liv, din læring'	Oplæg	25 min.
Navnehistorier	Holdaktivitet	10 min.
Buddy-ordning	Holdaktivitet	20 min.
Tæl til 5	Brainbreak	5 min.
Præsentation af kompetencer	Oplæg	10 min.
Regler for et godt læringsmiljø	Dialog	20 min.
Evt. 'Grib finger'	Brainbreak	5 min.
Styrker	Gruppearbejde	25 min.
Refleksion over styrker	Elevaktivitet	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Opstart og introduktion til 'turboforløbet' og 'Dit liv, din læring' Oplæg	Musik Navneskilte Plakater Tuscher Elevbogen Ugeskema	25 min.
Om opgaven		
Inden eleverne kommer:		
<ul style="list-style-type: none"> Kopier elevbogen. Bogen er i materialet med arbejdsark under gennemgående ark. Gør lokalet klart: Stil evt. bordene i grupper, så alle kan se hinanden. Gør lokalet hyggeligt med fx musik og blomster (brug fx Michael Jackson: 'Man In The Mirror' (minder os om, at hvis man skal ændre noget i sit liv, skal man begynde med sig selv) https://www.youtube.com/watch?v=KdIUzBoowbQ [1. maj 2020]) Hæng plakater til turboforløbet op i lokalet. Plakater kan findes på emu projektsiden. 		

- Sæt **navneskilte** på bordene
- Velkomst:

Velkomst ved underviserne (alle, der skal undervise på turboforløbet, hvis muligt) og evt. en repræsentant fra skolens ledelse. Hils på alle eleverne med hånden, og byd velkommen. Eleverne skal føle sig værdsat og velkomne, og de skal mærke, at skolen vil gøre noget ekstra godt for dem i dette forløb.

Præsentation af turboforløbet:

- Kort oplæg om hensigt og overordnet formål med turboforløbet
- Præsentation af **ugeskemaer**. **Ugeskemaer** kan findes som arbejdsark under gennemgående ark.
- Præsentation af underviserne og deres rolle

Præsentation af 'Dit liv, din læring':

- Kort oplæg om hensigt og overordnet formål med 'Dit liv, din læring'
- Præsentation af indholdet og **elevbogen**

Uddeling af den kopierede elevbog til eleverne

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Navnehistorier Holdaktivitet		10 min.
Om opgaven		
På skift går eleverne op til tavlen og skriver deres navn. Derefter skal de fortælle deres navne-historie/historien om, hvorfor de hedder, som de gør. Maks. 1 minut pr. historie. Lad underviserne starte, så eleverne får lidt inspiration.		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Buddyordning (hjelpe-kammerater) Holdaktivitet	Buddyordning Planche og tuscher	20 min.
Om opgaven		
Læreren sætter alle eleverne sammen to-og-to med en med-elev, som de skal være 'buddy' for i turboforløbet. Hvis der er et ulige antal elever, vil der være en buddy-gruppe med tre elever. Pointen med ordningen er bl.a., at man hjælper hinanden med at udvikle sociale kompetencer. Forventningen er, at når man har det godt, bliver man også mere motiveret for at lære. Inden tildelingen samtaler man med eleverne om:		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad er en buddy? 		

- Hvad skal man som buddy være opmærksom på? Kom her ind på, at man ikke skal være 'perle-venner', men at man er med til at sørge for, at ens buddy trives og har det godt
- Hvad kan en buddy gøre? Giv eksempler. Fx opmuntre hinanden; vise interesse; sende en SMS, hvis buddyen en dag er fraværende; spørge ind til, hvad man har lavet i weekenden; give en compliment
- Lad eleverne reflektere individuelt over, hvad de kunne tænke sig, at en buddy gjorde, for at de kan få en bedre dag i skolen
- Herefter en inspirations-runde på holdet, hvor underviseren skriver elevernes forslag ned på en **planche**
- Hæng planchen op i lokalet. Der kan skrives flere forslag ned i løbet af de næste 2 uger

Giv eleverne tid til at hilse på hinanden, udveksle telefonnr. etc.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tæl til 5 Brainbreak		5 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne står over for hinanden to og to. De skal tælle til 5 ved skiftevis at sige et tal. (Elev A siger 1; elev B siger 2; elev A siger 3; elev B siger 4; elev A siger 5; elev B siger 1, osv.).</p> <p>Tæl talrækken igennem et par gange. Herefter skiftes tallene et ad gangen ud med en bevægelse eller et ord i rækkefølgen nedenfor, og til sidst er alle tal udskiftet med bevægelser og ord. Mellem hver udskiftning tælles talrækken igennem et par gange.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tallet '3' udskiftes med et hop ▪ Tallet '2' udskiftes med et klap ▪ Tallet '1' udskiftes med at løfte begge hænder op og hold jer på hovedet ▪ Tallet '5' udskiftes med at dreje rundt om sig selv ▪ Tallet '4' udskiftes med ordet 'jernbaneskinneskidtskraber' <p>Sværhedsgraden kan sænkes ved kun at tælle til 3.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Præsentation af kompetencer Oplæg		10 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne skal arbejde med otte kompetencer (fordelt på tirsdag-fredag i uge 1 og mandag-torsdag i uge 2): De første fem er personlige kompetencer. De sidste tre er sociale kompetencer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Motivation 2. Selvstændighed 3. Ansvarlighed 4. Mødestabilitet 5. Valgparathed 6. Samarbejdsevne 7. Respekt 8. Tolerance <ul style="list-style-type: none"> ▪ Det kan evt. nævnes, at det er disse kompetencer, eleverne skal have for at blive klar til at tage en ungdomsuddannelse, at være en god ven og at blive dygtig til det, de gerne vil være dygtige til. ▪ Før en klassesdialog om de forskellige kompetencer. Lad gerne eleverne komme med eksempler på, hvad de betyder. <p>Forklar, hvordan der skal arbejdes med kompetencerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Én kompetence er i fokus hver dag. Den præsenteres hver dag i 'Godmorgen' og evalueres i 'Tak for i dag' ▪ Der arbejdes med kompetencen i både 'Dit liv, din læring' og i Dansk og Matematik ▪ Eleverne skal bl.a. også som buddies være opmærksomme på at hjælpe hinanden med at opøve disse kompetencer <p>I lokalet laves en 'væg', hvor der hver dag hænges et A4-papir op med kompetencens navn og de tre mål, holdet bliver enige om. På denne måde skabes et net over kompetencerne, og eleverne vil se, at mange delelementer går igen.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Regler for et godt læringsmiljø Dialog	Planche Tuscher	20 min.
Om opgaven		
<p>I fællesskab laves regler for et trygt og godt læringsmiljø.</p> <p>Eleverne skriver individuelt ned, hvilke regler, de mener, er vigtige for et godt læringsmiljø. Derefter følger en fælles drøftelse om reglerne, som skrives på en planche. Her er forslag til regler, som man evt. kan nå frem til i fællesskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vi kommer til tiden ▪ Vi bruger ikke mobilen (muligvis i pausen) ▪ Computeren bliver kun brugt til skolearbejde (Vi slukker computeren, hvis den ikke skal bruges i undervisningen) 		

- Vi rækker hånden op og taler ikke i munden på hinanden
- Vi lytter til hinanden
- Vi hjælper hinanden
- Vi gør vores bedste
- Vi prøver en ekstra gang, når noget er svært
- Vi beder om hjælp, når vi har brug for det
- Vi siger til andre, når vi har en dårlig dag i stedet for at kæmpe med det selv

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Grib fingeren Brainbreak		5 min.
Om opgaven		
<p><i>Obs.: Kan laves, hvis der er tid.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleverne står over for hinanden to og to • Begge arme er strakt ud foran kroppen. Venstre hånd er med håndfladen opad. Højre hånd er med pegefingern pegende nedad. • Underviseren tæller til 3. På 3 skal man forsøge at fange modstanderens finger, samtidig med at man skal undgå, at modstanderen fanger ens egen finger <p>Efter et par gange kan man øge sværhedsgraden ved at lave en rundkreds med alle elever efter samme princip.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Styrker Gruppearbejde	Arbejdsark Styrker, (Materialet med arbejdsark under dag 1) Computer, projektor	25 min.
Om opgaven		
<p>Se introduktion til karakterstyrkerne (2 min.): https://www.youtube.com/watch?v=4OENaJTjSIQ [1. maj 2020]</p> <p>Klip 'styrkerne' ud fra Arbejdsark Styrker til små kort. Kortene med styrkerne lægges i en bunke midt på bordet med teksten nedad.</p> <p>Fire elever er sammen om en bunke kort. De fire elever spiller mod hinanden to og to. Parrene skiftes til at trække et kort fra bunken. De to, som har trukket et kort, skal i fællesskab forklare eller demonstrere styrken uden at nævne den. Eleverne vælger selv, om de vil beskrive styrken, eller om de vil fortælle en historie, hvor hovedpersonen besidder den pågældende styrke. Når modstanderne har gættet styrken, får de kortet. Det par, som har flest kort til sidst, har vundet.</p> <p>Eleverne kan også variere spillet med, at de i stedet skal mime styrken.</p> <p><i>Obs.:</i> Spillet kan sagtens spilles af to eller tre elever med én elev på hvert hold.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksion over styrker Elevaktivitet	Arbejdsark 1.1, Styrker	15 min.
Om opgaven		
<p>Når eleverne har fået kendskab til og forståelse for de forskellige styrker, skal de arbejde med deres egne topstyrker.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udlever arbejdsark, Styrker. Eleverne udvælger de 5 topstyrker, som de mener, de selv er i besiddelse af • Eleverne udveksler med hinanden, hvilke styrker de har valgt, og hvordan disse kommer til udtryk hos dem. Begrund gerne med eksempler <p>Fortæl endvidere eleverne, at de har nogle styrker, som de måske ikke selv er klar over, men som andre personer har lagt mærke til.</p> <p>Hjemmeopgave: Eleverne skal fortælle en voksen (fx bedsteforældre, en mentor, en lærer, en søskende, forældre, en nabo) om deres fem topstyrker. De skal spørge den voksne om, hvilke styrker han/hun mener, eleven har - gerne med begrundelser og eksempler. Styrkerne markeres med blå på arbejdsark, Styrker.</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog		15 min.
Om opgaven		
<p>Slut dagen af med en samtale om, hvordan dagen er gået. Derefter reflekteres og samtales om et eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan har jeg udvist dem?		

Lærervejledning for dag 2/ Tirsdag i uge 1

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark 'Selvstændighed' Plakater fra emu projekside	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendsingsmelodi for turboforløbet. Men der kan også vælges noget forskelligt.</p> <p>Bed eleverne om at gå en morgenrunde i lokalet for at sige 'godmorgen' til hinanden. Fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, kan de fx kort fortælle om, hvilke styrker de har fået fortalt af en voksen, at de har (hjemmeopgave fra dag 1)? Bagefter skal hver elev præsentere den styrke, de er glædest for til hele holdet.</p> <p>Dagens program. Hvad skal eleverne lære i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Introduktion til nyhedstekster▪ Dit liv, din læring: Lære om hjernens opbygning - 'Tænkehjernen', 'Vanehjernen' og 'Hjernens 112'▪ Matematik: Hele tal <p>Dagens kompetence: Selvstændighed.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op omkring kompetencen Selvstændighed i elevbogen▪ Fælles drøftelse om, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsarket 'Selvstændighed'		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeg ved det mest basale om hjernens opbygning, og jeg kender betydningen af 'Tænkehjernen' og 'Vanehjernen' ▪ Jeg har en forståelse for, at det er vigtigt at give sig tid til at tænke sig om ▪ Jeg har fået nye strategier til at tænke 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Bordet og gitteret	Elevaktivitet	10 min.
Video: 'Læringens biologi 1'	Video	10 min.
'De farvede ord' og 2 videoer om opmærksomhed	Elevaktivitet og dialog	15 min.
Strategier til at bruge tænkehjernen (frontallapperne)	Dialog	10 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Bordet og gitteret Elevaktivitet	Arbejdsark 'At snyde hjernen' Lineal	10 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne arbejder med arbejdsarket 'At snyde hjernen'</p> <p>Opgave 1: Hvilken side på bordene er længst?</p> <p>Se på billedet, og sæt kryds ved bordet med den længste side. Hvilken side er længst ved første øjekast? Prøv nu at måle efter med en lineal. (Mål både bredden og længden)</p> <p>Opgave 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hold papiret ud foran dig i strakt arm ▪ Luk det ene øje og hold en hånd for det lukkede øje ▪ Kig med det andet øje på krydset i midten, og flyt langsomt papiret tættere og tættere på dig. Hvad sker der? <p>I øjet findes nogle blinde punkter, hvor vi ikke kan se. Når papiret er omkring 15 cm fra ansigtet, forsvinder den ene prik. Du har nu fundet et blindt punkt i dit øje. I stedet for at se ingenting, ser du et gitter. Hvordan kan det være?</p> <p>Det skyldes, at 'vanehjernen' ser, at der er et gitter rundt omkring det blinde område, og derfor gætter 'vanehjernen' sig frem til, at der nok også skal være et gitter, der hvor øjet ikke kan se.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Læringens biologi 1' Video	Video: 'Læringens biologi 1' Computer, projektor	10 min.
Om opgaven		
<p>Se i fællesskab videoen Læringens biologi 1/ Tænkehjernen og vanehjernen https://youtu.be/E9Nm5BbmWNU</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2). Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hvad er fordelene og ulemperne ved hhv. 'tænkehjernen' og 'vanehjernen'? 2) Hvornår bruger du vanehjernen? Nævn nogle konkrete eksempler på noget, som du før har fundet svært, og som du nu har let ved? 3) Hvordan har du øvet dig, så det er blevet en del af din vanehjerne? 4) Hvornår er din tænkehjerne på arbejde i løbet af skoledagen? Kom med konkrete eksempler. 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tænkehjernen og vanehjernen Elevaktivitet og dialog	Arbejdsark 'De farvede ord' Computer, projektor	15 min.
Om opgaven		
<p>Udlever arbejdsark, De farvede ord til eleverne (HUSK det skal være i farveprint). Eleverne arbejder sammen to og to. Én elev læser teksten (ordet) i en vandret række højt. Den anden elev sætter ring rundt om ordet ved fejl. Derefter 'læser' eleven farverne op. Den anden elev sætter igen ring om ordet ved fejl. Eleverne går så til næste række og bytter roller.</p> <p>Tal med eleverne om, hvad der var sværest. Hvorfor var det fx vanskeligere at læse farverne end ordene? Se videoen 'WHODUNNIT' (1,54): https://www.youtube.com/watch?v=ubNF9QNEQLA [1. maj 2020]</p> <p>Drøftelse af filmene:</p> <p>I kan fx tale om, at når man fokuserer på noget meget intenst, så overser man noget andet (som i ovenstående videoer). Eleverne har formentlig oplevet, at de på vej til skole pludselig får øje på et vindue i et hus, som de aldrig før har lagt mærke til, selvom de har gået ruten mange gange før. Hjernen kan ikke 'se' alt.</p> <p>Se evt. også denne video 'Selective attention test' (1,54): https://www.youtube.com/watch?v=vJG698U2Mvo (lokaliseret 1. maj 2020)</p> <p>Eleverne skal koncentrere sig om at tælle, hvor mange gange de hvide basketball-spillere kaster bolden til hinanden i videoen. Det er vigtigt, at ingen tæller højt, og at ingen siger noget, mens de ser videoen.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Strategier til at bruge tænkehjernen Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Drøft med eleverne, hvordan I kan hjælpe hinanden til at bruge 'tænkehjernen'. Tal om forskellen på, hvor hurtig man er til at finde frem til en løsning og komme med et bud på en udfordring. Nogle har brug for at tænke mere over et svar, før de rækker hånden op, end andre.</p> <p>Der er forskel på, hvor længe man har brug for at tænke over tingene! At tænke sig om er ikke en indikation på utilstrækkelige evner. Fortæl også eleverne, at det er vigtigt, at undervisere er opmærksomme på dette, så de giver elever god tid til at tænke og evt. drøfte et svar med sidemakkeren.</p> <p>Her er nogle strategier, som I kan drøfte:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ at tænke sig godt om, inden man giver op over for en opgave ▪ at overveje handlinger og svar, inden man svarer ▪ at bruge tænkehjernen før man gætter, så man kan forklare, hvordan man har løst opgaven (et kvalificeret gæt) ▪ at vi giver hinanden ro til at lære ▪ at vi opmuntrer og giver ros til hinanden ▪ at overveje, hvor du kan søge hjælp, hvis noget er svært (fx at spørge en buddy, søge på nettet, spørge en voksen, en søskende, en bedsteforældre) 		

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kender forskellen på at være i 'comfort zone', 'learning zone' og 'panic zone' Jeg har større forståelse for, hvordan jeg kan håndtere mine tanker og følelser i forhold til mig selv og andre Jeg kender strategier til at håndtere mine handlinger og følelser, når 'hjernens 112' går i gang 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Video: 'Læringens biologi 2'	Video	10 min.
'Comfort zone', 'learning zone' og 'panic zone'	Elevaktivitet	10 min.
Vejrtrækningsøvelse	Vejrtrækningsøvelse	5 min.
Når 'hjernens 112' går i alarm	Elevaktivitet og dialog	20 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Læringens biologi 2' Video	Video: 'Læringens biologi 2' Computer, projektor	10 min.

Om opgaven
<p>Se i fællesskab videoen 'Læringens biologi 2/ Hjernens 112' https://youtu.be/nODFZ_h5MMA [1. maj 2020]</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2). Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hvornår er det smart, at din hjerne går i alarmberedskab? 2) Har du prøvet situationer, hvor det var særligt nødvendigt? 3) Hvornår går din hjerne i alarmberedskab i skolen? Hjemme? I trafikken? 4) Kan du komme med andre gode råd til, hvad man skal gøre for at undgå, at din hjerne går i 112, når den ikke skal?

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Læringszoner Elevaktivitet	Arbejdsark, De tre zoner	10 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark, 'De tre zoner' ved at indsætte situationer/eksempler fra din hverdag i de forskellige zoner. Det kan fx være at fremlægge foran klassen, diktat, test, at læse, at spille musik, idræt. Drøft efterfølgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan har du det med de situationer/eksempler, som du har placeret i de forskellige zoner? - Hvordan kan du/vi arbejde med, at du får 'flyttet' situationerne i 'panic zone' til 'learning zone'? <div data-bbox="544 801 1091 1346" data-label="Diagram"> </div> <p style="text-align: right;">Illustration: Vla</p> <p>Kort introduktion til modellen, som bygger på Robert Yerkes og John Dodsons teori.</p> <p>Comfort zone: Hvis du arbejder med opgaver, som du har helt styr på, og du ved lige præcis, hvordan de skal løses, uden at du skal anstrenge dig. Du kan løse opgaven uden at tænke dig om. Fx. at cykle, at lægge 2+2 sammen.</p> <p>Learning zone: Du befinder dig i læringszonen, når det, du skal lære, er lidt sværere, end du kan finde ud af. Du vil være udfordret, men det er muligt for dig at lykkes, hvis du arbejder grundigt med opgaven. Her kan henvises til tidligere omtalte strategier: Det er nødvendigt at bruge tænkehjernen for at koncentrere sig, at spørge om hjælp osv.</p> <p>Panic zone: Panik-zonen er, når det, man skal lære, er alt for svært. Man mister motivationen og lysten til at lære, og man reagerer måske på en uhensigtsmæssig måde: giver op eller synes, opgaven og underviserne er dumme. Det kan være svært at komme tilbage til læringszonen, hvis ikke der er nogen, der hjælper dig. Det er derfor vigtigt at lære at 'række ud efter hjælp', så andre kan hjælpe en tilbage i læringszonen.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Seven / eleven Vejrtrækningsøvelse		5 min.
Om opgaven		
<p>'7/11' er en let afslapningsøvelse for eleverne at lære. Den kan foretages stående, siddende eller liggende. Vi foreslår, at I laver den siddende. Øvelsen er god, når man mærker, at 'hjernens 112' er ved at gå i gang.</p> <p>Hvis ikke eleverne er vant til at lave afslapningsøvelser, kan det virke grænseoverskridende for nogle. Det er OK blot at sidde stille på stolen, mens de andre øver sig i at trække vejret som i 7/11.</p> <p>Underviseren guider eleverne gennem øvelsen indledningsvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sæt jer godt tilrette på stolene. Luk øjnene, eller se på en plet på gulvet (hvis eleverne ikke kan lide at lukke øjnene) ▪ Sørg for at sidde godt på stolen, og at begge fødder er i kontakt med gulvet ▪ Læg hænderne på oversiden af låret, eller læg evt. en hånd på maven, og mærk jeres åndedræt gennem maven ▪ Tæl til 7 i hovedet, mens I trækker vejret ind. Ånd ud, mens I tæller til 11 <p>Lad derefter eleverne trække vejret i deres eget tempo, mens de selv tæller til 7 og 11 inde i sig selv.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Når hjernens 112 går i alarm Elevaktivitet og dialog	Arbejdsark 'Case'	20 min.
Om opgaven		
<p>Læs casen på arbejdsark, 'Case' op for eleverne. Besvar derefter spørgsmålene</p> <p>Efterfølgende fælles drøftelse på holdet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvilke følelser kan sætte vores alarm i gang i 'hjernens 112'? ▪ Hvad kan der ske, når 'hjernens 112' går i alarm? (Raseriudbrud, græde, råbe, slå, blive uvenner, man lukker ned, trækker sig tilbage, osv.) ▪ Har I selv nogle oplevelser/erfaringer, hvor jeres alarm er gået i gang? (Lad evt. eleverne summe i et par minutter med sidemanden, før de svarer) ▪ Hvilke strategier kan man bruge, når 'hjernens 112' går i gang? (Sådan at det ikke ender med raseriudbrud, gråd osv.) <p>Eleverne kan evt. selv skrive nogle strategier ned, eller det kan gøres fælles på holdet.</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Selvstændighed	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Tal om, hvordan det er gået med dagens kompetence ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Selvstændighed'. Derefter reflekteres og samtales om en eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan?▪ Har jeg brugt min tænkehjerne? Hvordan?		

Lærervejledning for dag 3/ Onsdag i uge 1

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark 'Ansvarlighed' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendingsmelodi for 'turboforløbet'. Men der kan også vælges noget forskelligt.</p> <p>Bed eleverne gå en morgenrunde i lokalet for at sige godmorgen til hinanden. Fx ved at give 'high 5', hånden eller et kram.</p> <p>Når eleverne hilser på hinanden, kan de fx kort fortælle om en god ting, de har gjort for deres buddies</p> <p>Dagens program. Hvad skal eleverne lære i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Nyhedstekster i avisen▪ Dit liv, din læring: Sunde vaner og fixed og growth mindset▪ Matematik: Decimaltal <p>Dagens kompetence: Ansvarlighed</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op omkring kompetencen på arbejdsark 'Ansvarlighed'▪ Fælles drøftelse af, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg har viden om søvn, kost og motions betydning for velvære, koncentrationsevne og læring Jeg kan komme med forslag til ændring af vaner 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Sund kost, motion og søvn	Oplæg & dialog	20 min.
'Vaskemaskinen'	Brainbreak	5 min.
Introduktion og udfyldning af søvn/kost-skema	Elevaktivitet	5 min.
'Walk and care'	Gåtur	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Sund kost, motion og søvn Oplæg og dialog	Tavle Computer, projektor	20 min.
Om opgaven		
<p>Dialog om, hvordan bl.a. koncentrationsevne er afhængig af, hvad man har spist, og hvor meget man har sovet. Dette kan naturligvis være et vanskeligt emne for nogle elever.</p> <p>Se videoen med hjerneforsker Peter Lund Madsen omkring sunde vaner og om at ændre på vaner (2,34):</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=KluHGGFPp9s [1. maj 2020]</p> <p>Fælles brainstorm på tavlen styret af underviseren:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad er sundt? Hvad er usundt? <p>Dette efterfølges af en drøftelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad betyder motion, kost og søvn for min skoledag/koncentration? Hvor meget søvn skal man have? Hvad betyder for lidt søvn for dig? Hvad betyder usund eller for lidt mad for dig? Hvad betyder det for dig, hvis du laver for lidt eller ingen motion? Hvad er de anbefalede tal for motion, kost og søvn for din alder? Hvordan kan man ændre i sine kost-, motions- og søvnvaner? Hvilken betydning har fedt, kulhydrater og proteiner? <p>Her kan inddrages facts som:</p> <ul style="list-style-type: none"> ½ liter cola svarer til 25 sukkerknalder Haribo Matador Mix (170g) svarer til 41 sukkerknalder En liter sødmælksfrugtyoghurt indeholder 40 sukkerknalder 11-15 årige bør højst indtage 55 g sukker pr. dag = 26 sukkerknalder 		

- For at forbrænde en ½ liter cola skal man gå 3.000 skridt
- En teenager bør bevæge sig en time om dagen
- En teenager bør sove 8-10 timer om natten

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Vaskemaskinen Brainbreak		5 min.
Om opgaven		
<p>Formål: At eleverne får rørt sig lidt Eleverne går sammen to og to og stiller sig over for hinanden. Den ene elev hopper i små hop rundt om sig selv på stedet. Den anden elev skal hoppe med rundt, så eleverne altid står over for hinanden. Man må gerne 'drille' hinanden ved retningsskift. Efter et par minutter byttes rollerne.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Søvn/kost/motion-skema Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Søvnskema'	5 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Arbejdsark, 'Søvnskema' udfyldes for mandag, tirsdag og onsdag i uge 1 ▪ Fremtidigt skal dette skema udfyldes hver morgen under 'Godmorgen' ▪ Skemaet tages frem igen torsdag i uge 2, hvor sunde vaner igen er på skemaet 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Walk and care Gåtur		15 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne arbejder sammen to og to. Eleverne skiftes til at være LYTTER og FORTÆLLER.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Første del (i lokalet): 1½ minut <p>Den ene elev fortæller den anden elev om sin morgen. Den anden elev lytter interesseret og anerkendende. Efter 45 sek. siger underviseren, at den lyttende skal virke uinteresseret evt. tjekke mobilen, mens den anden fortsætter med at fortælle Derefter drøftes betydningen af at være aktiv lyttende og nærværende. Hvordan var det at blive hhv. lyttet til og ikke lyttet til?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Anden del: 'Walk and Care' 		

Eleverne skal gå en tur, gerne udenfor i frisk luft. De første 5 minutter fortæller den ene elev, mens den anden lytter opmærksomt til fortælleren: lytter aktivt og stiller opklarende spørgsmål. Lytteren skal give fortælleren plads til at fortælle. Lytteren skal være opmærksom på at bruge tænkehjernen (empatien) og prøve at forestille sig, hvordan fortælleren har det. Det er OK, at der er pauser, og at der er tidspunkter, hvor ingen siger noget. Disse pauser kan være vigtige til at tænke og gøre sig overvejelser.

Eleverne skal med udgangspunkt i kost og søvn tale om følgende på gåturen:

- Hvilke sunde og usunde ting gør jeg?
- Hvad vil jeg gøre mere af og mindre af?
- Hvad skal jeg ændre for at nå mit mål?
- Hvem kan hjælpe mig med at nå mine mål?

Efter 5 minutter giver lytteren et kort referat af, hvad han/hun har hørt, som den anden har fortalt - fx:

“Du fortalte, at du gerne vil løbe mere og sørge for at spise sundere morgenmad, og du kom med forslag til, hvordan du kunne opfylde dit mål”.

Herefter er det den anden elev, der fortæller.

Når eleverne kommer tilbage til holdet, skal de hver især skrive:

- Én ting, de gør godt og vil gøre mere af
- Én ting, de gør mindre godt
- Hvordan de vil arbejde med at gøre mere af det, der er ‘sundt’ for dem

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg ved, at intelligensen udvikles hele livet, mens hjernen udvikles indtil ca. 22-25 års alderen▪ Jeg kender betydningen af 'fixed mindset' og 'growth mindset'▪ Jeg kan bruge 'growth mindset' til at ændre mit syn på mig selv		
Titel	Opgavetype	Varighed
Video: 'Mindset 1'	Video	10 min.
Udfordringskort	Elevaktivitet	15 min.
Video: 'Mindset 2'	Video	5 min.
Sætninger til den indre kommentator	Elevaktivitet og evt. dialog	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Mindset 1' Video	Video: 'Mindset 1' Computer, projektor	10 min.
Om opgaven		
Se i fællesskab videoen 'Mindset 1/ Hvilket mindset har du?' . https://youtu.be/5xMQITpoMQc [1. maj 2020]		
Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2). Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:		
1) I hvilke situationer har du tænkt, det lærer jeg aldrig? (i skolen, hjemme, fritiden. Lav evt. tre kolonner på tavlen, hvor situationerne skrives op under)		
2) Hvornår tænker du: 'Det lærer jeg, jeg skal bare lige bruge tid på det'?		
3) Kender du nogen, som du særligt mener, tænker med et 'growth mindset'?		
4) Hvad tror du den indre kommentator siger til dem?		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Udfordringskort Elevopgaver	Arbejdsark 'Udfordringskort' (materialet med arbejdsark dag 3)	15 min.
Om opgaven		
<p>Kortene på arbejdsark, Udfordringskort klippes ud før timens start. Eleverne arbejder sammen to og to om et sæt udfordringskort. Kortene blandes og lægges på bordet mellem eleverne. Eleverne skiftes til at være 'fixed mindset' og 'growth mindset'. Til hvert kort skal eleverne komme med et udsagn fra 'fixed mindset' og ét fra 'growth mindset', fx:</p> <p>Elev 1 trækker: "<i>Jeg skal ud og løbe en tur</i>"</p> <p>Elev 1: "Et 'fixed mindset' kunne måske sige, nej! Det kan jeg ikke, jeg er slap og doven"</p> <p>Elev 2: "Ja og, et 'growth mindset' kunne sige, det bliver hårdt! Men jeg gør det, for så kommer jeg i bedre form og kan klare det bedre i fremtiden!"</p> <p>Herefter trækker elev 2 et nyt kort og siger en sætning med 'fixed mindset' til det nye kort, mens elev 1 denne gang siger en sætning med 'growth mindset'.</p> <p>Opsamling på holdet: Præsenter en af udfordringerne for de andre elever med eksempler på, hvordan hhv. et 'fixed mindset' og et 'growth mindset' taler.</p> <p>Til sidst diskuterer eleverne i par, hvordan de kan bruge et 'growth mindset' til at kæmpe imod den indre kommentator.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Mindset 2' Video	Video: 'Mindset 2' Computer, projektor	5 min.
Om opgaven		
<p>Se i fællesskab videoen 'Mindset 2/ Sådan ændrer du dit mindset' https://youtu.be/Zh-1_gggQSQ [1. maj 2020]</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2). Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hvornår taler din indre kommentator særligt med et 'fixed mindset'? 2) Hvilke bjerge er du særligt glad for at være kommet op ad? 3) Hvilke udfordrende mål vil du særligt gerne kunne klare? 4) Hvilke mål har du nået? Hvad sagde din 'indre kommentator' til dig der? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Sætning til den indre kommentator Elevaktivitet og evt. dialog	Arbejdsark 'Fixed mindset' Computer, projektor	15 min.
Om opgaven		
Lad eleverne individuelt reflektere over og udfylde arbejdsark, 'Fixed mindset' , ang. hvornår de oplever et 'fixed mindset'. Eleverne skal vælge en bestemt situation, hvor de gerne vil kunne sige deres 'fixed mindset' imod. Der formuleres en sætning til deres indre kommentator med udgangspunkt i et 'growth mindset' på den næste side i arbejdsarket.		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark, Ansvarlighed	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Tal om, hvordan det er gået med dagens kompetence Ansvarlighed ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Ansvarlighed'? Derefter reflekteres og samtales om et eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvordan har jeg brugt min tænkehjerne? ▪ Hvordan har jeg brugt et 'growth mindset'? ▪ Hvad har gjort mig glad i dag? ▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy? ▪ Hvad har min buddy gjort for mig? ▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til? ▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let? ▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være? ▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen? ▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan? 		

Lærervejledning for dag 4/ Torsdag i uge 1

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark, 'Motivation' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendsingsmelodi for 'turboforløbet'. Men der kan også vælges noget forskelligt.</p> <p>Bed eleverne gå en 'morgenrunde' i lokalet for at sige 'godmorgen' til hinanden. Fx ved at give high 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, kan de fx kort fortælle om hvilke styrker, den anden har.</p> <p>Dagens program. Hvad skal eleverne lære i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Nyhedstekster i avisen og på nettet▪ Dit liv, din læring: At nørde og fristelser og selvkontrol▪ Matematik: Addition og subtraktion <p>Dagens kompetence: Motivation.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op omkring kompetencen på arbejdsark, 'Motivation'▪ Fælles drøftelse om, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark 'Motivation' <p>Husk at udfylde dagens ark omkring kost, søvn og motion.</p>		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg forstår, at det kan være lærerigt at 'fejle'▪ Jeg kender til strategier til at motivere mig selv til at gå i gang med at nørde		
Titel	Opgavetype	Varighed
Switch	Brainbreak	10 min.
Video: 'Læringszoner'	Video	20 min.
Hvad vil jeg nørde med?	Elevaktivitet	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Switch Brainbreak		10 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none">▪ Alle elever rejser sig op og stiller sig i en stor cirkel.▪ Eleverne skal med venstre hånd danne et 'L' (strit med pegefingern og tommeltotten, resten af fingrene er foldet sammen). Med højre hånd dannes tegnet 'perfekt' (pegefinger og tommeltotten rører hinanden og danner en cirkel, resten af fingrene stritter)▪ Når underviseren siger: Switch! Skal alle elever bytte – så højre hånd nu danner et 'L' og venstre hånd danner tegner 'perfekt'.▪ Prøv det 8-10 gange. Kunne I gøre det uden fejl?▪ Prøv nu at vende ryggen til hinanden, og øv øvelsen for jer selv. I kan eventuelt også lukke øjnene. Sig 'switch' inde i hovedet. Hvor mange switch kan I hver især lave uden fejl? <p>Tal efterfølgende sammen 2 og 2 om erfaringer med denne øvelse. Hvad blev I opmærksomme på? Blev I bedre, jo flere gange I gjorde det, og var der forskel på at stå i cirklen eller at stå for sig selv?</p> <p>En variant: Hug brænde med højre hånd, og sav med venstre hånd.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Læringszoner' Video	Video: 'Læringszoner' Computer, projektor	20 min.
Om opgaven		
<p>Se i fællesskab videoen 'Læringszoner/ At øve sig' https://youtu.be/t59kQiDN Co [1. maj 2020]</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2). Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hvad har du øvet dig særligt på? 2) Kender du nogen, som du mener, øver sig særligt meget? 3) Hvad kan du godt lide at øve dig på? 4) Hvad synes du er kedeligt at øve dig på? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvad vil jeg nørde med? Elevaktivitet	Arbejdsark, 'At nørde igennem' Arbejdsark, 'De tre zoner'	15 min.
Om opgaven		
<p>Arbejdsark 'At nørde igennem'. Her skal eleverne først genkalde sig et tidspunkt, hvor de selv har nørdet med noget og derved er blevet dygtigere. Det kan være alt muligt - fx fodbold, sang, Lego, computerspil.</p> <p>I forlængelse af videoen og arbejdsarket 'At nørde' forbinder eleverne dagens emne omkring at nørde med tirsdagens arbejde ('comfort zone', 'learning zone' og 'panic zone').</p> <p>Eleverne skal i arbejdsark 'De tre zoner' placere situationer ind i de tre zoner ifht. matematik, dansk, personlige og sociale kompetencer (fx "Jeg skal skrive stil" i 'panic zone' i dansk, "jeg skal lave plusstykker" i 'comfort zone' i matematik eller "jeg skal lave gruppearbejde" i 'learning zone' i personlige og sociale kompetencer).</p> <p>Eleverne kan efterfølgende præsentere på holdet, hvad de fremover vil nørde med.</p> <p>Obs.: Det er naturligvis mest effektivt at nørde med noget, som befinder sig i ens 'learning zone', hvilket man med fordel kan snakke med eleverne om.</p>		

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg er bevidst om, hvad der frister og forstyrrer mig▪ Jeg har udviklet strategier til at styrke min selvkontrol		
Titel	Opgavetype	Varighed
Fablen: 'Småkager'	Dialog på holdet	15 min.
Forstyrrelser	Elevaktivitet	10 min.
Vælg dine strategier til selvkontrol	Pararbejde og dialog	10 min.
Vælg min egen strategi	Elevaktivitet	10 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
'Småkager' Dialog på holdet	Videoen 'Småkager'	15 min.
Om opgaven		
Gå ind på linket, og se videoen 'Småkager' af Arnold Lobel: https://www.youtube.com/watch?v=bhYh1eZh1Ew [1. maj 2020]		
Derefter dialog, først to og to og dernæst på holdet:		
<ul style="list-style-type: none">▪ Hvad er Tudse og Frøs problem?▪ Hvad er viljestyrke?▪ Hvordan håndterer Tudse og Frø deres selvkontrol?▪ Hvilke strategier har de? Er deres strategier gode eller dårlige?▪ Hvad er forskellen på Frø og Tudsens strategier?▪ Hvem har mest viljestyrke? (SVAR: Ingen af dem har viljestyrke til at modstå småkagerne. Frø bruger strategier. Det gør forskellen).▪ Kan I finde på andre strategier, som Tudse og Frø kunne have brugt i stedet for?▪ Kender I problemet fra jer selv, og hvilke strategier benytter I?		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Forstyrrelser Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Forstyrrelser'	10 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark 'Forstyrrelser' opgave A og B.</p> <p>Eleverne udfylder arbejdsark 'Forstyrrelser' opgave A og B.</p> <p>Bagefter sammenligner eleverne hinandens point</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvor er vi ens i vores points? ▪ Hvor er vi forskellige? ▪ Hvad overrasker os mest ved hinandens points? ▪ Hvilke points var præcis, som vi troede? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Brainstorm over fristelser Par- og holdaktivitet	Post-its	10 min.
Om opgaven		
<p>Inddel tavlen i tre kolonner.</p> <p>I den første kolonne skal der stå: 'Fristelser hjemme' I den anden: 'Fristelser i skolen' I den tredje 'Fristelser sammen med vennerne'</p> <p>Elever er sammen i par, hvor hvert par får en post-it-blok. På hver post-it skal eleverne skrive en fristelse. De skal skrive tre fristelser, som de kæmper med til hver af de tre kolonner. Dvs. minimum ni i alt. Bagefter går eleverne op til tavlen og sætter fristelserne i de rigtige kolonner.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Snak om de fristelser, der går igen i hver kolonne. <p>Hvert par vælger nu tre fristelser ud fra tavlen og beskriver, hvilke strategier, man kan bruge for at håndtere dem.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Lav din egen strategi Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Min strategi'	10 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark, 'Min strategi'.</p> <p>Hver elev vælger én fristelse ud, som de arbejdede med i øvelsen ovenfor. De skal beskrive forskellige strategier, der kan anvendes til at håndtere fristelsen. Udfyld arbejdsark, 'Min Strategi'. (Obs.: Hav gerne fokus på arbejdet i skolen).</p> <p>Til sidst opsamles på holdet, hvor alle elever nævner deres strategier. I kan eventuelt diskutere, hvordan omgivelserne kan hjælpe med at udføre denne strategi.</p> <p>Hvordan kan fokus på at håndtere/undgå fristelserne hjælpe på din motivation?</p> <p>Obs.: Hvis eleverne ikke kan nå at udfylde dette, kan arbejdsarket udfyldes derhjemme.</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark, 'Motivation'	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Hvordan er det gået med dagens kompetence 'motivation' ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark 'Motivation'?</p> <p>Derefter reflekteres og samtales om en eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad har gjort mig glad i dag? ▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy? ▪ Hvad har min buddy gjort for mig? ▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til? ▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let? ▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være? ▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen? ▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan? ▪ Hvordan har jeg brugt min tænkehjerne? ▪ Hvordan har jeg brugt et 'growth mindset'? 		

Lærervejledning for dag 5/ Fredag i uge 1

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark 'Samarbejde' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendingsmelodi for 'turboforløbet'. Men der kan også vælges noget forskelligt.</p> <p>Bed eleverne gå en morgenrunde i lokalet for at sige 'godmorgen' til hinanden. Fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, kan de fx kort fortælle om en god ting, deres buddies har gjort for dem siden i går morges.</p> <p>Dagens program, hvad skal eleverne lære i dag</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Informerende tekster▪ Dit liv, din læring: Koncentrationsevne og samarbejde▪ Matematik: Addition og subtraktion <p>Dagens kompetence: Samarbejde.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op omkring kompetencen på arbejdsark, 'Samarbejde'▪ Fælles drøftelse om, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark <p>Husk at udfylde dagens ark omkring kost, søvn og motion.</p>		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg kender metoder til at fordybe mig og finde indre ro▪ Jeg ved, hvor og hvornår jeg bedst kan koncentrere mig		
Titel	Opgavetype	Varighed
'Pege på ting'	Brainbreak	5 min.
Male / farvelægge en 'mandala'	Elevaktivitet	25 min.
Hvornår kan jeg koncentrere mig?	Elevaktivitet	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Pege på ting Brainbreak		5 min.

Om opgaven

Eleverne er sammen to og to og går rundt i lokalet. En elev peger på ting og siger et ord, den anden lytter og tjekker om ord og ting passer sammen. Derefter bytter de. Der er i alt tre runder, som alle skal igennem.

1. runde: Eleven peger på ting i lokalet og fortæller, hvad det er, fx tavle, stol, blyant, osv.
2. runde: Eleven peger på ting i lokalet og fortæller, hvad det IKKE er, fx peger man på tavlen og siger computer.
3. runde: Eleven peger på en ting og fortæller, hvad den forrige ting var. Så man peger på computer (siger ingenting), peger på tavle og siger computer, peger på bord og siger tavle

Hver person har ca. 1 minut i hver runde.

Alternativt brainbreak:

Underviseren står foran eleverne og laver bevægelser. Han løfter fx armene op over hovedet. Idet han påbegynder den efterfølgende bevægelse, begynder eleverne den første bevægelse, som underviseren gjorde. Således at eleverne skal gøre den første bevægelse, mens de ser underviseren gøre den næste bevægelse.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Mandala Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Mandala' Farvekridt, tuscher eller farveblyanter Musik	30 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne farvelægger en af mandalaerne/mønstrene på arbejdsark, 'Mandala'.</p> <p>Det anbefales, at eleverne maler udefra og ind mod midten af mandalaen. Det giver struktur på maleprocessen. Der skal være ro til fordybelse på holdet. Spil musik de første 15 min., og prøv derefter uden musik. Brug evt. følgende [1. maj 2020]:</p> <p>Threnody - Goldmund (4:47) https://www.youtube.com/watch?v=LvOoQ0Ff2nA</p> <p>Between the Bars - Elliott Smith (2:20) https://www.youtube.com/watch?v=8aomt1gQ6So</p> <p>Rasmus Skov: 'Boring Piano Music' (6.16) https://www.youtube.com/watch?v=NXpke76y9xk</p> <p>Efterfølgende dialog med eleverne om øvelsen, herunder koncentration, forstyrrelser, musikkens betydning osv.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvornår kan jeg koncentrere mig? Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Koncentrationsmiljø'	15 min.
Om opgaven		
<p>Tal med eleverne om, hvad der kan påvirke koncentrationen. Eksempler kan være det sted, man opholder sig, støj, temperatur, lys, er der andre mennesker, tid på dagen, søvn, kost osv.</p> <p>Tegn og skriv på arbejdsark, Koncentrationsmiljø, hvordan eleverne skaber det bedste miljø for at koncentrere sig. Det er ønsketænkning, så eleverne må gerne tænke ud af boksen. Eksempler kan være noder (musik), lampe, sofa osv.</p> <p>Til sidst samtales der om: Hvad skal der til, for at mit ønske kan gå i opfyldelse?</p>		

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kender samarbejdsmetoder Jeg har lært at have det sjovt sammen med andre, fordi det fremmer motivationen 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Tæl til 21	Samarbejdsøvelse	15 min.
Ringene	Samarbejdsøvelse	15 min.
Drøftelse på holdet om samarbejde	Dialog	5 min.
Vend tæppet	Samarbejdsøvelse	10 min.
Alternative øvelser	Samarbejdsøvelse	

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tæl til 21 Samarbejdsøvelse		15 min.
Om opgaven		
<p>Alle eleverne danner en rundkreds, hvor der er fokus mod midten af cirklen, så alle kan se hinanden. Opgaven er, at eleverne skal tælle til 21. De skal tælle på skift, men ikke i en bestemt rækkefølge. En elev begynder med at sige '1'. Hvem som helst kan nu sige '2'. Der er ingen regler for, hvor mange gange, hver deltager må tælle - men ikke to tal i streg. Omvendt gælder det om at få alle med og nå til 21. Hvis to personer siger et tal samtidigt, begynder man forfra. Bliv ved, indtil I har talt til 21, selvom det kan virke stressende. Pointen er netop, at projektet kun kan lykkes, hvis alle koncentrerer sig om at være opmærksomme på hinanden i nuet.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Ringene Samarbejdsøvelse	Hulahopring	15 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne danner en rundkreds med fokus rettet mod centrum og med hinanden i hånden. Underviseren 'åbner' cirklen mellem to elever og sætter en hulahopring ind, og eleverne tager hinanden i hånden igen (nu med hulahopringen imellem sig). Eleverne skal finde ud af at flytte hulahopringen rundt i rundkredsen UDEN at slippe hinandens hænder. Eleverne må gerne tale sammen om, hvordan de i samarbejde kan løse opgaven. Når eleverne har 'fanget', hvordan øvelsen udføres, kan kravet skærpes ang. hurtighed eller ved at sætte en ekstra hulahopring ind.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvad er godt samarbejde? Dialog	Tavle	5 min.
Om opgaven		
<p>På holdet drøftes nedenstående spørgsmål, og underviseren skriver nøgleord på tavlen om positive og negative handlinger i relation til at samarbejde.</p> <p>Forslag til spørgsmål til drøftelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Var I gode til at samarbejde? ▪ Hvornår var I gode til at samarbejde? Og hvorfor? ▪ Hvornår var I ikke gode til at samarbejde? Og hvorfor? ▪ Hvordan bidrager man bedst i et samarbejde? ▪ Hvad er vigtigt, når man skal samarbejde? ▪ Hvordan vil I samarbejde næste gang? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Alternative øvelser Samarbejdsøvelse	Tæppe	
Om opgaven		
<p>Eleverne skal have fokus på de nøgleord, de blev enige om ovenfor. Denne samarbejdsopgave kræver meget samarbejde eleverne imellem.</p> <p>Øvelsen fungerer bedst i grupper på ca. 5-10 elever. Er der flere, kan de deles op i to grupper og lave øvelsen på samme tid eller iagttage det andet holds strategier. Eleverne skal alle stå på et tæppe eller lign. Der samarbejdes nu om at vende tæppet om. Eneste regel er, at alle hele tiden skal være på tæppet (man må gerne sidde på ryggen af hinanden osv.). Man må ikke røre gulvet.</p> <p>Hint til underviseren: Går eleverne helt i stå, kan man hjælpe ved at krydse det ene hjørne over modsatte hjørne, så tæppet begynder at vende.</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark, 'Samarbejde'	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Hvordan er det gået med dagens kompetence Samarbejde ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Samarbejde'? Derefter reflekteres og samtales om en eller flere af nedenstående punkter. Sørg for at komme nedenstående spørgsmål igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan?▪ Hvad vil jeg øve i weekenden?		

Lærervejledning for dag 6/ Mandag i uge 2

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark, 'Tolerance' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendingsmelodi for turboforløbet. Men der kan også vælges noget forskelligt.</p> <p>Bed eleverne gå en morgenrunde i lokalet for at sige 'godmorgen' til hinanden. Fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, kan de fortælle, hvad de har gjort for at styrke personlige eller sociale kompetencer i weekenden.</p> <p>Dagens program, hvad skal eleverne lære i dag</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Introduktion til ordkendskab og argumenterende tekster▪ Dit liv, din læring: Meditation, mål og målsætning▪ Matematik: Brøker og procent <p>Dagens kompetence: Tolerance.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op omkring kompetencen på arbejdsark, 'Tolerance'▪ Fælles drøftelse om, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark <p>Husk at udfylde dagens ark omkring kost, søvn og motion.</p>		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan slappe af, finde indre ro og lytte Jeg kan se forskellen på konkrete, tidsbegrænsede og realistiske mål 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Afslapning ved en nærværøvelse	Nærværøvelse	15 min.
Hurtigskrivning og samtale	Elevaktivitet	5 min.
Video: 'Mål og målsætning 1'	Video	10 min.
Konkrete, tidsbegrænsede og realistiske mål	Elevaktivitet	5 min.
Mål for dansk, matematik og 'Dit liv, din læring'	Elevaktivitet	10 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Afslapning ved nærværøvelse Nærværøvelse	Computer og højttalere Tæpper Evt. madrasser	15 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne sidder eller ligger med et tæppe med lukkede øjne (hvis de har lyst). Sørg for, at der er god afstand mellem eleverne. Afspil 'Afspænding' (10:46) fra linket https://bornslivskundskab.dk (lydfilerne findes den 1. maj 2020 under fanen "Ressourcer"), mens der er helt stille i lokalet. Når øvelsen er færdig, kan eleverne langsomt 'komme tilbage' ved at gabe og strække kroppen uden at tale sammen. Eleverne finder en plads, hvor de kan skrive stikord – se nedenfor.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hurtigskrivning og dialog Elevaktivitet	Papir Blyant	5 min.
Om opgaven		
<p>Skriv stikord eller tegn dine umiddelbare oplevelser fra nærværøvelsen. Dialog om oplevelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Var det rart? Grænseoverskridende? Faldt du i søvn? Hvordan kan øvelsen bruges? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Mål og målsætning 1' Video	Video: 'Mål og målsætning 1' Computer, projektor	10 min.
Om opgaven		
<p>Se i fællesskab videoen 'Mål og målsætning 1/ At sætte sig mål' https://youtu.be/6DoUjktZRs [1. maj 2020]</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2) . Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Uddyb eller genfortæl historien med haren og skildpadden. 2) Hvad betyder målrettet? Giv konkrete eksempler. 3) Kender du nogen, som du mener, arbejder særligt målrettet? (Det kan både være i fritiden, på arbejdet eller i skolen) 4) Hvem fortæller du dine mål? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Konkrete målsætninger Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Konkrete, tidsbegrænsede og realistiske målsætninger'	5 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark, 'Konkrete, tidsbegrænsede og realistiske målsætninger'. Formålet er, at eleverne skal blive bevidste om forskellen på disse mål. Et godt mål er både konkret, udfordrende, tidsbegrænset og realistisk. Det er en hjælp, når eleverne selv skal sætte sig mål. Saml begreberne op på holdet, og tal om enkelte mål fra arbejdsarket.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Mål i dansk, matematik og 'Dit liv, din læring' Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Målsætninger'	10 min.
Om opgaven		
<p>Dialog om, hvad et godt mål er, gerne med udgangspunkt i den tidligere opgave fra om formiddagen. Bemærk, at gode mål er konkrete, udfordrende, tidsbegrænsede og realistiske.</p> <p>Udfyld arbejdsark, 'Målsætninger'. Der kan søges inspiration i arbejdsark 'Konkrete, tidsbegrænsede og realistiske målsætninger'. Opfordrer eleverne til at hænge deres målbevis op derhjemme.</p>		

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan sætte mål for min læring 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Video: 'Mål og målsætning 2'	Elevaktivitet	10 min.
Mentalisering af mål	Elevaktivitet	10 min.
Hvornår vil jeg nørde?	Elevaktivitet	10 min.
Forhindringsbanen	Elevaktivitet	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Mål og målsætning 2' Video	Video: 'Mål og målsætning 2' Computer, projektor	10 min.
Om opgaven		
<p>Se i fællesskab videoen 'Mål og målsætning 2/ Mentalisering' https://youtu.be/jupXWq0veSM [1. maj 2020]</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2) . Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Er der mål, som du har opgivet, fordi du tabte motivationen? 2) Har du tidligere prøvet mentalisering fx gennem sport? 3) Belønner du nogle gange dig selv, når du har nået dit mål? Hvis ja, hvad er så belønningen? 4) Hvordan kan man mentalisere? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Mentalisering af mål Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Jeg er i mål'	10 min.
Om opgaven		
<p>Forestil jer jeres mål fra arbejdsarket 'Målsætninger' (Lavet før pausen). Bed eleverne om at sidde stille og lukke øjnene. Tænk på jeres mål for dansk, matematik og 'Dit liv, din læring'.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvordan vil du have det, når du har opnået dit mål? Mærk fornemmelsen i kroppen Hvordan er dine omgivelser? Hvor er du? 		

- Hvilken årstid?
- Forestil dig, at du ser din underviser blive overrasket over, at det lykkedes og roser dig: "Flot klaret, du er sej!"

Lad eleverne være i følelsen i et minut, inden du beder dem om at åbne øjnene og langsomt begynde at bevæge kroppen.

Tegn eller skriv på **arbejdsarket, 'Jeg er i mål'**, hvordan det vil være, når du når dine mål. Vær så konkret som muligt. Hvordan vil du fejre det? Vil solen skinne eller vil det være om vinteren? Hvem vil sige tillykke? Hvilke følelser, mærker du i kroppen?

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvornår vil jeg nørde? Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Ugeark'	10 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark, 'Ugeark'. Hvornår vil du øve dig på at nå målene? Eleverne skraverer de forskellige tidsrum i arbejdsarket.</p> <p>Derefter samtale med eleverne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvor mange minutter de vil øve sig for at nå deres mål hver uge? ▪ Hvilke konkrete tidspunkter vil de øve sig? ▪ Er det realistisk at øve sig 3-4 timer den samme dag, eller skal man 'nørde' i 30-45 min. flere dage om ugen. ▪ Hvornår er det mest realistisk at 'nørde'? Fx. meget sent om aftenen eller meget tidligt om morgenen? ▪ Har du 'nørdet' med noget tidligere, da du var mindre? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Forhindringsbanen Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Forhindringsbanen'	15 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark, 'Forhindringsbanen'. Formålet er, at eleverne skal blive bevidste om, at der kan være forhindringer, som skal løses. På arket er der to eksempler til inspiration.</p> <p>Obs.. Hvis der er tid, så tal med eleverne om, hvordan de kan motivere sig selv til at prøve igen. Hvordan kommer man videre?</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark, 'Tolerance'	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Hvordan er det gået med dagens kompetence, Tolerance, ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Tolerance'? Derefter reflekteres og samtales om en eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan?▪ Hvad har jeg gjort i dag for at koncentrere mig?▪ Har jeg brugt min strategi til selvkontrol?		

Lærervejledning for dag 7/ Tirsdag i uge 2

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark, 'Mødestabilitet' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendsingsmelodi for 'turboforløbet'. Men der kan også vælges noget forskelligt.</p> <p>Bed eleverne gå en morgenrunde i lokalet for at sige 'godmorgen' til hinanden. Fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, kan de evt. fortælle hinanden hvilke mål, de satte sig dagen før.</p> <p>Dagens program, hvad skal eleverne lære i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Forstavelser og argumentation▪ Dit liv, din læring: Feedback og selvevaluering▪ Matematik: Multiplikation & division <p>Dagens kompetence: Mødestabilitet</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op om kompetencen på arbejdsark 'Mødestabilitet'▪ Fælles drøftelse om, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark <p>Husk at udfylde dagens ark omkring kost, søvn og motion.</p>		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg forstår formålet med feedback▪ Jeg har lært, hvordan man giver og modtager god feedback▪ Jeg ved, hvor jeg kan få feedback		
Titel	Opgavetype	Varighed
Tegn et hus	Elevaktivitet	10 min.
Feedback	Oplæg og dialog	5 min.
'To blinkende stjerner og en ønskestjerne'	Elevaktivitet	20 min.
Feedback for at nå i mål	Elevaktivitet	10 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tegn et hus Elevaktivitet	Papir Evt. farver	10 min.
Om opgaven		
<p>Underviseren deler et blankt papir ud til hver elev og sætter alle i gang med at tegne et hus på 2 min. GIV IKKE MERE INFORMATION! Først når de to minutter er gået, og eleverne er stoppet med at tegne, skriver underviseren på tavlen:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ To vinduer = 5 point▪ En skorsten med røg = 10 point▪ En dør = 3 point▪ Rødt tag = 5 point▪ En potteplante i vinduet = 15 point▪ En flagstang med flag = 10 point <p>Giv nu eleverne tid til at lægge deres point sammen. Drøft derefter øvelsen med eleverne ud fra følgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvor mange har fået maks. antal point?▪ Hvorfor har I ikke alle fået maks. antal point?▪ Havde I sat jer et mål, da I gik i gang med at tegne huset?▪ Vidste I, hvad der var forventet af jer?▪ Var der nogen, der spurgte eller fik feedback undervejs?▪ Hvad er sammenhængen mellem mål og feedback?▪ Kan man bruge tidligere feedback?▪ Kan erfaringen overføres på andet skolearbejde? <p>Eleverne vil formentlig gennem samtalen se vigtigheden af at kende og forstå kravene til en opgave, inden de går i gang. Hvis man ikke forstår kravene, så bliver feedbacken</p>		

ubrugelig. I kan evt. også tale om, om der kan være fordele ved ikke at kende de præcise krav, som fx ved udfoldelse af kreativitet.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Feedback Oplæg og dialog		5 min.
Om opgaven		
<p>Dialog med eleverne: Spørg eleverne, hvad de forstår ved feedback, og tilføj evt. følgende, hvis nødvendigt:</p> <p>Hvad er feedback? Feedback handler om tilbagemeldinger.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Feedback kan være en form for bedømmelse. Fx afslutningsvis som en karakter ved eksamen (summativ feedback).▪ Feedback kan indgå som en del af læreprocessen (formativ feedback), hvor man har mulighed for at udvikle og forbedre sig løbende. Den formative feedback er den mest brugbare, så man kan nå at korrigere sine fejl og blive endnu bedre. <p>Forventninger: Det er lettere at løse en opgave 'godt', hvis man ved, hvilke forventninger, der er til éns arbejde. Eleverne opfordres til at få og bede om feedback løbende, så forventningerne afstemmes. Klare forventninger betyder, at det er lettere for eleven at vurdere/selvevaluere om indsatsen er tilstrækkelig, eller der skal nørdes mere med opgaven.</p> <p>Hvordan gives feedback: I skolen kan feedback gives af både underviserne og de andre elever. Eleverne skal i dette forløb lære at give hinanden feedback.</p> <p>Tre regler, når man giver en anden feedback. Feedbacken skal være:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Venlig (be kind)▪ Konkret (be specific)▪ Hjælpesom (be helpful) <p>Feedback kan være:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Spørgsmål som lægger op til refleksion▪ Hvorfor har du valgt at gøre netop sådan?▪ Hvis du skulle lave det om, hvad ville du så gøre anderledes?▪ Hvad er du glad for i din opgave?▪ Hvad er nemt i din opgave?▪ Hvis du skulle arbejde mere med opgaven, hvad ville du så arbejde mere med? <p>Feedback kan også være:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Korrigerende▪ Bidrage med råd og forslag til alternative løsninger▪ At se andres opgaver▪ Anerkendelse og ros <p>Feedback skal helst ikke være:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Vurderinger ('Det der var ikke særligt godt, det havde været bedre hvis....')		

- Omkring personen, men omkring handlingen

Hvordan tager man imod feedback

- Det er positivt/okay at lave fejl. Husk, det er fejlene man lærer af!
- Vær åben over for det, du får at vide
- Sig, hvis det ikke er venligt, konkret og hjælpsomt (Personen, der skal give dig feedback øver sig i at være venlig, konkret og hjælpsom)
- Spørg nysgerrigt ind, og få personen til at uddybe, hvis du ikke forstår meningen

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
To blinkende stjerner og en ønskestjerne Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Stjerner' (i materialet med arbejdsark dag 7)	20 min.
Om opgaven		
<p>Udlever arbejdsark, 'Stjerner' til eleverne. Hver elev skal have to blinkende stjerne og ét stjernesked (en ønskestjerne).</p> <p>Eleverne giver feedback til deres buddy, ud fra de oplevelser/erfaringer de har fra de foregående dage (Se eksempel 1).</p> <p>Skriv to gode ting (på hver sin blinkende stjerne) samt et ønske til noget, som kunne være endnu bedre (en ønskestjerne/et stjernesked).</p> <p>Lav evt. samme opgave med fagligt indhold enten på en dansk- eller matematikopgave eller fra en opgave i 'Dit liv, din læring' (Se eksempel 2).</p> <p>Eksempel 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Du får en stjerne, fordi du skrev en sms, da jeg var forsinket 2. Du får en stjerne, fordi du hjalp mig med at holde øje med klokken i pausen 3. Jeg kunne ønske mig, at du mindede mig om mine styrker i undervisningen, når jeg har det svært <p>Eksempel 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Du får en stjerne, fordi du var modig og ærlig, da du fortalte om, hvornår du kom i 'panic zone' 2. Du får en stjerne, fordi du var god til at formulere nogle gode konkrete mål i dansk 3. Jeg kunne ønske mig, at du var bedre til at lytte, når vi samarbejder, så alle i gruppen kan være med. Eller jeg kunne ønske mig, at du rækker hånden op lidt oftere, for du har en masse spændende tanker/ideer 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Feedback for at nå i mål Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Min feedback'	10 min.
Om opgaven		
<p>For at nå sine mål er det ofte nødvendigt at få hjælp og feedback i løbet af læringsprocessen. Fx når man går i stå, tvivler på sine færdigheder eller ikke forstår opgavebeskrivelsen. Eleverne skal være opmærksomme på, hvor man kan søge hjælp.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eleverne udfylder arbejdsarket, 'Min feedback' omkring 'hjælpere', de fremover vil opsøge hjælp og feedback fra (husk, der er opgave A og B) ▪ Drøft på holdet, hvornår det kan være nødvendigt at søge hjælp/feedback ▪ Snak om afleveringsdatoer: Hvornår skal man være færdig? Hvordan får man tid til at rette en opgave igennem? <p>Hver elev nævner 1-2 'hjælpere', som de fremadrettet vil benytte.</p> <p>Obs.: Vigtigheden af selv-feedback er en god kilde til feedback.</p>		

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan evaluere min indsats. Jeg kan evaluere, hvor langt jeg er nået, og hvad der skal til for at komme helt i mål 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Video: 'Mod'	Video	10 min
Selvevalueringsskala	Holdaktivitet	10 min.
Den varme stol	Holdaktivitet	20 min.
Selvevalueringsskema	Elevaktivitet	5 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Video: 'Mod' Video	Video: 'Mod' Computer, projektor	10 min.
Om opgaven		
<p>Se i fællesskab videoen 'Mod' https://youtu.be/n3q7bKzITHc [1. maj 2020]</p> <p>Efterfølgende drøftelse af videoen og dens centrale begreber (fx på holdet eller 2 og 2). Giv eleverne mulighed for at stille spørgsmål. Oplæg til spørgsmål, der kan starte en samtale:</p> <ol style="list-style-type: none"> Beskriv en situation, hvor du har været modig? Hvorfor er det modigt at bede om hjælp? Er der noget, du ville ønske at have mod til at gøre? Hvordan kan dine venner hjælpe dig til at blive mere modig? Giv konkrete eksempler 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Selvevalueringsskala Holdaktivitet		10 min.
Om opgaven		
<p>Selvevaluering Man kan give sig selv feedback (selvevaluering). Eleverne skal reflektere over deres læring; også de områder, hvor de stadig kan udvikle sig.</p> <p>Aktiviteten kræver god plads. Eleverne skal have mulighed for fysisk at kunne placere sig på en linje / række fra 1 til 10. Evt. langs tavlen, så kan man skrive tallene op og dermed gøre det mere konkret. Ved hvert udsagn, som underviseren læser op, skal eleverne placere sig et sted på skalaen fra 1-10, som kan siges at gå fra 1 meget uenig til 10 meget</p>		

enig. Eleverne skal kunne begrunde deres placering. Mellem hvert udsagn samles eleverne på midten (eller helt væk fra rækken), for at reflektere over næste udsagn, inden de igen placerer sig på linjen.

12 udsagn:

- Jeg er god til at koncentrere mig
- Jeg er bedre til at koncentrere mig nu, end før jeg startede på turboforløbet
- Jeg kan bruge et "growth mindset" til at motivere min læring
- Jeg er blevet mere bevidst om at bruge selvkontrol til at modstå fristelser
- Jeg ved, hvem jeg kan bede om hjælp, når jeg går i stå med en opgave
- Jeg lever et sundt liv
- Jeg ønsker at få en sundere livsstil mht. kost, søvn og motion
- Jeg har været en god buddy
- Jeg har flere styrker end svagheder
- Jeg er motiveret til at nå mine mål i dansk
- Jeg er motiveret til at nå mine mål i matematik
- Jeg har haft det sjovt på turboforløbet

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Den varme stol Holdaktivitet		20 min.
Om opgaven		
<p>Lav en rundkreds, hvor alle eleverne sidder på en stol. Der sættes en stol i midten, hvor eleverne skiftes til at komme ind. De øvrige elever siger på skift noget positivt om elevens udvikling på turboforløbet, og mere generelt om elevens styrker osv.</p> <p>Øvelsen kan laves i mindre grupper, hvis der ikke er tid nok. Det er vigtigt, at alle elever når at komme i den varme stol. Det er dog vigtigt, at der er en underviser tilstede i alle grupperne.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Selvevalueringsskema Elevaktivitet	Arbejdsark, 'Selvevalueringsskema'	5 min.
Om opgaven		
<p>Udfyld arbejdsark, 'Selvevalueringsskema'. Eleverne giver udsagnene omkring deres kompetencer point fra 1-6 i skemaet. Enten løser eleverne selv opgaven, eller også læser underviseren udsagnet op, hvor eleverne får tid til at besvare skemaet.</p> <p>Til sidst samtales der på holdet om de udsagn, som har fået flest og færrest point. Hvordan kan der arbejdes videre med de udsagn, der har fået en lav pointscore? Kan man bruge de stærke sider (udsagn med en høj pointscore) til at udvikle de svage sider?</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark 'Mødestabilitet'	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Hvordan er det gået med dagens kompetence, mødestabilitet, ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Mødestabilitet'? Derefter reflekteres og samtales om et eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan?▪ Hvordan har jeg brugt min tænkehjerne?▪ Hvordan har jeg brugt et 'growth mindset'?▪ Hvordan har jeg opsøgt feedback?		

Lærervejledning for dag 8/ Onsdag i uge 2

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark 'Respekt' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendingsmelodi for turboforløbet. Men der kan også vælges noget forskelligt. Bed eleverne gå en morgenrunde i lokalet for at sige godmorgen til hinanden, fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser, kan de evt. fortælle hinanden hvilke styrker, de ser, den anden har, og hvorfor.</p> <p>Dagens program, hvad skal eleverne lære i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Afledningsendelser og argumentation▪ Dit liv, din læring: Lave film med gode råd til andre▪ Matematik: Multiplikation og division <p>Dagens kompetence: Respekt</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op omkring kompetencen på arbejdsark, 'Respekt'.▪ Fælles drøftelse om, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark <p>Husk at udfylde dagens ark omkring kost, søvn og motion.</p>		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15 + kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan identificere, hvad jeg har lært, og kan formulere det som gode råd Jeg kan videregive min læring til andre elever 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Råd til andre elever	Brainstorm	20 min.
Produktion af film	Gruppearbejde	50 min.
Vise film	Dialog på holdet	20 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Råd til andre elever Brainstorm	Post-it notes Arbejdsark, 'Mødet på midten' (printes i A3) (materialet med arbejdsark dag 8)	20 min.

Om opgaven
<p>Fortæl eleverne, at næste år er der måske nye elever, som skal deltage i turboforløbet, og at disse kommende elever godt kan bruge dette holds råd og tips.</p> <p>Brainstorm for at identificere råd til andre elever</p> <p>1. fase: Individuel (5 min) Hver elev får en bunke 'post-its', hvor der skrives så mange råd til andre som overhovedet muligt. Der må kun skrives ét råd pr. post-it. Eleverne opfordres til at finde på så mange forskellige råd som muligt.</p> <p>2. fase: Gruppe (7 + 3 min)</p> <p>Lav grupper af ca. tre personer, som sidder rundt om arbejdsark, 'Mødet på midten'.</p> <ul style="list-style-type: none"> De første 7 minutter præsenterer eleverne skiftevis en post-it Gruppen bliver i fællesskab enige om, hvorvidt rådet gælder for alle eller kun for denne ene elev Hvis alle i gruppen kan genkende dette råd, lægges sedlen i midten af arbejdsarket. Hvis ikke beholder eleven den i sit eget felt Sådan fortsætter man, indtil alle post-its er præsenteret De sidste 3 minutter udvælger hver person ét råd, som man gerne vil give videre <p>3. fase: Hold (5 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> Alle grupper præsenterer de råd, der er valgt ud

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Produktion af film Gruppearbejde	Tablet eller mobiltelefon Computer	50 min.
Om opgaven		
<p>Arbejdet foregår i 25 minutter lige inden spisepausen og fortsætter i 25 minutter efter.</p> <p>Eleverne arbejder videre i grupperne. Når de ved, hvilke råd, de gerne vil give videre, skal eleverne optage en video med de gode råd til andre elever. Alle elever skal give deres råd. Husk, at I skal forklare jeres råd, så de andre elever kan bruge dem. Det kan være en god idé at skrive tekst/stikord ned inden optagelsen. Der optages på telefon eller tablet.</p> <p>Når eleverne skal redigere deres film, anvendes de programmer, som eleverne er vant til. Kender eleverne ikke til filmredigering, kan de fx bruge iMovie (Mac), MovieMaker (Windows) eller apps på deres telefon eller tablet (koster et lille beløb), fx Perfect Video (Video Editor - Movie Maker & Slideshow. Obs.: Brug PRO-udgaven).</p> <p>Arbejdet fortsætter efter spisepausen.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Se film Dialog på holdet	Computer, projektor Arbejdsark, 'Stjerner' (i materialet med arbejdsark dag 7)	20 min.
Om opgaven		
<p>Når filmene er færdige, mødes holdet igen og viser optagelserne. Eleverne giver feedback til de andre ud fra arbejdsark, 'Stjerner', som kopieres til alle elever gange antal film.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeg giver 2 blinkende stjerner for..... ▪ Min ønskestjerne er..... <p>Derefter drøftes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad der har været det bedste ved turboforløbet? ▪ Hvilke af rådene eleverne selv kan tage med videre? 		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark, 'Respekt'	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Hvordan er det gået med dagens kompetence, respekt, ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Respekt'? Derefter reflekteres og samtales om en eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan?▪ Hvordan har jeg brugt min tænkehjerne?▪ Hvordan har jeg brugt et 'growth mindset'?		

Lærervejledning for dag 9/ Torsdag i uge 2

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Arbejdsark, 'Valgparathed' Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendsingsmelodi for turboforløbet. Men der kan også vælges noget forskelligt. Bed eleverne om at gå en morgenrunde i lokalet for at sige godmorgen til hinanden. Fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, de fortælle om, hvad deres råd til andre var i går.</p> <p>Dagens program, hvad skal eleverne lære i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Kritisk søgning på internettet og test▪ Dit liv, din læring: Film til deres lærere og afslutning på sunde vaner▪ Matematik: Problemløsning og hvad kan jeg <p>Dagens kompetence: Valgparathed</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Læs teksten op om kompetencen på arbejdsark, 'Valgparathed'▪ Fælles drøftelse af, hvordan man kan arbejde med kompetencen i løbet af dagen▪ Find tre fokusområder/mål, som skrives på plakat og i arbejdsark <p>Husk at udfylde dagens ark omkring kost, søvn og motion.</p>		

Dit liv, din læring (kl 10:30-11:15)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan reflektere over min læring Jeg kan forklare, hvordan jeg lærer bedst Jeg kan forklare, hvad jeg ønsker, at mine lærere og mentor skal hjælpe mig med efter turboforløbet 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Introduktion til film	Introduktion på holdet	5 min.
Hvad skal med i filmen?	Brainstorm & planlægning	10 min.
Film til mine lærere	Filmoptagelse	30 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Introduktion til filmoptagelse Introduktion på holdet		5 min.
Om opgaven		
<p>Underviseren præsenterer opgaven: Lav en film til deres vante lærere og kommende mentor. Filmen skal være en præsentation af elevens udvikling på turboforløbet. Eleven får her mulighed for at fortælle deres lærere, hvad de har lært, og hvad de tager med sig fra turboforløbet. Hvad han/hun gerne vil arbejde videre med, og hvad han/hun ønsker, at lærerne gør for at støtte i fremtiden. Fx:</p> <ul style="list-style-type: none"> “Når jeg skal koncentrere mig, hjælper det mig, hvis der er ro og en tydelig opgaveformulering, hvor jeg ved præcis, hvad jeg skal” <p>Eller</p> <ul style="list-style-type: none"> “Jeg har svært ved at opsøge hjælp, så du må gerne spørge mig, om jeg ved, hvad jeg skal, og om jeg har brug for hjælp” 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvad skal med i filmen? Brainstorm & planlægning	Arbejdsark, 'Spørgsmål til film'	10 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne arbejder individuelt med at brainstorme over deres film. Hvad skal der være med i filmen? Spørgsmål som kan hjælpe eleverne i gang (skrives på tavlen):</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvad har været det vigtigste for mig på turboforløbet? Hvad vil jeg specielt gerne have, at mine lærere, min mentor (og evt. mine klassekammerater) ved om mig og min læring? Hvordan vil jeg gerne have hjælp af mine lærere, min mentor (og evt. mine klassekammerater) i fremtiden? 		

- Hvis jeg virker sur eller træt, så kan min lærer opmuntre mig ved...?
- Gennemse din bog for ugen, om der er noget, du mener har været specielt sjovt/lærerigt, som dine lærere skal høre om?

Dette skal nu samles i et lille manuskript / talepapir (stikord) til filmen på **arbejdsark, 'Spørgsmål til film'**. Eleverne skal bruge deres **telefon eller tablet** til at optage filmen, ligesom dagen før.

Når eleverne skal redigere deres film, bruges de programmer, eleverne er vant til. Kender eleverne ikke til filmredigering, kan de hente iMovie (Mac), MovieMaker (Windows) eller apps på deres telefon eller tablet (koster et lille beløb) fx. Perfect Video (Video Editor - Movie Maker & Slideshow Obs.! Brug PRO-udgaven).

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Film til mine lærere Filmoptagelse	Tablet/smartphones	30 min.
Om opgaven		
<p>Filmoptagelse. Underviserne hjælper med at sørge for, at filmene deles med elevens vante lærere. Eleverne arbejder på samme måde som dag 8, hvor de filmer på tablet og telefoner. Man kan med fordel bruge app'en Perfect Video (Video Editor - Movie Maker & Slideshow. Obs.: Brug PRO-udgaven) eller lign. på telefon eller tablet, hvor filmen nemt kan klippes sammen efterfølgende og sendes til mail/YouTube (privatvideo) e.a.</p>		

Dit liv, din læring (kl 12:00-12:45)

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg har viden om søvn, kost og motions betydning for mit velvære og for min koncentrationsevne og læring Jeg kan komme med forslag til ændringer af mine vaner 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Mentorordning	Introduktion	20 min.
Evaluering af sunde vaner	Opsamling på skema	25 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Mentorordning Introduktion		20 min.
Om opgaven		
<p>Mentorordningen Efter endt turboforløb fortsætter et mentorforløb. Det strækker sig over 8 uger, hvor der er to lektioner om ugen tildelt til elevgruppen.</p> <p>Mentor præsenteres for holdet, og strukturen oplyses til eleverne. Dialog med eleverne om ønsker til mentorforløbet.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvordan sikres det, at eleven kommer godt tilbage i klassen? Hvordan fastholdes og anvendes læringen fra turboforløbet? Hvordan kan der etableres et godt samarbejde mellem skole, elev og mentor? Hvordan kan der etableres et godt samarbejde mellem hjemmet, elev og mentor? <p>Spørgsmålene diskuteres i grupper af to til tre elever og samles op på i klassen.</p> <p>Obs.: Mentormaterialet ligger på emu projektside.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Evaluering af sunde vaner Opsamling på skema	Arbejdsark, 'søvnskema' Arbejdsark, 'evaluering af sunde vaner'	25 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne udfylder arbejdsark, 'Evaluering af sunde vaner' med udgangspunkt i deres ugeskemaer over søvn, motion og kost (arbejdsark, 'Søvnskema')</p> <p>Efterfølgende kan eleverne præsentere, hvad de gerne vil ændre, hvordan og hvorfor, for deres buddies eller på holdet, hvis det passer bedre.</p>		

Tak for i dag (kl 14:45-15:00)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tak for i dag Oplæg, refleksion og dialog	Arbejdsark, 'Valgparathed'	15 min.
Om opgaven		
<p>Afslutning på dagen. Hvordan er det gået med dagens kompetence, valgparathed, ud fra de tre fokuspunkter på plakaterne og i elevernes arbejdsark, 'Valgparathed'? Derefter reflekteres og samtales om et eller flere af nedenstående spørgsmål. Sørg for at komme alle spørgsmålene igennem på skift fra dag til dag, og inddrag dagens fokusområder.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har gjort mig glad i dag?▪ Hvad har jeg gjort, der var hjælpsomt for min buddy?▪ Hvad har min buddy gjort for mig?▪ Hvad har jeg lært? / Hvad er jeg blevet bedre til?▪ Hvad har været svært? / Hvad har været let?▪ Hvis jeg fik mulighed for at gøre noget anderledes i dag, hvad skulle det så være?▪ Hvad vil jeg gerne blive bedre til i morgen?▪ Hvilke styrker har jeg udvist? Hvordan?▪ Hvordan har jeg brugt min tænkehjerne?▪ Hvordan har jeg brugt et 'growth mindset'?		

Lærervejledning for dag 10/ Fredag i uge 2

Godmorgen (kl 8:00-8:15)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Godmorgen Oplæg og dialog	Musik Elevbog Plakater fra emu projekt-side	15 min.
Om opgaven		
<p>Godmorgen og introduktion til dagen. For at skabe en god stemning kan underviserne evt. spille musik, når eleverne ankommer til lokalet. Der kan fx anvendes det samme musiknummer hver dag - en slags kendingsmelodi for turboforløbet. Men der kan også vælges noget forskelligt. Bed eleverne om at gå en morgenrunde i lokalet for at sige godmorgen til hinanden. Fx ved at give High 5, håndtryk eller et kram. Når eleverne hilser på hinanden, kan de fx kort fortælle hinanden om: Hvad har været det bedste på turboforløbet?</p> <p>Dagens program:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Dansk: Opsamling samtidig med individuel feedback i matematik▪ Matematik: Opsamling samtidig med individuel feedback i dansk▪ Afslutning <p>Kig på plakaterne og i arbejdsarkene med alle kompetencerne, og snak om:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Hvad har I lært i arbejdet med kompetencerne?▪ Hvordan kan man arbejde med/være opmærksom på kompetencerne fremover?▪ Er der nogen kompetencer, som man skal være særligt opmærksom på at træne?		

Dit liv, din læring (kl 12:00-14:00)

Overblik		
Mål med undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg er styrket og klar til at komme tilbage i min klasse▪ Jeg er med til at skabe en hyggelig afslutning med holdet▪ Jeg får sagt ordentlig farvel og tak til mine medelever, buddies og undervisere		
Titel	Opgavetype	Varighed
Repetition	Quiz	20 min.
Afslutning	Holdaktivitet	100 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Repetition Quiz	Computer og projektor Elevernes smartphone, tablet eller computer	20 min.

Om opgaven
<p>Repetitions quiz - kahoot</p> <p>Kahoot er en online quiz, hvor spørgsmålene og svarmulighederne fremkommer på projektor/smartboard, og hvor eleverne svarer med deres egne devices (smartphone, tablet, pc).</p> <p>På kahoot.it kan underviseren oprette en gratis profil. Søg på det offentlige spørgeskema "Turboforløb". Tryk play og vælg "classic", hvorefter 'game pin' kommer frem på skærmen.</p> <p>Eleverne går nu ind på kahoot.it via deres egne devices og indtaster 'game pin'. De kan enten spille en og en eller to og to.</p> <p>Bemærk, der kan være flere rigtige svarmuligheder. Ved nogle spørgsmål vil det være relevant at stoppe op og drøfte svaret på holdet, inden man går videre til næste spørgsmål i 'kahooten'.</p>

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Afslutning Holdaktivitet	Diplomer fra emu projektside Elevbøger	100 min.
Om opgaven		
<p>Afslutningen planlægges sammen med eleverne, sådan som det nu kan passe bedst til jeres hold og elevgruppe.</p> <p>Til afslutningen uddeles der diplomer. Det anbefales, at skolelederen kommer forbi og udlever disse diplomer personligt til hver elev.</p> <p>Forslag kunne være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gør lokalet hyggeligt ved at pynte op, sætte musik på osv. • Evt. en snack. Eleverne kan måske selv forberede den i skolekøkkenet. • Underviserne holder en lille tale til eleverne. • Skolelederen uddeler diplomer til eleverne en ad gangen og ønsker dem tillykke med gennemførelsen af forløbet. • Få sagt ordentligt på gensyn til hinanden. • Evaluér forløbet – tal fx om, hvad der var det bedste eller værste i forløbet, og hvad eleverne især vil huske. • Lav en tidligere brainbreak eller en sjov aktivitet, som eleverne vælger. • Invitér elevernes kommende mentorer, hvis ikke det er jer lærere, og lad eleverne fremvise deres elevbøger og fortælle, hvad de har lavet og lært. Hvis I som lærere fortsætter som mentorer, kan I fortælle eleverne, hvad der fremover kommer til at ske, hvornår I skal mødes, og hvad de skal tænke over inden næste gang. 		

Lærervejledning til dansk

Lærervejledning til undervisningen i dansk

Forløbet i dansk indeholder følgende fire kompetence- og indholdsområder:

1. *Læsning* af tekster og strategier til at opnå bedre læseforståelse – og i sidste ende at kunne bestå FP9: læsning
2. *Ordtilegnelse*: ordkendskab, stavemåde og ordforråd for at opnå bedre sprogforståelse og stavning – og i sidste ende at kunne bestå FP9: retskrivning
3. *Skriftlig fremstilling* for at blive bedre til at skrive tekster – og i sidste ende at kunne bestå FP9: skriftlig fremstilling
4. *Oplevelse og fortolkning* af skønlitteratur for at kunne diskutere emner, der indgår i skønlitterære tekster – og i sidste ende at kunne bestå FP9: mundtlig dansk.

De fleste dage er bygget op, så danskforløbet starter med læsning, og udgangspunktet tages i genrer, der typisk indgår i FP9-prøverne. Dernæst følger en *brainbreak*, hvor eleverne skal være mere fysisk aktive, samtidig med at de arbejder med stavning og morfologi. Næste element er skriftlig fremstilling, der fortsætter arbejdet fra læsemodulet, men nu hvor eleverne selv producerer tekst. Sidste element på en typisk dag er *litteratursamtale og refleksion*, hvor mundtligheden er i fokus. Her skal eleverne opleve (og måske opdage), at litteraturen er værdifuld som veje til refleksion.

Progression og sammenhæng

I læsning og skriftlig fremstilling arbejdes der med genrebegrebet og altså med centrale genrer, der indgår i FP9-prøverne: nyhedstekster, informerende tekster og argumenterende tekster. Nyhedsteksterne ligger i første uge, mens de argumenterende tekster ligger i anden uge. Informerende tekster ligger i slutningen af hver uge. Der er mange gentagelser, men også progression i teksternes og elevopgavernes kompleksitet. Elevopgaverne kommer naturligvis i den rækkefølge, de foreslås løst. Det forventes *ikke*, at alle elever kan nå at løse alle opgaver.

Der er også gentagelser i de daglige brainbreaks, sådan forstået, at der indgår ord og begreber fra den øvrige undervisning. I første uge arbejdes hovedsageligt med stavning, mens anden uge lægger vægt på morfologi.

Litteratursamtalerne lægger i starten af forløbet vægt på oplevelse og undren. Efterhånden som forløbet skrider frem, kredser samtalerne om mere litteraturanalytiske begreber som fx tema.

Uddybende lektionsplan

I lektionsplanen er danskmodulerne, som du kan finde lærervejledningen til i dette afsnit, markeret med blå.

Lektionsplan uge 1 med fokus på dansk

Uge 1	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	Velkommen og introduktion til turboforløb	God morgen	God morgen	God morgen	God morgen
8.15-10:15		Dansk Intro til nyhedstekster	Dansk Nyhedstekster i avisen	Dansk Nyhedstekster i avisen og på nettet	Dansk Informerende tekster
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 - 11.15	Dansk Introduktion til faget og test	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12:45	Dansk (fortsat)				
12.45-14:45	Matematik-Introduktion til faget og test	Matematik	Matematik	Matematik	Matematik
14.45-15.00	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag

Lektionsplan uge 2 med fokus på dansk

Uge 2	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	God morgen	God morgen	God morgen	God morgen	God morgen
8.15-10:15	Matematik	Matematik	Matematik	Matematik inkl. test	8:15-9:45 Matematik opsamling Inkl. individuel feedback i dansk
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	9:45-11:15 Dansk opsamling
10.30 - 11.15	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Inkl. individuel feedback i matematik
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12.45					Diplom-overrækkelse, opsamling på ugen og afslutning
12:45-14:45	Dansk Intro til ordkendskab og argumenterende tekster	Dansk Forstavelser og argumentation	Dansk Afledningsender og argumentation	Dansk Kritisk søgning på internettet Inkl. test	
14.45-15.00	Tak for i dag	▪ Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	

Lærervejledning for dag 1/ Mandag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne har viden om hele danskforløbet, og de kan genkende forskellige genrer og kan omsætte en tekst fra en genre til en anden.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Introduktion til danskforløbet og genrer	Introduktion	45 min.
Før-test	Test	45 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Introduktion til danskforløbet og genrer	Hvilken genre? (elevopgave) *Genretræ (model) Omdigtning (elevopgave) Obs.: Stjernen (*) betyder, at arket findes i <i>Gennemgående arbejdsark</i>	45 min.
Om opgaven		
<p>Der gives en kort introduktion til danskforløbet, hvor læreren fortæller, at der hver dag i dansk arbejdes med:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Læsning af tekster og strategier til at opnå bedre læseforståelse2. Ordkendskab, stavemåde og ordforråd for at få en bedre sprogforståelse og blive bedre stavere3. Skriftlig fremstilling for at blive bedre til at skrive tekster i lighed med FP94. Litteratur for at kunne diskutere emner, der indgår i skønlitterære tekster i fx FP9. <p>Introduktion til genrer: Først fortæller læreren, at der overordnet set er to hovedgenrer, nemlig FIKTION og FAKTA. Disse to ord skrives på tavlen, og sammen forsøger eleverne at sætte ord på forskellene mellem dem. Eleverne inddeles så i grupper a 2-3 elever, og sammen prøver de at opdele de enkelte tekstuddrag i genrer, se Hvilken genre? (elevopgave). Citaterne stammer fra [links lokaliseret den 1. maj 2020]:</p> <ol style="list-style-type: none">1. H.C. Andersen (1835): 'Tommelise', udgivet af: https://www.andersenstories.com/da/andersen_fortaellinger/tommelise2. Michelle Husum Petersen (2012): 'Boller med Toblerone chokoladestykker i', http://michellepetersen.bloggersdelight.dk/2012/11/boller-med-toblerone-chokoladestykker-i/ (redigeret)3. Benn Ebbesen (2003): 'Guldfisk i havedammen', http://havedammen.dk/index.php?guldfisk-havedammen (redigeret)4. Ritzau (2016): 'Bilist blev skræmt af klovn bevæbnet med økse og kørte galt', bt.dk, 18.10.2016		

5. Konstrueret
6. Yahya Hassan (2013): *Yahya Hassan – digte*, Gyldendal
7. Kim Fupz Aakeson: 'Tennis', dansk.gyldendal.dk
8. Flemming Q. Møller (2006): *Cykkelmyggen Egon*, Gyldendal
9. B.S. Ingemann (1837): 'I østen stiger solen op', folkekirken.dk.

Derefter samles der op i hele klassen, og læreren viser **Genretræ (model)**, som kopieres til eleverne eller vises på en skærm (arket findes i *Gennemgående arbejdsark*). Læreren fortæller, at det er de genrer, de skal læse de to næste uger, og at det også er dem, de kan møde i FP-prøverne i 9. klasse.

Derefter læser eleverne i de samme grupper de to udgaver af 'På en grøn bakketop' – og arbejder med **Omdigtning (elevopgave)**, hvor de skal diskutere en omdigtning af børnesangen til en nyhedsartikel ('På en grøn bakketop': Tekst af: ukendt, i Gunnar Nyborg-Jensen (red.): *De små synger*, Høst & Søn, 1998; 'Hare skudt ved dagry': Tekst af: Anders Kinch-Jensen: *Forankring fryder*, DR Multimedie og Ajour, 2001). Drøft følgende spørgsmål med eleverne:

- Hvad og hvordan har journalisten skrevet for at skabe en faktatekst på baggrund af en fiktionstekst? (Mulige svar: opsætning i spalter, et øjenvidne optræder)
- Hvordan er det blevet virkelighedsnært? (Mulige svar: konkret tidspunkt nævnes, hverdagepisode: "ude at gå tur" osv.)
- Hvordan er det blevet til en nyhed? (Mulige svar: Klimaks/det vigtigste og mest dramatiske bliver skrevet først; nyhedstrekantens fire hv-spørgsmål besvares i første afsnit: hvem, hvad, hvor og hvornår).

Derefter skal de selv omskrive børnesangen 'Ti små cyklister' til en nyhedsartikel. Hvis der er mangel på tid: Lad eleverne kun omskrive én strofe til artikel ('Ti små cyklister': Tekst af: Th. L. Mortensen, i: Gunnar Nyborg-Jensen: *De små synger*, Høst & Søn, 1998).

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Før-test i dansk	Før-test dansk udprintet	45 min.
Om opgaven		
<p>Testen kan printes og deles ud til eleverne, så de kan gennemføre den i hånden. Testen kan findes på emu projektsiden. Testen tager ca. 45 minutter. Testene er i princippet ikke på tid, så eleverne må bruge den tid, de behøver, men de skal ikke sidde fast og få et nederlag – så må de hellere springe opgaver over.</p> <p>Det er vigtigt, at det understreges over for eleverne, at det ikke er en test, hvis resultater skal bruges til at 'blive slået oven i hovedet med'. Mange elever har haft dårlige oplevelser med testsituationer tidligere – og det bør der tages højde for og hensyn til. Det skal derfor pointeres, at testen er lavet for at hjælpe læreren, så han/hun ved, hvad der skal arbejdes særligt med i løbet af de to uger. Så indholdet af forløbet passer i sværhedsgrad til eleven. Desuden skal eleverne vide følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Du kan altid gå videre i testen, hvis du sidder fast i en opgave ▪ Du må gerne spørge om hjælp, hvis det er uklart, hvad man skal gøre i opgaven ▪ Du må gerne holde små pauser undervejs ▪ Du må gerne høre musik i høretelefoner, så længe det ikke generer sidekammeraten. ▪ Du må bruge den tid, som du behøver. 		

Der gennemføres en før-test og en efter-test, så I kan se udviklingen inden for udvalgte faglige områder. Efter-testen gennemføres torsdag i uge 2 (dag 9). På den sidste dag vil eleverne få individuel feedback på deres udvikling.

Efter eleverne har gennemført testen, kan underviseren rette testen til. Find rettevejledning i dokumentet **Faglige test** på emu projektsiden.

Lærervejledning for dag 2/ Tirsdag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal have viden om nyhedsartiklen og kunne anvende nyhedstrekanten samt have kendskab til nyhedsartiklens ord og begreber.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Introduktion til nyhedstekster	Læsning	45 min.
Quiz & byt med nyhedsord	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af nyhedsartikel	Skriftlig fremstilling	30 min.
Min seje mor	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Introduktion til nyhedstekster Læsning	*Støtteark til læseforståelse Før I læser artiklen (elevopgave) Nyhedstrekanten (model) Skriv fagord i artiklen (elevopgave) Analysér nyhedsteksten (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
<p>Start med at skrive NYHED midt på tavlen, og spørg eleverne: Hvad er en nyhed? Skriv deres svar i stikordsform, så du danner et mindmap omkring NYHED. I kan desuden diskutere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Er alle enige om, hvad en nyhed er? ▪ Hvornår holder noget op med at være en nyhed? ▪ Kim Larsen har sagt: "For journalister er en god historie altid en dårlig historie!" Hvad mener han mon med dét? <p>Du <i>kan</i> opsummere ved at fortælle, at en nyhed skal leve op til et eller flere af følgende nyhedskriterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Aktualitet</u>: Det skal være nyt! ▪ <u>Væsentlighed</u>: Det skal være væsentligt for mange mennesker eller for samfundet ▪ <u>Identifikation</u>: Det skal være noget, vi kan forstå i vores eget liv ▪ <u>Sensation</u>: Det skal tale til vores sanser og være fascinerende ▪ <u>Konflikt</u>: Det skal være konfliktfyldt. Mange regner faktisk konfliktkriteriet for det vigtigste kriterium. 		

Nyhedskriterierne danner på denne måde ordet **AVIS-Kriterier**.

Eleverne deles nu i grupper a ca. 3 elever. Introducér dem til nyhedsartiklen som genre og **Støtteark til læseforståelse** med fokus på strategien *Før jeg læser*. Uddel **Før I læser artiklen (elevopgave)** med artiklen '350 tons tunge Nora har ædt sig igennem til Rådhuspladsen' **uden brødtekst**, og lad eleverne løse opgaven. ('350 tons tunge Nora har ædt sig igennem til Rådhuspladsen': udgivet af: politiken.dk, 20. november 2016, redigeret. Foto: Finn Frandsen).

Nyhedstrekanten (model) uddeles til eleverne (og/eller vises på en skærm).

Nyhedstrekanten gennemgås ved at fortælle følgende: Rækkefølgen af informationer er det afgørende i nyhedstrekanten med princippet om faldende væsentlighed (eller faldende aktualitet). Nyhedstrekanten har følgende elementer (i denne version):

- Rubrik (overskrift)
- Resumé (kaldes nogle gange for manchete eller underrubrik, men fungerer som resumé i nyhedsartikler. *Resumé* er også den mest almindelige journalistiske betegnelse).
- Byline (journalistens og evt. fotografens navn(e))
- Brødtekst – som yderligere underdeles i
 - Det vigtigste først: hvad, hvem, hvor, hvornår? Disse 4 hv-spørgsmål besvares som regel i første afsnit af brødteksten
 - Mellemrubrikker (underoverskrifter – som også er vigtige for læseforståelsen)
 - Citater fra centrale kilder
 - Baggrund.

Rubrikker skal ifølge den journalistiske norm være *dækkende*, dvs. udgøre et ultrakort resumé af vinklen på formlen *nogen gør/er/bliver noget*.

Samtidig er der – særligt på tabloide aviser og netaviser – en forventning om, at rubrikken er *vækkende*, dvs. pirrer til nysgerrigheden, fx ved at udelade information, overraske eller fascinere.

Rubrikken '350 tons tunge Nora har ædt sig igennem til Rådhuspladsen' er således primært *vækkende* (gåde fuld og billedrig) og kun delvist *dækkende* (resumerer vinklen på formlen *nogen gør/er/bliver noget* – men altså uden at afsløre, hvad det egentlig drejer sig om).

Eleverne løser nu **Skriv fagord i artiklen (elevopgave)**.

Derefter læser eleverne hele artiklen. Hvis en elev har svært ved at læse selv, kan han/hun bruge et oplæsningsprogram, fx cd-ord.

Grupperne løser sammen **Analysér nyhedsteksten (elevopgave)**.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Quiz & byt med nyhedsord Brainbreak	Quiz & byt med nyhedsord (brainbreak)	15 min.
Om opgaven		
Udklip ordene fra Quiz & byt med nyhedsord (brainbreak) , og giv eleverne hver et ord-kort. Alle elever skal vide, hvad deres ord betyder. Derefter går de rundt og spørger en		

kammerat om, hvad ordet betyder, og hvordan det staves. Derefter bytter de ordkort og finder en anden makker.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af nyhedsartikel Skriftlig fremstilling	Skriv rubrik og resumé (elevopgave) Skriv artikel (elevopgave)	30 min.
Om opgaven		
Lad eleverne to og to løse Skriv rubrik og resumé (elevopgave) . Igen må eleverne gerne få artiklernes brødtekst læst op af fx cd-ord.		
Kun til læreren: Artiklernes originale rubrikker og resuméer lyder:		
Artikel 1 (Udgivet af: Søndagsavisen, 25. november 2016, forkortet): Søren Hauch-Fausbøll er hospitalsklovn: »Jeg vil mere end bare underholde« <i>Skuespiller Søren Hauch-Fausbøll er blevet uddannet hospitalsklovn og får hjælp af sin gamle ven Bamse</i>		
Artikel 2 (Udgivet af: Søndagsavisen, 20. november 2016, forkortet og redigeret): Det bedste og værste for din forkølelse <i>Det er ikke alle føde- og drikkevarer, der er lige gode for din forkølelse</i>		
Hvis der er tid, så lad de hurtigste elever løse Skriv artikel (elevopgave) (nyheden er opdigtet).		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Min seje mor Litteratursamtale og refleksion	Min seje mor (Tekst 1 herunder) *Læringsmål (refleksionsark)	15 min.
Om opgaven		
Læs fortællingen 'Min seje mor' af Jens Thuesen Pedersen (Tekst 1 herunder) højt for eleverne. Stop lidt over midten på siden efter "... i så lang tid som min mor."		
Samtal med eleverne om:		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad tænker I om hovedpersonens mor? Hvad synes I om morens opførsel? ▪ Hvilken overskrift ville I give historien? ▪ Hvad mon der videre sker i fortællingen? 		
Læs derefter resten af fortællingen. Tal om tekstens budskab og om normalitet, og diskutér følgende spørgsmål:		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad sker der med moren til sidst? Hvor skal hun hen, tror I? ▪ Hvorfor hedder fortællingen 'Min seje mor'? 		

Evaluér dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug **Læringsmål (refleksionsark)**.

Tekst 1: Jens Thuesen Pedersen (2011): 'Min seje mor'

Jeg havde altid syntes, min mor lignede en fugl. Og så var der også det der med solsikkefrøene.

Min far må ha' haft det lidt på samme måde, men det var ikke noget, vi talte om. Vi skubbede bare frøene til side og spiste kødet. Min mor derimod rørte ikke kødet, men tog den ene store mundfuld solsikkefrø efter den anden. Hun smilede med øjnene, mens hendes mund gjorde nogle små hurtige bevægelser og spyttede frøskallerne ud på tallerkenen.

Det var ok, og det var som sagt ikke noget, vi talte om.

Om aftenen når hun havde læst godnathistorie, kyssede hun mig på næsen og lagde et tæppe over min seng. Det var ret hyggeligt. Næsten som at ligge i telt.

Min far ville ikke have tæppe over sin seng, men han sagde ikke noget. Når min mor faldt i søvn, lagde han sig på sofaen. Han sørgede selvfølgelig for at være tilbage i sin seng, før min mor vågnede.

Mine venner syntes, min mor var sej. Der var ingen af deres mødre, der gad gynges i så lang tid som min mor. De syntes også, det var skægt, når hun gentog alt, hvad de sagde. Som f.eks. når de sagde »Din mor er total sej til at gynges,« så sagde min mor, »sej til at gynges.«

Som regel sagde hun det ikke bare én gang, men igen og igen. »Sej til at gynges, sej til at gynges – total sej.«

Min far syntes ikke, det var sjovt, når hun gentog alt, hvad han sagde. Men det sagde han heller ikke noget om – faktisk holdt han helt op med at sige noget.

Det tog min mor ikke så tungt. Hun sad mere og mere foran det store spejl i gangen og pludrede med sig selv.

Sidste tirsdag, da jeg kom hjem fra skole, sad min mor i det store vindue i stuen og så op mod himlen. Da hun hørte mig, vendte hun sig og smilte til mig.

»Mor skal af sted,« sagde hun.

Det var sket før. Hun plejede at komme tilbage, når der var gået et stykke tid, så det gjorde hun vel også denne gang.

»Ikke hænge med næbet – mor kommer igen,« sagde hun, kyssede mig på næsen og fløj ud ad vinduet.

Jeg savner min mor, når hun ikke er der. Det gør min far også, og det taler vi rigtigt meget om, når vi ligger under tæppet i den store seng og skal sove.

(Tekst af: Jens Thuesen Pedersen: 'Min seje mor', i: Charlotte Pardi (red.): *Skrædder i Helvede*, Dansk lærerforening, 2011).

Lærervejledning for dag 3/ Onsdag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal have viden om sprog, udstyr og layout i avisers nyhedsartikler samt have et sikkert kendskab til nyhedsartiklers ord og begreber.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Nyhedstekster – i avisen	Læsning	45 min.
Stavning af klamme ord	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af udstyr	Skriftlig fremstilling	30 min.
Det værste og det bedste	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Nyhedstekster – i avisen Læsning	*Støtteark til læseforståelse Vi bliver syge af klamme køleskabe (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
<p>Start med at fortælle følgende: I går læste vi nyhedstekster fra internettet. Men den slags nyhedstekster stammer faktisk ofte fra aviser. Avisartikler har et helt særligt layout – fx kendetegnes de ved at være ordnet i spalter. I dag skal vi arbejde med nyhedstekster i avisen.</p> <p>Diskutér derefter følgende spørgsmål med klassen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvornår har I sidst siddet med en avis i hånden? ▪ Holder I avis derhjemme? Hvilke aviser kender I? (skriv evt. op på tavlen). ▪ Hvorfor er avisens tekst egentlig ordnet i spalter? (Svar: fordi det er hurtigere at læse tekst i spalter). ▪ Danmark er et rigtigt avisland. Faktisk har vi ikke mindre end 17 landsdækkende dagblade, 80 regionale og lokale dagblade samt 445 lokale ugeblade. Alligevel sælges der færre aviser i dag end for få år siden. Hvorfor mon? Hvorfor er aviserne så vigtige, når vi lige så godt kan læse nyheder på nettet eller se dem på tv? (Svar: Det er bl.a., fordi det hovedsageligt er aviserne, der <i>producerer</i> nyhederne. Faktisk har man regnet ud, at ca. 70 procent af alle nyheder i Danmark produceres af dagbladene. Det vil altså sige, at de nyheder, vi møder på nettet, i radioen og på tv, meget ofte er startet som avisnyheder. Man taler om, at nyhederne indgår i et <i>kredsløb</i>, hvor alle citerer hinanden, men altså især aviserne. De mest citerede aviser er Berlingske, Jyllands-Posten og Politiken). 		

Når man omformer en tekst fra et medie (fx avis) til et andet medie (fx web), kaldes det nogle gange for *versionering*.

Tag **Støtteark til læseforståelse** frem. Introducér strategien *Mens jeg læser*.

Del nu eleverne i grupper a ca. 3 elever, og lad dem løse opgave 1-2 i **Vi bliver syge af klamme køleskabe (elevopgave)** (udgivet af: *Søndagsavisen*, 4.2.2011). **Svarene på opgave 1 ses her:**

Hvor ofte bør man ifølge Morten Lisby gøre sit køleskab rent?

- Minimum 2 gange om ugen
- Minimum 1 gang om ugen
- Minimum 1 gang om måneden
- Maksimum 4 gange om året

Hvor gemmer de værste sygdomsfremkaldende bakterier sig ofte i køleskabet?

- På øverste hylde
- På hylden med pålæg
- I skabslågerne
- I grøntsagsskuffen

Hvor er Michael René ansat?

- Professionshøjskolen Metropol
- Søndagsavisen
- Fødevareregion Øst
- Fødevarestyrelsen

Hvorfor skal man huske at skylle efter med koldt vand, når man har gjort sit køleskab rent?

- Ellers kan der sidde sæberester tilbage
- Ellers kan man ikke fjerne kødsaft helt
- Ellers kommer der grimme striber på glaspladerne
- Ellers kan man risikere, at kartofler og gulerødder spirer

Hvor mange gange gør de fleste danskere rent i køleskabet?

- 1-2 gange om året
- 3-4 gange om året
- 5-6 gange om året
- 7-8 gange om året

Fortæl nu eleverne: Som I kan se, består artiklen af mere end rubrik, resumé, byline og brødtekst. Alt dette 'ekstra' kaldes *udstyr*, hvilket gør, at det bliver en *multimodal tekst* (brug ordet *multimodal*, hvis eleverne kender det i forvejen). Nogle gange læser man udstyret først for at få et overblik over teksten og dens indhold.

Udstyr kan fx være

- Billeder og billedtekster, som vi også kender fra undervisningen i går
- Fremhævede citater: ét eller flere citater fra artiklen, som journalisten synes, er særlig vigtige
- Voxpopper: små interviews med 'almindelige mennesker' skrevet i jeg-form. Ofte vil der også være et billede af dem. Voxpop betyder 'folkets stemme'
- Faktabokse: små bokse med faktuelle oplysninger, ofte sat i punktform (bullets). De kan fx bestå af statistik eller forklaringer af vanskelige ord. Tit vil man også angive kilden, dvs. hvor journalisten har oplysningerne fra.

Lad nu eleverne løse opgave 3-4 i **Vi bliver syge af klamme køleskabe (elevopgave)**.

Svarene på opgave 3 ses her:

Hvordan kommer listeria ind i køleskabet?

- Med bl.a. mælkeprodukter, ris og pasta
- Med bl.a. ost, mayonnaisesalater og fisk
- Med bl.a. opvaskemiddel og koldt vand
- Med bl.a. juice, syltetøj og æg

Hvad er det klammeste, Gitte Nielsen har fundet i sit køleskab?

- Rådne gulerødder i grøntsagsskuffen
- En fordærvet bøtte rejer
- En portion suppe med grøn mug på
- En muggen kakaomælk, der var eksploderet

Hvor mange danskere har deltaget i undersøgelsen foretaget af Interreseach?

- 1.075
- 1.157
- 1.577
- 1.755

Hvordan undgår man bakterier i køleskabet?

- Ved at lade temperaturen være over 5 grader
- Ved at skylle efter med varmt vand
- Ved at holde ris og pasta adskilt
- Ved at pakke madvarer forsvarligt ind

Hvor mange danskere gør hovedrent i køleskabet hver sjette måned?

- 5 procent
- 11 procent
- 17 procent
- 23 procent

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Stavning af klamme ord Brainbreak	Stak med klamme ord (brainbreak) Bogstavkort (brainbreak)	15 min.
Om opgaven		
Eleverne arbejder sammen to og to med en Stak med klamme ord (brainbreak) og nogle Bogstavkort (brainbreak) . Den ene trækker et ord fra stakken af klamme ord og læser det højt, hvorefter den anden staver ordet igennem med bogstavkortene. De skiftes mellem rollerne, indtil alle ordene er stavet. Afslutningsvis kan hele klassen tale om, hvilke ord der var særlig vanskelige at stave. (Det kan fx danne udgangspunkt for samtalen, at en del af ordene har dobbeltkonsonant og dermed kort foregående vokal).		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af udstyr Skriftlig fremstilling	Skriv udstyr (elevopgave)	30 min.
Om opgaven		
<p>Bed eleverne åbne et dokument i Word (eller tilsvarende tekstbehandlingsprogram). Introducér følgende Word-funktioner:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spalter (+ tekstmarkering, hvis ikke alt skal i spalter) ▪ Copy-paste ▪ Indsæt tekstboks ▪ Indsæt tabel ▪ Orddeling <p>Lad eleverne arbejde med Skriv udstyr (elevopgave). Bemærk, at de skal have adgang til internettet.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Det værste og det bedste Litteratursamtale og refleksion	Det værste og det bedste (Tekst 2 herunder) *Læringsmål (refleksionsark)	15 min.
Om opgaven		
<p>Læs de to digtuddrag fra Søren Ulrik Thomsens 'Det værste og det bedste' (Tekst 2 herunder) højt for eleverne. Stop efter hver strofe (dvs. de små afsnit på 1-4 linjer), og tal med eleverne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvorfor synes forfatteren, at det er det værste/bedste i livet? ▪ Er I enige med forfatteren? <p>Efter at have læst hele digtuddraget højt, så lad eleverne selv sidde to minutter og reflektere over følgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvis I skulle skrive et digt som dette, hvad skulle så være 'det værste'? ▪ Hvis I skulle skrive et digt som dette, hvad skulle så være 'det bedste'? ▪ Kan man ændre det værste til at blive det bedste? <p>Evaluér dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark).</p> <p>Tekst 2: Søren Ulrik Thomsen (2002): <i>Det værste og det bedste</i> (uddrag)</p> <p>Det værste Det bageste loftsrums er værst dét med det summende lysstofrør dét med dukken og den mugne madras</p>		

og så alligevel savne en ven
man nægter at se for sine øjne igen
er det værste

min ungdoms værste dumhed var
at bilde mig ind jeg ku lave de andre om

juleaftner hvor det ligefrem regner
+oplysningskampagnernes kornede close-up
af paradentose og dyreforsøg er det værste

det værste er ikke
at du altid taler så nedrigt om mig
men at du samtidig sender mig yndige smil

at barbere sig i koldt vand er det værste

det værste er at der findes en vilje i verden
en lysvågen død med et stikkende blik
der griner sjofelt bag sit sorte slør
hver gang den forblæste sjæl gir fortabt:

Det er det værste for mig.

Det bedste

Det bedste i min barndoms bundfrosne vintre
hvor mørket masede mod ruderne og vinden bed som en hest
var rutebilens dirrende verden
af varme og lys og gyldent plys

vi gravede Pjevs ned i Ninas have
i snestorm under en afpillet hyld
og det bedste er at snart vil den blomstre
som en duftende himmel over hans søvn

det bedste er hotellernes navne –
Metropolitan, Carlton, Kempinski og Ritz
Savoy, Bellevue, Excelsior, Park
Astoria, Grand og Atlantic Star

Imperial Garden, Palatz, Cosmopole
Paramount, Fønix og Hannover Hof
samt Royal Canadian Residence Tower

badestrandenes nedslidte tomhed
er bedst en mørknende dag i november
hvor lysene fra den anden side af sundet simrer

bedst kunne jeg tænke mig at skrive en salme
en vuggesang og en spionroman fuld af støvregn:

Det er det bedste for mig.

(Tekst af: Søren Ulrik Thomsen: 'Det værste og det bedste', i: *Samlede Thomsen*, Gyldendal, 2014)

Lærervejledning for dag 4/ Torsdag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal konsolidere deres viden om sprog, udstyr og layout i nyhedsartikler samt udbygge deres kendskab til nyhedsartiklers ord og begreber.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Nyhedstekster – i avisen og på nettet	Læsning	45 min.
Klassestafet med bøjningsendelser	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af nyhedsartikel med udstyr	Skriftlig fremstilling	30 min.
Det roterende barnekammer	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Nyhedstekster – i avisen og på nettet Læsning	*Støtteark til læseforståelse Nyhedsartikel om fisk – kun brødtekst (elevopgave) Nyhedsartikel om fisk – hele artiklen (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
Bed eleverne tage Støtteark til læseforståelse frem.		
Giv dem Nyhedsartikel om fisk – kun brødtekst (elevopgave) , og bed dem læse den vha. strategien <i>Mens jeg læser</i> . De skal undervejs eller til sidst give deres egne bud på en rubrik, et resumé og tre mellemrubrikker. (Teksten er udgivet af: <i>Søndagsavisen</i> , 29.4.2011).		
Tal fælles om deres bud.		
Giv nu eleverne Nyhedsartikel om fisk – hele artiklen (elevopgave) , og lad dem læse journalistens rubrik, resumé og mellemrubrikker og orientere sig i udstyret. Fortæl dem derefter, at udstyret er lidt mere kompliceret end i går, idet det indeholder mere statistik. Fortæl, hvordan graferne skal læses, idet du tænker højt. Tal også gerne om, hvad en forbrugerundersøgelse er for noget.		
Lad dem to og to besvare de seks spørgsmål i opgaven. Svarene er angivet hér:		
1. Hvor mange har deltaget i undersøgelsen? (svar: 1.104) 2. Hvad er den dyreste fisk i undersøgelsen? (svar: laks)		

3. Spiser sønderjyderne mere eller mindre fisk end landsgennemsnittet? (svar: mindre, nemlig 10 procent mindre)
4. Hvor mange procent af de adspurgte synes, at det er svært at lave retter med fisk? (svar: 13 procent)
5. Hvor meget koster 1 kg torsk i gennemsnit? (svar: 120 kr.)
6. Hvor mange procent af de adspurgte spiser fiskepålæg 1 gang om ugen? (svar: 29 procent)

Tag **Støtteark til læseforståelse** frem igen. Introducér strategien *Efter jeg har læst*. Reflektér sammen med eleverne over følgende spørgsmål:

- Hvorfor har journalisten skrevet artiklen?
- Hvad skal artiklen bruges til?
- Hvad kan eleverne selv bruge artiklen til?
- Kan eleverne selv lide fisk? Hvorfor/hvorfor ikke?

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Klassestafet med bøjningsendelser Brainbreak	Smæk bøjningsendelser (brainbreak) Fluesmækkere eller lignende	15 min.
Om opgaven		
<p>Klip de ni bøjningsendelser ud, se Smæk bøjningsendelser (brainbreak), og hæng dem horisontalt op på tavlen. Placér eleverne med hver sin fluesmækker (eller sammenrullede avis eller noget tredje) i den anden ende af klasseværelset. Læs hvert af de 10 ord højt i sætningskonteksten, og gentag derefter ordet i fokus, således: "Danmark er omgivet af vand – ordet er: omgivet". Eleverne skal nu klaske den rigtige bøjningsendelse – og det gælder naturligvis om at komme først!</p>		
<p>Tal afslutningsvis om de bøjningsendelser, der er svære at høre, fx nutids-<i>r</i> og -<i>et</i>, der udtales med blødt d (i hvert fald i rigsmål).</p>		
<p>Følgende sætninger med fokusord læses højt (bøjningsendelser er understreget):</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Danmark er omgivet af vand 2. Det er den billigste vitaminpille, man kan få 3. Vi synes bare, at fisk er for dyrt 4. Det viser en undersøgelse, som Interresearch har foretaget for Søndagsavisen 5. David Mouritzen opfordrer forbrugerne til at kigge sig om efter de lidt mere oversete fiskearter 6. Vi synes ikke, det er svært at tilberede velsmagende fiskeretter 7. Hvis man køber sild, kuller og fjæsing, får man meget mere for pengene i forhold til for eksempel torsk og rødspætter, der er lidt dyrere 8. Gå ned og udfordr din fiskehandler ('ingen' bøjningsendelse i bydeform/imperativ – eller mere præcist: Bøjningsendelsen hedder 'nul') 9. Det svarer til, at du spiser to fiskemåltider om ugen 10. Hvis man køber sild, kuller og fjæsing, får man meget for pengene 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af nyhedsartikel med udstyr Skriftlig fremstilling	Skriv artikel med udstyr (elevopgave)	30 min.
Om opgaven		
Lad eleverne arbejde med så meget, de kan nå af Skriv artikel med udstyr (elevopgave) .		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Det roterende barnekammer Litteratursamtale og refleksion	Katinka, Katinka (Tekst 3a herunder) Skyggetremmer (Tekst 3b herunder) *Læringsmål (refleksionsark)	15 min.
Om opgaven		
<p>Fortæl eleverne, hvad et <i>tema</i> er: Det er tekstens kerne, hvad teksten egentligt drejer sig om. Det er ofte store spørgsmål i livet, fx kærlighed, død, jalousi, pubertet eller modsætninger som barn/voksen, natur/kultur, rig/fattig etc.</p> <p>Læs derefter 'Katinka, Katinka' for den ene halvdel af holdet, og lad den anden lærer læse 'Skyggetremmer' for den anden halvdel af holdet (Tekst 3a og Tekst 3b herunder). (Begge noveller stammer fra Bent Haller (2005): <i>Det roterende barnekammer</i>).</p> <p>Skriv titlerne på tavlen. Når eleverne har hørt novellerne, skal de møde en elev fra den anden gruppe og på skift genfortælle deres novelle. Instruér eleverne således:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Genfortæl novellerne for hinanden ▪ Fortæl hinanden, hvor synsvinklen er. Med andre ord, gennem hvilken person i teksten får vi handlingerne fortalt? ▪ Find sammen ud af, hvad temaet kunne være i de to noveller ▪ Skriv temaet på tavlen under novellens navn. <p>Samtal til sidst med alle elever om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvilke temaer er foreslået – og hvorfor? ▪ Hvad synes de om synsvinkelbærerens handling, hvad ville de selv have gjort? <p>Forslag til temaer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 'Katinka, Katinka': forelskelse, jalousi, hævn ▪ 'Skyggetremmer': kedsomhed/spænding, skyld/straf, at være som alle andre). <p>Evaluér dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark).</p>		

Tekst 3a: Bent Haller (2005): 'Katinka, Katinka'

KATINKA, KATINKA

Katinka var ganske speciel, og det var ikke kun Jan, der mente det, alle mente det, voksne og børn og skolelærere.

Hun var opkaldt efter en glad forårssang.

Katinka lignede altid bare sig selv.

Hendes øjne sad på en bestemt måde, sådan lidt forskudt, så hendes blik nærmest var elektrisk.

Når hun så på en, var det noget, man kunne mærke helt inde i skelettet, så det begyndte at rasle.

For eksempel var hendes mund formet som en mellemting mellem et hjerte og et jordbær.

Hendes næse var lille på en meget storslået måde.

De små tætsiddende ører lignede kunstværker lavet af marcipan.

Man fik sådan en lyst til at bide i dem.

Jan var opslugt, nærmest allerede på vej til at blive fordøjet.

Han forfulgte hende, belejrede hende og rappede de nyeste tekster af for hende.

Rap mig her og nap mig der, *you know*.

Han sprang i åen med al tøjet på, bare for at vise hende, at han kunne svømme mod den stærke strøm for hendes skyld iført læderjakke og med militærstøvler på.

Hun lo af ham eller blev forfærdet, når han klatrede op i skolens flagstang, fem etager over hinkeruderne.

Hun var bestemt ikke upåvirket af hans påfuglegang på jorden.

Hun mærkede den energi, der konstant spruttede ud af ham.

Han fik lov til at gå ved siden af hende.

Hun protesterede ikke vildt og voldsomt, da han tog hende i hånden. Åh, sikke en blød hånd.

Han svævede.

Det havde han aldrig prøvet før, nu kunne han rumme verdenshavene.

En dag tog han mod til sig og forsøgte at kysse hende.

Da faldt han fra mere end flagstangshøjde og slog sig slemt.

Han græd, han blødte.

Hun sagde, at hun desværre var kæreste med Klas.

MED KLAS, DEN TØSEDRENG SOM ALDRIG TURDE VÆRE MED TIL NOGET SOM HELST, OG SOM VAR SÅ GRIM, AT SELVHANS MORMOR MÅTTE IND-RØMME DET.

Jan lå på lur.

Han ventede på det rette øjeblik.

Ved åen.

Klas kom gående, alene, ingen var i nærheden, og Jan kunne sagtens gætte, at han var på vej hen til det flotte hvide hus, hvis skrånende græsplæne strakte sig helt ned til åen.

Ved en lille bådebro lå en knaldhætteblå robåd, der hed Katinka. Selvfølgelig.

Jan sprang frem og gav Klas så voldsomt et skub, at han faldt bagover, ud i åen.
Klas forsøgte at råbe op, men fik munden fyldt med vand.
Han fægtede med armene.
Strømhvirvlerne drejede ham rundt.
Skvattet kunne godt svømme, vidste Jan, men det glemte Klas fuldstændig, så panikslagen blev han over at få ødelagt sin frisure.
Først da Klas ikke længere kom op til overfladen, overvejede Jan, om han måske ville la en tapperhedsmedalje, hvis han gjorde et ærligt forsøg på at redde folset.

Tekst 3b: Bent Haller (2005): 'Skyggetremmer'

SKYGGETREMMER

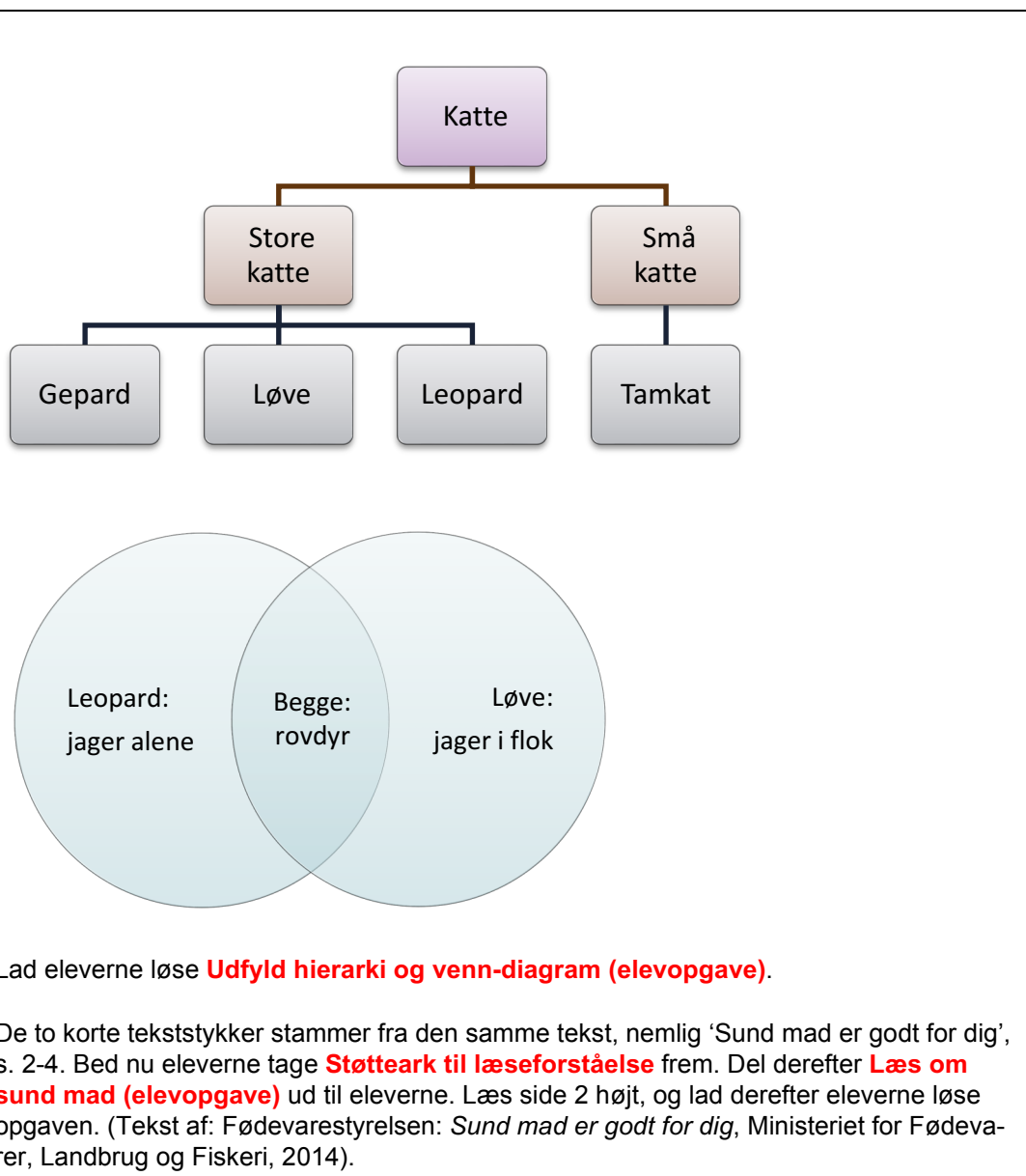
Af flere grunde irriterede det Birgitta, at der stod et stillads uden for hendes vindue.
Kunne de håndværkere da ikke snart blive færdige?
De hamrede, de bankede, fra morgen til aften.
Om morgenen, især hvis solen skinnede, tegnede stilladset tremmer på hendes vindue.
De delte alting op i ude og inde.
Og hun var altid på den forkerte side.
Om aftenen, når gadelygterne blev tændt, var tremmerne der igen, dystre og sorte og uhyggeligt tankevækkende.
Hun levede ellers et spændende liv.
For at være som de andre, snakkede hun en del i mobiltelefon eller sendte beskeder rundt. Eller gik med bar mave.
De skulle ikke synes, hun var underlig.
Det var bare så pokkers kedeligt. Nå, pyt ...
Hun var i gang med noget spændende, hun lagde planer.
Hun skulle være yderst forsigtig, og tænke sig grundigt om. Aldrig vække opsigt. Altid være forudseende, altid være rolig og præcis, aldrig gå i panik.
Endnu var hun aldrig blevet opdaget.
På overfladen passede hun sin skole og fik af og til ros af læreren. Det var ikke svært at efterligne de andre.
Ingen kunne se noget som helst på hende.
Hun følte somme tider, at hun kunne smelte sammen med et hvilket som helst tapet.
Det var ikke så meget det at eje tingene, når hun havde dem, mistede de som regel deres værdi. Det meste smed hun ud.
Det var mere det at bevæge sig fra lys til skygge, være hurtig og dristig. Og så slå til.
De smalle striber lagde sig over hendes dyne.
Det var ubehageligt sådan at komme på andre tanker.

(Tekster af: Bent Haller, i *Det roterende barnekammer*, Høst & Søn, 2005)

Lærervejledning for dag 5/ Fredag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal have viden om informerende tekster og kunne anvende informerende teksters modeller samt have et sikkert kendskab til fagord.		
Titel	Opgavetype	Varighed
Introduktion til informerende tekster	Læsning	45 min.
Hentediktat med info-ord	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af informerende tekst	Skriftlig fremstilling	30 min.
Da Gud fik en hobby	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Introduktion til informerende tekster Læsning	Skema med kendetegn for informerende tekster (model) Udfyld hierarki og vennediagram (elevopgave) *Støtteark til læseforståelse Læs om sund mad (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
<p>Introducér ved at fortælle eleverne følgende (kan desuden illustreres på tavlen som et hierarki): Som I måske husker, deler vi overordnet tekster ind i genrer, fx <i>fortællende tekster</i> (der igen kan bestå af underordnede genrer som noveller og eventyr) eller <i>berettende tekster</i> (fx nyhedsartiklen, som vi jo allerede har arbejdet med) eller <i>argumenterende tekster</i> (som vi skal arbejde med i næste uge).</p> <p><i>Informerende tekster</i> er en samlebetegnelse for en række forskellige tekster, der alle er <i>logisk</i> opbygget (i modsætning til fx <i>fortællende tekster</i>, der er <i>kronologisk</i> opbygget). Det er hovedsageligt informerende tekster, vi møder i skolen – i alle fag. Men vi møder dem også overalt uden for skolen, fx er de fleste internetsider informerende.</p> <p>Vis eleverne Skema med kendetegn for informerende tekster (model) (som i sig selv er en informerende tekst), og tal om, hvordan det skal læses. Her er et bud på de to eksempeltekster analyseret i modellerne:</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Henteditat med info-ord Brainbreak	Info-ord til henteditat (brainbreak)	15 min.
Om opgaven		
<p>Tyve ord fordeles i klassens hjørner – hvor der er fem ord på en liste, se Info-ord til henteditat (brainbreak).</p> <p>Eleverne løber hen til et hjørne, læser et eller flere ord og prøver at huske dem. Så løber de tilbage til deres pladser og skriver ordet/ordene ned. Eleverne skal hente alle 20 ord.</p>		

Derefter gennemgås ordene i fællesskab, og eleverne tjekker, om de har skrevet alle ord rigtigt. Til sidst taler hele gruppen sammen om ordenes betydning. (Her kan der fx lægges vægt på sammensatte ord og stort begyndelsesbogstav i egennavne).

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af informerende tekst Skriftlig fremstilling	Støtteark til skriftlig fremstilling Skriv om sund mad (elevopgave)	30 min.
Om opgaven		
Støtteark til skriftlig fremstilling tages frem og gennemgås.		
Lad eleverne løse Skriv om sund mad (elevopgave) .		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Da Gud fik en hobby Litteratursamtale og refleksion	Da Gud fik en hobby (Tekst 4 herunder) *Læringsmål (refleksionsark)	15 min.
Om opgaven		
Læs Kim Fupz Aakesons novelle 'Da Gud fik en hobby' (Tekst 4 herunder). Læs hele novellen (eller afspil den på dansk.gyldendal.dk), og stil derefter eleverne følgende spørgsmål (eleverne svarer/diskuterer hvert spørgsmål, inden det næste stilles):		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Er det en sjov historie? Hvorfor egentlig? 2. Hvem er det 'jeg', vi møder allerede i første sætning? ("<u>J</u>eg er sikker på, at du kender historien ...") 3. Hvad mener fortælleren mon med "Sådan er folk nemlig, de vil have i både pose og sæk"? 4. Hvad er novellens tema eller morale? Hvad vil Fupz sige med novellen, tror I? 		
Evaluér dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark) .		
Tekst 4: Kim Fupz Aakeson (1999): 'Da Gud fik en hobby'		
Jeg er sikker på, at du kender historien, om dengang Gud lavede det hele hernede. Havet og kaninerne og Rocky Mountains og dromedarer og Mallorca og Køge Bugt. Gud lavede simpelt hen alt det dér med Jordanen, og så trak han sig tilbage. Det er os mennesker, der har opfundet ild og hjul og cykelklemmer og skumfiduser med chokoladeovertræk og maskingeværer og skrivemaskiner.		
Gud danderede den i Paradisets Have, mens vi andre styrtede rundt og opfandt alle de nyttige ting. Og nu skal vi jo ikke blande os i, hvad Gud laver og ikke laver, men da han havde kukkeluret i flere tusind år, var det, at han begyndte at overveje, om han ikke skulle finde på en hobby. Man kunne måske samle på noget.		

Spørgsmålet var så bare: Hvad samler en gud på?

Frimærker duer ikke, en gud kan lave frimærker så nemt som at klø sig i nakken, så det er der ikke noget ved. Gud måtte finde på noget, som han ikke selv kunne lave, og da han havde tænkt sig godt om, bestemte han sig for at samle på musik. Selv om Gud fik de næste tusind år, så ville han ikke kunne diske op med så meget som den mindste lille, dumme melodi. Det er noget af det, vi mennesker er bedre til end Gud.

Så da han først havde bestemt sig for at samle på musik, måtte han værsøge købe det af os.

„Nå, så Du vil samle på musik,“ sagde folk nede på Jorden. „Ja, men der er jo ikke noget der er gratis her i livet.“

„Jeg havde tænkt mig at betale med sportsvogne,“ sagde Gud.

„Sportsvogne,“ sagde folk og nikkede til hinanden, for alle ønsker sig faktisk en sportsvogn, når det kommer til stykket. „Vi kan sælge ham noget af alt det der uhyggelige musik, den slags de spiller i gyserfilm, når damer er alene hjemme, og der ligger nogen under sengen ... det er da til at undvære.“

Og så handlede folk og Gud. Folk fik store, orange sportsvogne, og Gud fik den uhyggelige musik og hældte den på flasker og satte flaskerne i et skab og glædede sig over sin hobby.

Alletiders.

Ja. Men der gik nu ikke så længe før han godt ville have lidt mere, sådan er det at samle på noget, det kender du sikkert godt. Hvis nu man har togtres fodboldbilleder, så vil man jo hellere have halvfjerds.

„Hvad med at sælge mig noget mere musik?“ sagde han til folk.

Folk kløede sig i skægget. „Joe, men hvad vil du så give os nu?“

„Guldsportsvogne?“ foreslog Gud.

„Hallo,“ sagde folk. „Lad os sælge ham noget af det dér fjollede musik børn altid hører, alt det dér musik med raprap og muhkøer og hopsasa.“

Og sådan blev det, og både Gud og folk havde det rigtig fedt, ja og børnene også, for børn elsker osse guldsportsvogne.

Men det varede jo ikke evigt.

„Jeg vil købe mere musik,“ sagde Gud snart.

„Sese,“ sagde folk. „Men nu har vi jo guldsportsvogne.“

„Ja,“ sagde Gud. „Men I har ikke guldsportsvogne med indbyggede fjernsyn og radio, hvabehar?“

„Hille mænd,“ sagde folk og blinkede med blinklysene.

Og så solgte de ham pigtrådsmusikken, for den larmede ærlig talt en hel del.

Sådan handlede Gud og folk med hinanden til den store guldmedalje. Gud fandt på at lave guldsportsvogne med indbyggede fjernsyn og radioer og stereohøjtalere i dørene og senere osse med leopardbetræk på sæderne, og folk solgte den underlige musik og den kedelige musik og så den gammeldags musik og osse den musik, der var på fremmede sprog, og alle de triste toner i trompeterne.

Gud morede sig herligt med sin nye hobby, flaskerne stod på rad og række, faktisk havde han ikke haft det så sjovt siden dengang han lavede Køge Bugt.

„Hvor var det en god idé,“ sagde han til sig selv. „Nu skal jeg bare finde på en guldsportsvogn, der har godt med diamanter omkring lygterne, så kan jeg få noget mere musik.“

„Øh,“ sagde folk og gloede på hinanden. „Øh, vi kommer lige i tanke om, at vi forresten har solgt, hvad der er at sælge.“

„Hvad? sagde Gud.
„Netop,” sagde folk. „Vi har solgt så meget, at der ikke er mere musik tilbage, vi solgte jo osse den sjove musik og dansemusikken og den ret gode musik, og nu er det slut.”
„Det var meget trist,” sagde Gud.
„Pyt med det, Gamle Jas,” sagde folk. „I virkeligheden har vi ikke videre brug for nye sportsvogne.”
„Jatak,” sagde Gud. „Men hvad med min hobby, nu kan jeg ikke få mere musik i min samling!”
„Sådan er det,” sagde folk og dyttede og kørte ud på motorvejene.

Men når de tændte for deres bilradioer, ja så skete der ikke noget.

„Nåja, det går vel nok endda,” sagde folk.

Men der var altså osse nogle ulemper. Folk sad jo ikke i deres biler hele tiden, når man nu har kørt omkring i et par uger, så får man lyst til noget andet. For eksempel til at gå lidt ud og danse, men når folk gik ud for at danse, ja så stod de dér og gloede på hinanden, for musik det var der ikke noget af.

Og hvis man nu lige havde kig på sådan en sød pige med fregner og rød balkjole, så kunne man ikke byde hende op til en svingom mere, orkesteret havde ikke en tone i livet, cd'erne i cd-spillerne var tomme, og der var kun radioavisen i radioen. Nogen gange opdager man først noget, når det ikke er der mere.

Folk blev mere og mere mopsede.

Og, Gud? Ja, han havde jo det hele på flasker, og de stod dér i Paradisets Have og ... ja, og stod. De stod og stod, og Gud kedede sig lisså gudsjammerligt, som før han fik en hobby.

„Øv,” sagde folk.

„I kan få jeres musik tilbage,” sagde Gud. „Der er ikke noget ved det mere.”

„Hurra!” råbte folk. „Og må vi beholde sportsvognene alligevel?”

Sådan er folk nemlig, de vil have både i pose og sæk.

„Nul,” sagde Gud. Han kan godt være en hård negl, og han fik sin vilje til sidst.

Propperne kom af flaskerne, og musikken kom tilbage til folks radioer og stereoanlæg og cd-spillere og danseprogrammer.

Musikken endte, hvor den hørte hjemme, jojo.

Til sidst vil du måske spørge hvad Gud laver med alle de dér guldsportsvogne i Paradisets Have. Jeg ved det jo ikke, men jeg tror, at han sidder på leopardsåderne foran de indbyggede radioer og hører Top Tyve, det tror jeg faktisk.

(Tekst af: Kim Fupz Aakeson: 'Da Gud fik en hobby', i *Den største Fupz*, Gyldendal, 2012)

Lærervejledning for dag 6/ Mandag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal have viden om argumenterende tekster og kunne argumentere for og imod en sag samt have et sikkert kendskab til sammensatte ord.		
Titel	Opgavetype	Varighed
Introduktion til ordkendskab og argumenterende tekster	Læsning	45 min.
Sammensatte ord	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af argumenter	Skriftlig fremstilling	30 min.
De tre spindersker	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Introduktion til ordkendskab og argumenterende tekster Læsning	Brug dit ordkendskab og ordforråd (elevopgave) *Støtteark til ordkendskab Argumentér for og imod (elevopgave) *Støtteark til læseforståelse	45 min.
Om opgaven		
<p>Introducér begreberne ordkendskab og ordforråd for eleverne, og tal om, hvor vigtigt et stort ordforråd er for ens læseforståelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ordkendskab</i> betyder viden om ét eller flere ord. ▪ <i>Ordforråd</i> er samling af de ord, man har kendskab til. <p>Lad eleverne løse Brug dit ordkendskab og ordforråd (elevopgave). Til denne opgave skal de også bruge Støtteark til ordkendskab.</p> <p>Introducér argumenterende tekster ved at fortælle følgende: <i>Argumenterende tekster</i> er en samlebetegnelse for en række forskellige tekster, som argumenterer for eller imod et synspunkt eller en sag. Det kan være i genrer som fx anmeldelser, læserbreve, reklamer m.m. Man argumenterer også i hverdagen, fx når man diskuterer, hvem der skal tage opvasken.</p> <p>Udlevér Argumentér for og imod (elevopgave), og bed eleverne tage Støtteark til læseforståelse frem.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lad eleverne to og to tale om strategien <i>Før jeg læser</i> fra støttearket. 		

- Læs derefter teksten op for eleverne, og forklar undervejs evt. svære ord.
- Lad eleverne mundtligt finde argumenter for og imod at spille Pokémon Go, og skriv dem på tavlen i et tokolonnenotat.
- Lad derefter eleverne selv udfylde et tokolonnenotat med deres egne argumenter for og imod.
- Lad til sidst eleverne sætte streg under sammensatte ord i teksten.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Sammensatte ord Brainbreak	Sammensatte ord (brain-break)	15 min.
Om opgaven		
<p>Forklar, hvad et sammensat ord er. Giv derefter alle elever et ord fra Sammensatte ord (brainbreak). Sammen skal de gå rundt og finde så mange sammensatte ord som muligt – ved at finde sammen to eller tre og danne ord. Hver gang de har fundet et ord, skal det skrives på en planche, der er hængt op i klassen med overskriften “Sammensatte ord” (eller blot på tavlen).</p> <p>Afslut øvelsen med at læse de sammensatte ord op, og tal om limebogstaver (også kaldet bindebogstaver; de mest almindelige er -e- og -s-, fx legehus, museumspan). Forklar eleverne, at de korte ord, de har dannet sammensatte ord af, kaldes <i>rødder</i>. En rod består altså af ét ord.</p> <p>Variation: Del evt. klassen i to grupper, og lad dem konkurrere om, hvem der kan danne flest ord.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af argumenter Skriftlig fremstilling	*Støtteark til skriftlig fremstilling Skriv argumenter (elevopgave)	30 min.
Om opgaven		
<p>Støtteark til skriftlig fremstilling tages frem.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skriv ordet “dille” på tavlen, og tal om ordets betydning, fx en modedille, en spille-/le-gedille. ▪ Lad eleverne brainstorme om forskellige diller, de har mødt. <p>To og to vælger eleverne en dille og udfylder skemaet i Skriv argumenter (elevopgave).</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
<p>De tre spindersker Litteratursamtale og refleksion</p>	<p>De tre spindersker (Tekst 5 herunder) Spinderske (billede) *Læringsmål (refleksionsark)</p>	<p>15 min.</p>
<p>Om opgaven</p>		
<p>Læs folkeeventyret 'De tre spindersker' af Brødrene Grimm (Tekst 5 næste side) højt for eleverne, mens billedet af en spinderske vises, evt. elektronisk, se Spinderske (billede). (Teksten er gengivet fra FSA, december 2013). Stop nederst i første spalte efter "Da så hun, at der kom tre kvinder gående."</p> <p>To og to besvarer eleverne nu følgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Se på billedet. Hvad er en <i>spinderske</i>, en <i>rok</i>, <i>hør</i> og et <i>fed garn</i>? ▪ Hvad vil der nu typisk ske i et folkeeventyr? <p>Læs derefter resten af folkeeventyret højt, og bed eleverne besvare følgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvorfor må pigen ikke spinde mere? ▪ Hvor meget har pigen egentlig spundet? ▪ Pigen siges at være doven. Find tre ord mere, der beskriver hende. <p>Evaluér dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark).</p>		

Tekst 5: Brødrene Grimm (FSA 2013): 'De tre spindersker'

Der var engang en doven pige, som slet ikke gad spinde, og det nyttede ikke, hvor meget hendes mor så skændte på hende. Men en dag tabte hun tålmodigheden og gav pigen en på øret, så hun gav sig til at tudskråle. Dronningen kørte netop forbi, og da hun kunne høre, at der var nogen, som græd inde i huset, gik hun derind og spurgte moderen, hvorfor hun slog sin datter, så man kunne høre hende skrigende helt ud på gaden. Moderen skammede sig over at skulle fortælle, hvor doven hendes datter var, og sagde derfor:

"Jeg kan ikke få hende til at holde op med at spinde, og jeg er så fattig, at jeg ikke kan skaffe alt den hør, hun skal bruge."

"Jeg holder så meget af, at nogen spinner," sagde dronningen da. "Jeg ved ikke noget morsommere end at se hjulene snurre rundt. Lad hende komme hjem til mig, jeg har hør nok, og så kan hun spinde så meget, hun har lyst."

Det var moderen meget tilfreds med, og pigen kørte af sted med dronningen. Da de var kommet til slottet, viste dronningen hende tre værelser, der fra loft til gulv var fulde af den fineste hør.

"Kan du spinde al den hør op," sagde hun, "så skal du giftes med min ældste søn. Jeg bryder mig ikke om, at du er fattig. Din flid vejer det rigelig op."

Pigen blev forfærdet, for om hun så havde spundet i tre hundrede år fra morgen til aften, var hun ikke blevet færdig. Da dronningen var gået, gav hun sig til at græde og bestilte ikke en smule i tre dage.

Da dronningen kom igen og så, at hun aldeles ikke havde taget fat på arbejdet, blev hun meget forundret, men pigen undskyldte sig med, at hun havde længtes sådan efter sin mor, at hun slet ikke havde kunnet bestille noget. Det syntes dronningen jo nok, der kunne være mening i.

"Men i morgen tager du fat," sagde hun, da hun gik.

Pigen vidste slet ikke, hvad hun skulle gøre, men stod bedrøvet og kiggede ud ad vinduet. Da så hun, at der kom tre kvinder gående. Den første var platfodet, den andens underlæbe var så tyk, at den hang ned over hagen, og den tredje havde en meget stor tommelfinger. De standse-

de nedenfor vinduet og spurgte pigen, hvad der var i vejen. Hun klagede sin nød for dem, og de tilbød da at hjælpe hende og sagde:

"Hvis du vil indbyde os til brylluppet og ikke skamme dig ved os, men sige, at vi er dine kusiner, så skal vi i en fart spinde den hør op."

"Ja, det lover jeg jer," sagde pigen, "kom kun herind og begynd."

De tre løjerlige kvinder kom så op og satte sig i den første stue og begyndte at spinde.

Den ene trak tråden og trådte hjulet, den anden vædede den, den tredje snoede den og slog den mod bordet med fingrene. For hver gang, hun gjorde det, faldt der et fed garn ned, og det kunne ikke være spundet finere. Når dronningen kom, gemte pigen de tre spindersker og viste hende alt det garn, der var spundet, og hun kunne ikke finde rosende ord nok til pigen. Inden ret mange dage var alle tre værelser tømt. Så sagde de tre kvinder farvel.

"Men glem nu ikke, hvad du har lovet os," sagde de, og så gik de.

Da pigen viste dronningen alt garnet, begyndte hun at træffe forberedelser til brylluppet, og kongesønnen var glad, fordi han fik sådan en flink kone.

"Jeg har tre kusiner," sagde pigen, "som har været meget gode imod mig. Må jeg ikke nok indbyde dem til brylluppet?"

"Jo, hvorfor ikke," svarede dronningen og hendes søn. Ved festens begyndelse kom de tre kvinder ind i nogle løjerlige dragter, og bruden sagde til dem: "Velkommen, kære kusiner."

"Hvordan kan du dog være i familie med de sære kvindfolk?" sagde brudgommen. Derpå gik han hen til den ene og spurgte hende, hvorfor hun var platfodet.

"Det er jeg blevet af at træde rokken," svarede hun. Han spurgte så den anden, hvordan hun havde fået den tykke underlæbe.

"Af at væde garnet," svarede hun.

"Hvordan har du fået den brede tommelfinger," spurgte han nu den tredje.

"Af at dreje tråden," svarede hun.

"Min dejlige brud må aldrig mere røre en rok," sagde prinsen helt forfærdet, og sådan slap hun for at spinde.

(Tekst af: Brødrene Grimm [u.å.]: 'De tre spindersker', her udgivet af FSA Læsning og Retskrivning, Læsning Tekster, december 2013)

Lærervejledning for dag 7/ Tirsdag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal have viden om forstavelser og deres betydning og kunne skrive en kort anmeldelse, hvor de begrundet deres synspunkter.		
Titel	Opgavetype	Varighed
Forstavelser og argumentationer	Læsning	45 min.
Stavemåde, betydning og lyd	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af argumenter	Skriftlig fremstilling	30 min.
Paa Sneen (1)	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Forstavelser og argumentationer Læsning	Forstavelser (elevopgave) *Støtteark til ordkendskab *Støtteark til læseforståelse Filmanmeldelse (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
<p>Repetér på tavlen, hvad sammensatte ord er, og lad eleverne komme på så mange sammensatte ord som muligt, der begynder med roden plastic-. Lad dem derefter komme på ord, der ender på roden -olie.</p> <p>Introducér nu eleverne til fire forstavelser (præfikser), u-, mis-, gen- og sam-, som alle har en betydningsbærende funktion, men ikke er ord i sig selv. Giv fire eksempler, fx <i>ufedt</i>, <i>mistro</i>, <i>genskabe</i> og <i>samkøre</i>, og lad eleverne selv finde på flere i to minutter.</p> <p>Derefter skal de to og to løse Forstavelser (elevopgave). Bemærk, at sidste del er på tid, hvor eleverne maks. må bruge 3 minutter. Ved svære ord kan eleverne bruge Støtteark til ordkendskab.</p> <p>Repetér nu, hvad <i>argumenterende tekster</i> er. Præcisér, at der er tale om flere genrer, fx anmeldelser, debatindlæg, læserbreve, reklamer m.m. Det vigtigste er, at man har et synspunkt, som man argumenterer for.</p> <p>Eleverne skal nu tage Støtteark til læseforståelse frem og i makkerpar læse <i>Verdens bedste ungdomsserie er norsk</i> (udgivet af: politiken.dk, 25. august 2016). De skal finde journalistens argumenter for sit synspunkt og undervejs udfylde et kolonnenotat, se Filmanmeldelse (elevopgave).</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Stavemåde, betydning og lyd Brainbreak	Stavemåde, betydning og lyd (brainbreak) *Støtteark til ordkendskab	15 min.
Om opgaven		
<p>Forklar, at alle ord har en <i>stavemåde</i>, en <i>betydning</i> og en <i>lyd</i>. Hver elev får nu enten en stavemåde, en betydning eller en lyd (læreren hvisker ordet til eleven) – dvs. et kort fra Stavemåde, betydning og lyd (brainbreak). Eleverne skal nu finde sammen tre og tre, så de tilsammen har både ordets stavemåde, betydning og lyd.</p> <p>Følgende ord skal læreren hviske til de elever, der har fået et kort med fx lyd 1 eller lyd 2, uden at de andre hører det, altså én lyd til hver elev:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. intens 2. eksekvere 3. uundgåeligt 4. boltre 5. æstetik 6. eksklusion 7. intrige <p>Ved svære ord kan eleverne bruge Støtteark til ordkendskab.</p> <p>Hvis der er tid: Find så mange sammensatte ord for ting i klasselokalet som muligt, og skriv dem på tavlen, fx <i>stoleben</i>, <i>tavleklud</i>. Angiv et tidsrum.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af argumenter Skriftlig fremstilling	Skriv en anmeldelse (elevopgave) *Støtteark til skriftlig fremstilling	30 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne skal nu selv skrive en kort anmeldelse af en spillefilm eller en serie. De skal bruge samme skabelon, som 'Verdens bedste ungdomsserie er norsk' er bygget op efter, og de skal først udfylde et kolonnenotat. Se Skriv en anmeldelse (elevopgave).</p> <p>Hvis der er tid, går de videre og skriver en sammenhængende anmeldelse ud fra deres kolonnenotat, hvor de først præsenterer filmen og derefter analyserer og argumenterer. Vurderingen kan gives i begyndelsen eller til sidst. Brug Støtteark til skriftlig fremstilling.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Paa Sneen (1) Litteratursamtale og refleksion	Paa Sneen (Tekst 6 herunder) *Læringsmål (refleksionsark)	15 min.
Om opgaven		
<p>Læs de første to strofer af Emil Aarestrups 'Paa Sneen' (Tekst 6 herunder) højt for eleverne, og bed dem svare på følgende spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvor tror I, vi befinder os? 2. Hvornår foregår det? 3. Hvilket køn har digter-jeget? 4. Hvilket køn har duet? 5. Er sneen på torvet uberørt eller nedtrampet? 6. Er der mange mennesker, eller kun jeget og duet? 7. Hvordan bevæger duet sig hen over torvet, fx gående, løbende eller cyklende? Hurtigt eller langsomt? <p>Eleverne svarer formentlig noget i stil med:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I en by 2. I gamle dage 3. Mand 4. Kvinde 5. Uberørt 6. Der er kun de to 7. Langsomt gående <p>Sådan svarer de fleste, men ingen af disse oplysninger står eksplicit i teksten (<i>på linjerne</i>). Hvorfor læser/hører vi så digtet på nogenlunde samme måde? (Muligt svar: Der må stå noget <i>mellem</i> linjerne). Læs de to strofer igen, og tal med eleverne om, hvordan teksten med få virkemidler opbygger et rum og en stemning <i>mellem</i> linjerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvilken stemning er der i teksten? ▪ Hvad betyder "krystalklar"? ▪ Hvordan kan staden stråle? ▪ Hvad er et "magisk Luftsyn" egentlig for noget? ▪ Hvordan kan slotsfacaden blænde? ▪ Tal med eleverne om <i>metaforer</i>. <p><i>Hele digtet læses i morgen.</i></p> <p>Evaluer dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark).</p> <p>Tekst 6: Emil Aarestrup (1838): 'Paa Sneen' (uddrag)</p> <p>Hen over Torv og Gade, Hvor Sneen laae, den hvide, Belyst af Nattens Maane, Jeg saae dig hastig skride.</p> <p>I eventyrlig Skjønhed, Krystalklar, straalte Staden, Og som et magisk Luftsyn Blændede Slotsfaçaden.</p>		

(Tekst af: Emil Aarestrup [1838]: 'Paa Sneen', i *Digte*, Gyldendal, 1968)

Lærervejledning for dag 8/ Onsdag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal have viden om afledningsendelser og deres betydning, og de skal kunne argumentere skriftligt for og imod en sag.		
Titel	Opgavetype	Varighed
Afledningsendelser og argumentationer	Læsning	45 min.
Gå på jagt efter argumenter	Brainbreak	15 min.
Skriftlig fremstilling af debatindlæg	Skriftlig fremstilling	30 min.
Paa Sneen (2)	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Afledningsendelser og argumentationer Læsning	Afledningsendelser (elevopgave) *Støtteark til ordkendskab Udled en argumentation (elevopgave) *Støtteark til læseforståelse	45 min.
Om opgaven		
Repetér på tavlen, hvad forstavelser (præfikser) er, dvs. lad eleverne komme på så mange ord som muligt, der begynder med u- , mis- , gen- og sam- .		
Introducér nu eleverne til fire afledningsendelser (suffikser), -hed , -lig , -ning og -else , som alle har en betydningsbærende funktion, men ikke er ord i sig selv. Giv fire eksempler, fx <i>dumhed</i> , <i>venlig</i> , <i>læsning</i> og <i>væmmelse</i> , og lad eleverne selv finde på flere i to minutter. Derefter skal de løse Afledningsendelser (elevopgave) . Ved svære ord kan eleverne bruge Støtteark til ordkendskab .		
Repetér begreberne <i>synspunkt</i> , <i>argument</i> og <i>begrundelse</i> . Tal med eleverne om, at begrundelserne kan bygge på:		
<ul style="list-style-type: none">▪ Logiske argumenter▪ Ekspertargumenter▪ Følelsesmæssige argumenter		
Disse svarer omtrent til <i>logos</i> , <i>etos</i> hhv. <i>patos</i> . Brug også disse ord, hvis eleverne kender dem.		

Repetér, at argumenterende tekster skal være kritiske, dvs. bør indeholde begrundelser både for og imod sagen, dvs. fordele og ulemper, argumenter og modargumenter.

Lad eleverne besvare **Udled en argumentation (elevopgave)**, hvor de skal læse 'Unge rygere har ofte også prøvet at ryge hash'. Tal også om tekstens opbygning. Eleverne kan evt. bruge **Støtteark til læseforståelse**, når de læser teksten.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Gå på jagt efter argumenter Brainbreak	Gå på jagt efter argumenter (brainbreak)	15 min.
Om opgaven		
<p>Klip dobbeltarket Gå på jagt efter argumenter (brainbreak) op. Hver elev får ét spørgsmål udleveret fra arket og går hen til en kammerat og stiller spørgsmålet. Efter at have svaret på spørgsmålet stiller kammeraten sit spørgsmål. Derefter finder de en ny makker. Efter 3 minutter bytter de spørgsmål.</p> <p>Læreren styrer spørgsmål/svar således:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 minutter, hvor eleverne kun må svare ud fra følelsesmæssige argumenter, fx 'fordi det gør mig glad' – og derefter bytter de spørgsmål. ▪ 3 minutter, hvor eleverne kun må svare ud fra logiske argumenter, fx 'fordi det indeholder sunde næringsstoffer' – og derefter bytter de spørgsmål. ▪ 3 minutter, hvor eleverne kun må svare med ekspertargumenter, fx 'fordi forskningen siger, det er sundt'. 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Skriftlig fremstilling af debatindlæg Skriftlig fremstilling	Skriv et debatindlæg (elevopgave) *Støtteark til skriftlig fremstilling	30 min.
Om opgaven		
<p>Nu skal eleverne selv skrive et kort debatindlæg. Først skal de skrive stikord i et genreskema, derefter skrive en sammenhængende tekst, hvor de argumenterer for deres synspunkter. Opgaven går ud på at debattere emnet rygning, men hvis eleverne eller skolen har en anden aktuel debat kørende, kan man med fordel bruge det emne i stedet, fx kantineordning, lange skoledage eller lignende. Se Skriv et debatindlæg (elevopgave). Brug evt. Støtteark til skriftlig fremstilling.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Paa Sneen (2) Litteratursamtale og refleksion	Paa Sneen (Tekst 7 herunder) *Læringsmål (refleksionsark)	15 min.
Om opgaven		
<p>Læs de første seks strofer af Emil Aarestrups 'Paa Sneen' (Tekst 7 herunder) højt for eleverne, og bed dem svare på følgende spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvad kommer der til at ske nu? 2. Hvem er det, der går ved duets side? 3. Hvad er tekstens tema, tror I? <p>Læs resten af digtet, og diskutér følgende spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Hvad mener I om digter-jeget? Er han skummel? 5. Er han forelsket i hende eller bare tiltrukket? 6. Kender de to personer hinanden i forvejen? Hvorfor/hvorfor ikke? 7. Hvad mener digter-jeget mon med "Mit Kjød og Blod maa savne / Men opnaas af min Skygge!"? 8. Hvad menes der med "Canova Ei bedre Grupper skabe"? Lad evt. eleverne finde ud af, hvem Canova var, og fortæl dem, at de dermed læser <i>bag</i> linjerne. 9. Hvad er tekstens tema? Hvorfor? 10. Er det et trist digt eller en happy ending? (Muligt svar: Han kan ikke opnå hende, derfor må han nøjes med at digte om det skønne). <p>Tal derefter om, at teksten tilhører genren digt, og bed eleverne definere genren ud fra de to strofer. I kan fx komme ind på følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koncentreret udtryk, billedsprog, stemningsbeskrivelser, følelsesfuldhed, sanselighed ▪ Digter-jeget er centrum og synsvinkelbærer ▪ Rim (2. og 4. verselinje rimer) ▪ Rytm (de fleste verselinjer har rytmen – x – x – x –, hvor 'x' er trykstærk; rytmen er dermed såkaldt trokæisk med optakt). <p>Tal afslutningsvis om, hvorfor man vælger at udtrykke sig lyrisk. Hvilke lyrikere/lyriske tekster kender eleverne selv (fx i form af sangtekster)?</p> <p>Evaluer dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark).</p> <p>Tekst 7: Emil Aarestrup (1838): 'Paa Sneen'</p> <p>Hen over Torv og Gade, Hvor Sneen laae, den hvide, Belyst af Nattens Maane, Jeg saae dig hastig skride.</p> <p>I eventyrlig Skjønhed, Krystalklar, straalte Staden, Og som et magisk Luftsyn Blændede Slotsfaçaden.</p>		

Om dine Hænder vandt sig
Muffen, den lykkelige,
Og om dit Knæ jeg hørte
Den glatte Silke skrige.

Dit Aandepust, usynligt
Ellers som Rosenduft, —
Nu strømte gennem Sløret
En Sølvsky ud i Luften.

Sig syngende lod Sneen
Af dine Fødder trykke,
Og paa det bløde Teppe
Henflagrede din Skygge.

Jeg saae den hastigt svæve
Over den glimmerhvide,
Ætherisk-rene Flade —
En anden ved dens Side.

Det var min egen Skygge!
Den skyndte sig utrolig —
Jeg havde aldrig seet den
Saa langstrakt og urolig.

Den nærmed sig forvirret —
Den lod — det er det Sande —
Sit eget sorte Væsen
Med dit sig kjælent blande.

De svulmede — Canova*
Ei bedre Grupper skabte —
Imellem blev de borte,
Naar Maanens Lys sig tabte.

Og kom igjen tilsyne
I Stillinger — o Lykke,
Mit Kjød og Blod maa savne,
Men opnaaes af min Skygge!

*-*Antonio Canova (1757-1822) var italiensk billedhugger, bl.a. kendt for sine let erotiske skulpturer.*

(Tekst af: Emil Aarestrup [1838]: 'Paa Sneen', i *Digte*, Gyldendal, 1968)

Lærervejledning for dag 9/ Torsdag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
Eleverne skal kunne søge sikkert og kritisk på internettet og kunne vurdere og angive kilder på internettet.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Kritisk søgning på internettet	Læsning	45 min.
Spørg, svar og repetér	Brainbreak	15 min.
Efter-test	Test	45 minutter

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Kritisk søgning på internettet Læsning	Søg på nettet (elevopgave) Tjek troværdigheden (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
<p>Start med at lade eleverne løse Søg på nettet (elevopgave). Eleverne skal muligvis instrueres i, hvordan skemaet skal forstås. Du kan også fortælle om forskellige måder at udfylde søgefeltet på, fx</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Emneord, fx <i>hc andersen</i> ▪ Spørgsmål/sætning, fx hvornår blev hc andersen født ▪ Trunkering (afkorting og erstatning), fx <i>hc ander*</i>; <i>hvornår * hc andersen</i> <p>Gennemgå derefter svarene med eleverne, og tal om, hvorfor ikke alle svar er lige lette at finde. Se refleksionerne i skemaet nedenfor. Tal opsummerende om, at det faktisk kun er spørgsmål 1, vi kan få et helt præcist svar på i Google – altså når vi bruger Google overfladisk.</p>		
1. Hvornår blev H.C. Andersen født?	Her har historikerne sikker viden, så diverse hjemmesider er enige. Andersens fødselsdag er med andre ord et <i>faktum</i> .	
2. Hvornår startede middelalderen?	Historiske perioder er langt mere usikre, og derfor er svarene forskellige. Bl.a. regnes europæisk middelalder for langt tidligere end dansk, og dansk middelalder svinger mellem år 1000 og 1050, afhængigt af, hvem man spørger. Det betyder <i>ikke</i> , at spørgsmålet er meningsløst, men blot, at det har flere mulige (gode) svar.	

3. Hvilken staveform er korrekt: <i>linje</i> eller <i>linie</i> – eller er begge korrekte?	Man <i>kan</i> godt udlede svaret (kun <i>linje</i> er korrekt) via Google, men det er meget mere oplagt at gå direkte til <i>Retskrivningsordbogen</i> på www.dsn.dk .
4. Hvad er den bedste roman, Herman Bang har skrevet?	Det kommer jo an på vurdering/smag, og her er Google næppe til megen hjælp.
5. Hvor mange atomreaktoranlæg har Jydsk Atomkraft?	Svaret er umiddelbart 3, men det er naturligvis en snydeside.
6. Er Barack Obama født i Kenya?	Obama er født i USA (Hawaii), men internettet er fyldt med falske oplysninger om hans fødested. Den slags kaldes <i>konspirationsteori</i> .

Fortæl eleverne:

- På internettet ligger der virkelig mange informationer, faktisk flere milliarder. Men *informationer* er altså ikke det samme som *viden*. Hvad er forskellen?
- De gammeldags bøger og aviser har jo professionelle redaktører, der kan sortere i informationerne. Det er der også mange netsider, der har, men mindst lige så mange har ikke. Så på nettet må man være sin egen redaktør!

Fortæl dernæst eleverne om forskellige måder at tjekke en websides troværdighed:

- *Formål*: Hvad skal siden bruges til? Er formålet fx primært at oplyse eller at tjene penge?
- *Afsender*: Hvem er afsenderen, fx et konkret navn (byline) eller en afsender i bunden af siden?
- *Modtager*: Hvem er modtageren?
- *Kildekritik*: Hvilke kilder citeres?
- *Sammenlign*: Skriver andre lignende websider det samme?

Lad dem derefter lave **Tjek troværdigheden (elevopgave)**.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Spørg, svar og repetér Brainbreak	Spørg, svar og repetér (brainbreak) *Støtteark til ordkendskab	15 min.
Om opgaven		
Eleverne skal arbejde sammen to og to. Klip spørgsmålene fra Spørg, svar og repetér (brainbreak) ud, så hvert par får en stak, som de blander.		
Eleverne skiftes til at trække et kort og stille hinanden spørgsmålet på kortet. Svaret står i parentes. Hvis makkeren svarer rigtigt, må hun/han beholde kortet. Ved svære ord kan eleverne bruge Støtteark til ordkendskab .		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Efter-test i Dansk	Efter-test dansk udprintet	45 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne er nu nået til efter-testen. I morgen (dag 10) vil eleverne få individuel feedback på deres faglige udvikling. Testen kan printes og deles ud til eleverne, så de kan gennemføre den i hånden. Testen kan findes på emu projektsiden.</p> <p>Testen tager ca. 45 minutter. Testene er i princippet ikke på tid, så eleverne må bruge den tid, de behøver, men de skal ikke sidde fast og få et nederlag – så må de hellere springe opgaver over.</p> <p>Det er <i>igen</i> vigtigt, at det understreges over for eleverne, at det ikke er en test, hvis resultater skal bruges til at "blive slået oven i hovedet med". Mange elever har haft dårlige oplevelser med testsituationer tidligere – og det bør der tages højde for og hensyn til. Det skal derfor pointeres, at testen er lavet, så I kan se udviklingen inden for udvalgte faglige områder. Desuden skal eleverne vide følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Du kan altid gå videre i testen, hvis du sidder fast i en opgave ▪ Du må gerne spørge om hjælp, hvis det er uklart, hvad man skal gøre i opgaven ▪ Du må gerne holde små pauser undervejs ▪ Du må gerne høre musik i høretelefoner, så længe det ikke generer sidekammeraten. ▪ Du må bruge den tid, som du behøver <p>Der gennemføres en før-test og en efter-test, så I kan se udviklingen inden for udvalgte faglige områder. Efter eleverne har gennemført efter-testen, kan underviseren rette testen til, så eleven kan få en tilbagemelding på forløbet den næste dag. Find rettevejledning i dokumentet Faglige test på emu projektsiden.</p>		

Lærervejledning for dag 10/ Fredag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
<p>Eleverne skal repetere det samlede danskforløb og konsolidere deres viden om genrer og ord.</p> <p><i>Bemærk, under denne lektion vil eleverne enkeltvis blive taget ud til individuel samtale med underviseren i Matematik. Under matematik-lektionen kl. 8:15-9:45 vil du som underviser i dansk tale med eleverne enkeltvis om deres udvikling i dansk med afsæt i testen. (Læs mere om testen og feedback i dokumentet Faglige test, der findes på emu projektsiden)</i></p> <p>Samtaleark om tests (Der findes i dokumentet Faglige test på emu projektsiden.)</p>		
Titel	Opgavetype	Varighed
Afrunding af danskforløbet og genrer	Læsning	45 min.
Fisk med orddele	Brainbreak	15 min.
Udvikling af et rum	Litteratursamtale og refleksion	15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Afrunding af danskforløbet og genrer Læsning	*Genretræ (model) Hvilke genrer læste vi? (elevopgave) *Støtteark til ordkendskab Hvilke ord lærte vi? (elevopgave)	45 min.
Om opgaven		
Repetér for eleverne, at de hver dag i dansk har arbejdet med: <ol style="list-style-type: none"> 1. Læsning af tekster og strategier til at opnå bedre læseforståelse 2. Ordkendskab, stavemåde og ordforråd for at få en bedre sprogforståelse og blive bedre stavere 3. Skriftlig fremstilling for at blive bedre til at skrive tekster i lighed med FP9 4. Litteratur for at kunne diskutere emner, der indgår i skønlitterære tekster i fx FP9. <p>Omdel igen Genretræ (model) til eleverne, og bed dem løse Hvilke genrer læste vi? (elevopgave).</p> <p>Tal om, at genrer kan være ret flydende, og så siger vi, at de har <i>svage</i> genrekoder (fx noveller og debatindlæg). Andre genrer er mere faste, og de har <i>stærke</i> genrekoder (fx folkeeventyr og nyhedsartikler).</p>		

Bed nu eleverne tage **Støtteark til ordkendskab** frem, og lad dem to og to løse opgaven **Hvilke ord lærte vi? (elevopgave)**. Den ene elev sidder med listen over ord, og den anden elev har kun ordenes betydning. Sammen skal de matche ordene ved at skrive nummer på det ene ark (de står ikke i samme rækkefølge), danne sætninger med ordene og finde et synonym og/eller et overbegreb eller underbegreb.

Løsningen på matchningen ses her:

	Ord	Ordforklaring
1	rubrik	overskrift i aviser
2	intrige	ondskabsfuld adfærd, der vil skabe splid eller stille nogle i et dårligt lys
3	udstyr	diagram, kurve, tabel eller lignende i journalistiske tekster, som skal bruges til et bestemt formål
4	hierarki	system af kategorier, der er ordnet i forhold til hinanden, så der er få pladser i toppen og flere og flere på de underliggende niveauer
5	infantil	barnlig, barnagtig, uudviklet
6	kolonne-notat	lodret række af felter, som skal udfyldes for at få overblik over en tekst
7	eksklusion	udelukkelse fra et fællesskab eller en sammenhæng
8	anmeldelse	kritisk vurderende omtale af en aktuel bog, film, teaterforestilling eller lignende
9	søgefunktion	computeraktivitet, hvorved en bruger kan finde oplysninger på internettet, fx hjemmesider, ved at indtaste et eller flere søgeord
10	kildekritik	kritisk undersøgelse af informationskilders sandhedsværdi
11	tema	tekstens kerne, hvad teksten egentlig drejer sig om, ofte store spørgsmål i livet
12	variation	det, at noget forandres med hensyn til visse egenskaber, uden at de grundlæggende, typiske egenskaber forsvinder

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Fisk med orddele Brainbreak	Fisk med orddele (brainbreak)	15 min.
Om opgaven		
Lad eleverne spille Fisk med orddele (brainbreak) i grupper a tre. Kopiér et sæt til hver gruppe, og klip kortene op, så hver gruppe får en bunke med bagsiden opad. De tre øverste kort vendes til at starte med. Lad derefter eleverne på tur trække et kort fra bunken, hvor de hver gang ser, om de kan danne et ord ved hjælp af de udtrukne kort. Når en elev		

kan danne et ord, får han/hun 10 point, og eleven beholder orddelene, da de ikke længere indgår i spillet. Hvis eleven danner et ord af tre dele, får han/hun 20 point. Eleverne må gerne sætte limebogstaver ind.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
<p>Udvikling af et rum Litteratursamtale og refleksion</p>	<p>Udvikling af et rum (Tekst 8 herunder) *Læringsmål (refleksionsark)</p>	<p>15 min.</p>
<p>Om opgaven</p>		
<p>1. Læs Peter Seebergs kortprosastykke 'Udvikling af et rum' (Tekst 8 herunder) højt for eleverne, mens du beder dem tegne det, de hører. Du skal derfor læse langsomt – linje for linje eller afsnit for afsnit. Du kan eventuelt læse det to gange, hvor anden gang er i normalt tempo. Det første afsnit er det sværeste. Her kan du hjælpe eleverne ved at sige, at de skal starte med at tegne to linjer vinkelret på hinanden – som et stort L midt på siden.</p> <p>2. Lad eleverne vise hinanden deres tegninger, og diskutér, hvordan de har omsat verbale tekster til noget visuelt.</p> <p>3. Diskutér afslutningsvis, hvad Seeberg mon vil sige med kortprosastykket. Et muligt svar: Sproget er verdens bedste byggemateriale. Med få ord og sætninger kan vi konstruere hele verdener, som vi kan flytte ind i. Dog har sproget sine begrænsninger, jf. "Der er kun ligeud".</p>		
<p>Evaluér dagens danskarbejde ud fra mål ved at lade eleverne sætte kryds ud for dagens læringsmål, brug Læringsmål (refleksionsark).</p>		
<p>Tekst 8: Peter Seeberg (1990): 'Udvikling af et rum'</p>		
<p>Tag to af de fladeste fladheder og sæt dem vinkelret på hinanden, så har du gjort en god begyndelse. Bliver det ikke helt 90 grader, så siger rummet allerede lidt mere om sig selv. Skævhed med måde er et godt sprog.</p>		
<p>Tænk dig om. Du har ingen brug for hammer og søm. Brug alt det, der er lavet. Læg en dørmåtte i kanten, så ved alle, der kommer senere, hvor de skal ind og du behøver ingen dør.</p>		
<p>Skriv vand eller skriv Stillehav over et passende hjørne, så er der ikke langt til San Francisco, og den kikkert, du købte i forgårs kommer til sin ret.</p>		
<p>Stil dig op og se ud. Du har skabt en altan.</p>		
<p>Nu kommer den første bil allerede ude på gaden. Lågen piver. En mandlig gæst stamper på trappen og ringer på. Han bruger dørmåtten og han har whisky med.</p>		
<p>I har det godt. Men der kommer endnu flere. Klodens beboere har lyst til at besøge dig. Der kommer buketter og der kommer chokolade, og hende du så gerne ser smile, står ved gelænderet ned til stranden og ser i kikkerten ud over Stillehavet.</p>		
<p>- Tænk hvis man kunne se til Hawaii, siger hun.</p>		
<p>Op en anden gæst spørger: - Eller helt til Japan.</p>		
<p>Men det ved du er umuligt, for jorden krummer, og dit rum krummer ikke. Der er kun ligeud.</p>		
<p>(Tekst af: Peter Seeberg (1990): 'Udvikling af et rum', i <i>Rejsen til Ribe</i>, Samleren, 2008)</p>		

Lærervejledning til matematik

Lærervejledning til undervisningen i matematik

Forløbet i matematik arbejder med tre færdigheds- og vidensmål samt ét opmærksomhedspunkt fra Fælles mål efter 9. klasses trin:

Matematiske kompetencer

- Eleven kan planlægge og gennemføre problemløsningsprocesser.
- Eleven har viden om elementer i problemløsningsprocesser.

Tal

- Eleven kan anvende decimaltal, brøk og procent.
- Eleven har viden om sammenhængen mellem decimaltal, brøk og procent.

Formler og algebraiske udtryk

- Eleven kan beskrive sammenhænge mellem enkle algebraiske udtryk og geometriske repræsentationer.
- Eleven har viden om geometriske repræsentationer for algebraiske udtryk

Opmærksomhedspunkt

- Eleven kan gennemføre simple procentberegninger med overslag og lommeregner.

Med udgangspunkt i de overordnede færdigheds- og vidensmål er der formuleret konkrete læringsmål for alle undervisningsforløbene i matematik. Målene fremgår af lærervejledningen, og det er hensigten, at læreren fortæller eleverne, hvad de skal lære umiddelbart, før dagens undervisningsforløb i matematik sættes i gang.

Alle dage med to timers matematikundervisning starter med en indledende øvelse, efterfulgt af en dialog. Den indledende øvelse er en samarbejdsøvelse, og den efterfølgende dialog tjener som begrebsafklaring i forhold til dagens øvrige aktiviteter. Den næste øvelse er problemløsende og lægger dermed op til fordybelse, og den afløses af et brainbreak, der integrerer bevægelse og brug af allerede opnåede kompetencer og færdigheder. Herefter følger dagens kontekstopgave, som primært anvender matematikken i en realistisk kontekst. Formuleret som en klassisk matematikopgave lægger den sig tæt op ad de opgaver, der stilles i folkeskolens afgangsprøve.

Overordnet er det hensigten, at eleverne oplever stor variation gennem dagen men stor genkendelighed mellem dagene, da de forskellige typer af aktiviteter gentages fra dag til dag. Tidsforbruget for hver aktivitet er afpasset efter, hvor lang tid eleverne forventes at kunne holde fokus. Det forventes ikke, at alle eleverne kan nå at løse alle opgaver.

Det faglige indhold handler om tal og regneprocesser. Udgangspunktet er hele tal, addition og subtraktion, men udvider sig til at handle om brøker, decimaltal, procent og regningsarterne multiplikation og division. På den måde sker der en faglig progression gennem de to uger. Samtidig bliver der stillet opgaver af mere problemløsende karakter med henblik på at udvikle strategier, der kan anvendes i opgaverne, der knytter sig til en realistisk kontekst.

Uddybende lektionsplan

Lektionsplan uge 1 med fokus på matematik

Uge 1	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	Velkommen og introduktion til turboforløb	God morgen	God morgen	God morgen	God morgen
8.15-10.15		Dansk	Dansk	Dansk	Dansk
10.15-10.30	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 - 11.15	Dansk Introduktion til faget og test	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12.45					
12.45-14.45	Matematik Introduktion til faget og test	Matematik Hele tal	Matematik Decimaltal	Matematik Addition & subtraktion	Matematik Addition & subtraktion
14.45-15.00	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag

Lektionsplan uge 2 med fokus på matematik

Uge 2	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-8.15	God morgen	God morgen	God morgen	God morgen	God morgen
8.15-10:15	Matematik Brøker & procent	Matematik Multiplikation & division	Matematik Multiplikation & division	Matematik Problemløsning og hvad kan jeg	8:15-9:45 Matematik opsamling Inkl. individuel feedback i dansk
10:15-10:30	Pause	Pause	Pause	Pause	9:45-11:15 Dansk opsamling
10.30 - 11.15	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Dit liv, din læring	Inkl. individuel feedback i matematik
11.15-12.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
12.00-12.45					Diplom-overrækkelse, opsamling på ugen og afslutning
12:45-14:45	Dansk	Dansk	Dansk	Dansk inkl. test	
14.45-15.00	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	Tak for i dag	

Lærervejledning for dag 1/ Mandag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg kender til nogle af mine faglige styrker og svagheder i matematik.▪ Jeg ved noget nyt om mine holdkammerater.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Classbuilding	Indledende øvelse	20 min.
Hvad kan jeg?	Holdøvelse	20 min.
Før-test i Matematik		45 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Classbuilding Indledende øvelse	Arbejdsark Classbuilding Blyant	20 min.
Om opgaven		
<p>Læreren udleverer et arbejdsark Classbuilding til hver elev. Eleverne skal have et skrivværktøj hver.</p> <p>Eleverne går rundt mellem hinanden, og når de møder en kammerat, stiller de et spørgsmål fra arbejdsarket Classbuilding. Hvis kammeraten kan svare "ja" på spørgsmålet, kvitterer han/hun med sin underskrift, og eleven går videre til en anden kammerat. Hvis kammeraten derimod ikke kan svare "ja", stilles et nyt spørgsmål fra listen. Dette gentages, indtil alle udsagn på listen har fået en underskrift, og eleven sætter sig ned for at synliggøre, at alle spørgsmål på arket er besvaret (Hvis elevantallet er højere end antallet af spørgsmål, er det ikke tilladt at have samme underskrift flere gange).</p> <p>Læreren kan samle op på øvelsen ved fx at spørge til, om eleverne har fået ny information om deres holdkammerater.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvad kan jeg? Holdøvelse	Lang snor eller tegnet streg på gulvet Arbejdsark Læringsmål	20 min.
Om opgaven		

Materiale; lang snor eller streg på gulvet med 'Det kan jeg' i den ene ende 'Det kan jeg næsten' på midten og 'Det vil jeg gerne kunne' i modsatte ende.

Det kan jeg

Det kan jeg næsten

Det vil jeg gerne kunne

Nedenstående spørgsmål læses op af læreren et ad gangen. Eleverne placerer sig på linjen alt efter, hvor på linjen udsagnet passer bedst til ham eller hende.

Efter hvert spørgsmål er der mulighed for, at læreren spørger de elever, der er usikre på svaret, hvad de er usikre på. De elever, der kan svare, kan eventuelt bruges til at give en forklaring.

Læreren spørger:

- Kan du regne tværsommen af 999 ud?
- Kan du bestemme, hvor mange minutter, der er på 2 ½ time?
- Kan du forklare, hvad et printal er?
- Ved du hvor mange 1/8, der går på ½?
- Kan du bestemme gennemsnittet af 12, 22, 32, 42?
- Ved du hvilket tal, der er mindst 1/10 eller 0,080?

Udlever arbejdsark **Læringsmål** og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Før-test i matematik	Før-test matematik udprintet	45 min.
Om opgaven		
<p>Testen kan printes og deles ud til eleverne, så de kan gennemføre den i hånden. Testen kan findes på emu projektsiden. Testen tager ca. 45 minutter. Testene er i princippet ikke på tid, så eleverne må bruge den tid, de behøver, men de skal ikke sidde fast og få et nederlag – så må de hellere springe opgaver over.</p> <p>Mange elever har haft dårlige oplevelser med testsituationer tidligere – og det bør der tages højde for og hensyn til. Det skal derfor pointeres, at testen er lavet for at hjælpe læreren, så han/hun ved, hvad der skal arbejdes særligt med i løbet af de to uger, så indholdet af forløbet passer i sværhedsgrad til eleven. Sig til eleverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Du kan altid gå videre i testen, hvis du sidder fast i en opgave. ▪ Du må gerne spørge om hjælp, hvis det er uklart, hvad man skal gøre i opgaven. ▪ Du må gerne holde små pauser undervejs. ▪ Du må bruge den tid, som du behøver. <p>Der gennemføres en før-test og en efter-test, så I kan se udviklingen inden for udvalgte faglige områder. Efter-testen gennemføres torsdag i uge 2 (dag 9). På den sidste dag vil eleverne få individuel feedback på deres udvikling.</p>		

Efter eleverne har gennemført testen kan underviseren rette testen til. Find rettevejledning i dokumentet **Faglige test** på emu projektsiden.

Lærervejledning for dag 2/ Tirsdag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan beskrive forskelle og ligheder mellem positive og negative tal. Jeg kan vælge hensigtsmæssige regnestrategier til løsning af kontekstopgaver. 		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Tallinje	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Find tallet	Problemløsning	20 min.
Kortspilstafet	Brainbreak	15 min.
Postkort	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tallinje Indledende øvelse	Tøjsnor Tøjklemmer eller clips Arbejdsark Talkort 1	20 min.
Om opgaven		
<p>Der arbejdes med hele tal, både positive og negative, samt 0 (Talkort 1).</p> <ul style="list-style-type: none"> Tøjsnoren spændes op, så alle kan se den. Læg alle kortene fra Talkort 1 i en bunke. Læreren placerer 0 længst "til venstre" på tallinjen (tøjsnoren) med en tøjklemme eller clips Hver elev tager 2 kort fra bunken med talkort Placer kortene på tallinjen <p>Nogle af de første tal, der placeres, vil sikkert senere skulle flyttes. Det afhænger af, hvor store de sidste tal i bunken er. Eleverne må kommunikere om størrelsen på deres tal.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale om tal og størrelser:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad er forskellen på et ciffer og et tal? ▪ Kan du nævne et stort tal? ▪ Hvor bruger man store tal? ▪ Kan du nævne et lille tal? ▪ Hvor bruger man små tal? <p>Læreren lægger op til samtale om, at der er flere måder at bruge tal på:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvad det betyder at være den tredje i en række? ▪ Kan du forklare, hvilken funktion en nummerplade har? ▪ Kan du forklare, hvorfor der er forskel på at være 5 i en klasse og være den 5. i en klasse? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Find tallet Problemløsning	Arbejdsark Find tallet 1 Arbejdsark Find tallet 2 Arbejdsark Find tallet 3 Arbejdsark Find tallet X	20 min.
Om opgaven		
<p>Alle kort på arbejdsarkene Find tallet 1, Find tallet 2 og Find tallet 3 er på forhånd klippet ud og sorteret i bunker med samme nummer. Eleverne arbejder i makkerpar. For nogle elever vil det være en fordel at have et stykke papir til at notere undervejs. Kortene på arbejdsarket Find tallet X kan evt. gives til elever, der har brug for en ekstra udfordring.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kortene med samme nummer (fx Find tallet 1) lægges på bordet med bagsiden opad. ▪ Et kort vendes, og de to elever finder ét tal, der passer til oplysningerne på kortet. ▪ Herefter vendes endnu et kort, og eleverne skal blive enige om, hvilket tal der passer på oplysningerne fra begge kort. ▪ Opgaven er løst, når de har fundet ét tal, der passer til oplysningerne på alle kort. ▪ Eleverne prøver med andre kort. ▪ Det er vigtigt, at læreren bevæger sig rundt mellem makkerparrene og understøtter deres ræsonnementer undervejs. <p>(Løsning: Find tallet 1: 379 Find tallet 2: 12 Find tallet 3: 15 Find tallet X: 84)</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Kortspilstafet Brainbreak	Almindelige spillekort	15 min.
Om opgaven		
<p>Inddel klassen i hold på 4-5 elever. Kortene fra 1-13 (fra es til konge) i samme kulør lægges på gulvet. Læg kortene på en overskuelig måde. Fx 3 X 4 rækker og det sidste kort ved siden af øverste række. Lad eleverne bruge 2 min. på at aftale en strategi, før de går i gang. Forklar spillereglerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvert hold har en bunke kort ▪ Holdene stiller sig på række bag en markering et stykke fra bunken af kort. ▪ Det gælder om at hente alle kortene hjem i rækkefølge. ▪ En person løber hen for at hente et kort, og er det ikke et es, vendes det tilbage, og personen må løbe tomhændet tilbage til sit hold og klappe den næste i hånden. ▪ Sådan fortsættes, indtil alle kort er hentet i den rigtige rækkefølge. ▪ Spørg holdene, hvordan deres strategi virkede, og lad dem få muligheden for at justere den ved at gentage aktiviteten. 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Postkort Kontekstopgave	Arbejdsark Postkort	25 min.
Om opgaven		
<p>8. A fra Bjerregårdsskolen vil gerne på lejrskole. De har fået en aftale med et firma, som de hjælper med at pakke postkort. Klassen får 5 kr. for at pakke 20 postkort.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvor meget tjener klassen på ét postkort?(25 øre. Enhederne 'øre' og 'kr.') ▪ Hvor meget tjener klassen på 100 postkort? kr. Flere måde at udregne på. Hvilken er bedst?) ▪ Hvor mange postkort skal klassen pakke for at tjene 250 kr.? (1000 postkort.) ▪ Hvor meget har klassen tjent, når den har pakket 5000 postkort? (1250 kr.) 		
		
		Foto: Colourbox
<p>Klassen har fundet ud af, at det i gennemsnit tager en elev 6 min. at pakke 20 postkort. Der er 22 elever i 8.A.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor meget kan en elev tjene ved én times arbejde? (50 kr. Skal ikke bruge oplysningen om 22 elever.) • Hvor meget kan hele klassen tjene, når alle arbejder en time? (1100 kr.) 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> • Hvad er forskellen på negative og positive tal? • Hvad er ligheden mellem negative og positive tal? • Hvordan kan man se forskelle og ligheder mellem et positivt tal og et negativt tal, når de placeres på en tallinje? • Hvordan fandt du ud af, hvilken regningsart du skulle bruge i det første spørgsmål i kontekstopgaven? • Hvordan løste du det andet spørgsmål i kontekstopgaven? Kunne du have løst det med en anden metode? • Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål. 		

Lærervejledning for dag 3/ Onsdag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan forklare forskellen mellem tiendedele og hundredele. Jeg kan afrunde et decimaltal til et helt tal. 		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Tallinje	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Find tallet	Problemløsning	20 min.
Det største tal	Brainbreak	15 min.
Gulvbrædder	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tallinje Indledende øvelse	Tøjsnor Tøjklemmer eller clips Arbejdsark Talkort 1 Arbejdsark Talkort 2	20 min.
Om opgaven		
<p>Denne gang arbejdes der både med hele tal (Talkort 1) og decimaltal (Talkort 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> Læreren starter evt. med at placere et tal på tallinjen (tøjsnoren) Hver elev tager et kort fra bunken med de blandede talkort Placer kortene på tallinjen med tøjklemme eller clips Alle elever trækker endnu et talkort fra bunken og placerer det på tallinjen. <p>Nogle af de første tal, der placeres, vil sikkert senere skulle flyttes. Det afhænger af, hvor store de sidste tal i bunken er. Eleverne må kommunikere om størrelsen på deres tal.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale om tal og størrelser:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du nævne et decimaltal? ▪ Kan du nævne et decimaltal tæt på 10? ▪ Kan forklare, hvad det betyder, at et tal har tre decimaler? <p>Læreren lægger op til samtale om, hvor, hvornår og til hvad man anvender decimaltal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du give et eksempel på, hvor man anvender decimaltal? ▪ Kan du komme med eksempel på en situation, hvor du har brugt decimaltal? ▪ Kan du komme med eksempel på en situation, hvor man aldrig bruger decimaltal? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Find tallet Problemløsning	Arbejdsark Find tallet 4 Arbejdsark Find tallet 5 Arbejdsark Find tallet 6 Arbejdsark Find tallet X	20 min.
Om opgaven		
<p>Alle kort på arbejdsarkene Find tallet 4, Find tallet 5 og Find tallet 6 er på forhånd klippet ud og sorteret i bunker med samme nummer. Eleverne arbejder i makkerpar. For nogle elever vil det være en fordel at have et stykke papir til at notere undervejs. Kortene på arbejdsarket Find tallet X kan evt. gives til elever, der har brug for en ekstra udfordring.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kortene med samme nummer (fx Find tallet 5) lægges på bordet med bagsiden opad. ▪ Et kort vendes og de to elever finder ét tal, der passer til oplysningerne på kortet. ▪ Herefter vendes endnu et kort, og eleverne skal blive enige om, hvilke tal der passer på oplysningerne fra begge kort. ▪ Opgaven er løst, når de har fundet ét tal, der passer til oplysningerne på alle kort ▪ Elever prøver med de andre numre af talkortene ▪ Det er vigtigt, at læreren bevæger sig rundt mellem makkerparrene og understøtter deres ræsonnementer undervejs. <p>(Løsning: Find tallet 4: 64,2 Find tallet 5: 32,5 Find tallet 6: 6,789 Find tallet X: 0,46. Hvis *kort udelades, er der flere løsningsmuligheder)</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Det største tal Brainbreak	A4 papir Almindelig kortspil (et sæt kort pr. gruppe)	15 min.
Om opgaven		
<p>Det gælder om at lave det største tal på sin talplade. Læreren inddeler klassen i hold på 4-5 elever.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hver elev får et A4 papir og laver 5 "kortfelter", som illustreret herover. ▪ Alle laver et komma mellem felt to og tre på sit papir, så det fremgår hvilket felt, der er ti'er, en'er, tiendedele, hundrededele og tusindedele. ▪ Kortene fra 1-9 fra kortspillet lægges på gulvet med bagsiden op. ▪ En person løber hen for at hente et kort og placerer det på sin talplade. Er det et es, som placeres på tierpladsen, får det endelige tal én tier. ▪ Eleverne skiftes til at hente et kort, som de placerer på deres talplade. Når alle talplader er fyldt, læser hver elev sit tal op. ▪ Den elev, der har det største tal, vinder. <p>Obs.: Det er ikke lovligt at bytte rundt på tallene på pladen undervejs.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Gulvbrædder Kontekstopgave	Arbejdsark Gulvbrædder	25 min.
Om opgaven		
<div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: center;">Foto: Colourbox</p>		

Du har fået som opgave at lappe et hul i et trægulv, og er derfor gået i et byggemarked for at købe gulvbrædder. I byggemarkedet har de en kasse med rester af gulvbrædder, som er billigere at købe end fulde længder. Du køber fire brædder med længderne 2,35m – 4,80m – 3,25m – 3,40m.

- Hvad er den samlede længde af brædderne? (13,80 m. Enhed og afrunding)
- Hvad er den samlede længde af brædderne, hvis du ser bort fra decimalerne? (12 m. Enhed og afrunding)
- Hvilket resultat får du, hvis du først afrunder alle tallene til én decimal og derefter lægger tallene sammen? (2,4 m + 4,8 m + 3,3 m + 3,4 m = 13,9 m.)
- Bliver resultatet det samme, hvis du først afrunder de fire tal til hele tal, og derefter lægger dem sammen? (Nej. Hvorfor?)
- Hvis hvert bræt har bredden 13,4 cm, hvor stort et hul vil brædderne så kunne dække? (1,85 m² eller 18.492cm². En skitse kan være god støtte. Der er flere måder at gribe opgaven an på)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan skriver man en tiendedel som decimaltal? • Hvor mange hundrededele går der til en tiendedel? • Hvad sker der med kommaets placering når man ganger et decimaltal med ti? • Hvordan er reglerne for, hvordan man skal afrunde decimaltal til hele tal? • I kontekstopgaven gulvbrædder skulle du lægge længderne sammen både med og uden decimaler. Hvorfor bliver forskellen så stor, til trods for der kun er decimaltal som forskel? • Hvornår kan det være hensigtsmæssigt at afrunde decimaltal til hele tal? • Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål. 		

Lærervejledning for dag 4/ Torsdag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none">▪ Jeg kan lave overslag.▪ Jeg kan beskrive og anvende tre metoder til at lægge tal sammen; tællemetoden, opdelingsmetoden og omgrupperingsmetoden.		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Tallinje	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Additionsmetoder	Problemløsning	20 min.
Quiz og byt	Brainbreak	15 min.
Indkøb og budget	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tallinje Indledende øvelse	Arbejdsark Talkort 3	20. min.
Om opgaven		
<p>Udregn summerne af additionsstykkerne på Talkort 3 og sæt dem i rækkefølge. Eleverne skal ikke regne resultatet præcist ud, men lave et overslag, der gør dem i stand til at bestemme, om tallet er større end eller mindre end resultaterne af de andre kort. I stedet for at hænge kortene på en tøjsnor, skal eleverne placere sig på en række med deres kort i hånden. Afstanden mellem eleverne er ligegyldig - kun rækkefølgen er afgørende.</p> <ul style="list-style-type: none">• Læg kortene i en bunke• Lad alle elever tage et kort hver• Sig til dem, at de skal placere sig på én lang række med det mindste resultat forrest, derefter det næstmindste etc.• Bland alle kortene, lad eleverne trække et nyt kort og gentag øvelsen.		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale omkring, hvor, hvornår og hvordan man anvender overslagsregning:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvad overslag betyder i matematik? ▪ Kan du komme med et eksempel på, hvornår det kan være hensigtsmæssigt at anvende overslagsregning? ▪ Kan du forklare, hvordan du laver overslagsregning? <p>Læreren lægger op til samtale omkring additions- og subtraktionsmetoder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvordan du lægger to to-cifrede tal sammen fx $23 + 45$, $36 + 35$, $47 + 54$? ▪ Kan du forklare, hvordan du trækker to to-cifrede tal fra hinanden fx $45 - 23$, $36 - 35$, $45 - 47$? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed						
Additionsmetoder Problemløsning	Arbejdsark Additionsopgaver	20 min.						
Om opgaven								
<p>Overordnet er der 3 metoder for arbejde med addition og subtraktion af flercifrede tal.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tællemetoder: Man tæller videre fra det ene tal. Fungerer fint for to-cifrede tal, men bliver besværligt, hvis der er flere cifre involveret. ▪ Opdelingsmetoder: Man deler addenderne op i enere, tiere, hundreder osv. På hver af disse ti'er potenser anvendes de allerede udviklede metoder i at lægge etcifrede tal sammen. ▪ Omgruppering: Her kan anvendes fordoblings- og byg-tiere metoder. 								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Tællemetode</th> <th>Opdelingsmetode</th> <th>Omgruppering</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> $9+3 =$ $9+1+1+1= 12$ $17+4 =$ $17+1+1+1+1 = 21$ $27+14 =$ $27+4+10 = 41$ </td> <td> $57 + 22:$ $50 + 20 = 70$ $7 + 2 = 9$ $70 + 9 = 79$ $317 + 241:$ $300 + 200 = 500$ $10 + 40 = 50$ $7 + 1 = 8$ $5736 + 133:$ 5000 $700 + 100 = 800$ $30 + 30 = 60$ $6 + 3 = 9$ $5000 + 800 + 60 + 9 =$ 5869 </td> <td> $9 + 4:$ $9 + 1 = 10$ $10 + 3 = 13$ $48 + 12:$ $48 + 2 = 50$ $50 + 10 = 60$ $24 + 27:$ $24 + 24 = 48$ $48 + 3 = 51$ $394 + 205:$ $394 \approx 400 (+6)$ $205 \approx 200 (-5)$ $400 + 200 = 600$ $600 - (6-5) = 599$ </td> </tr> </tbody> </table>	Tællemetode	Opdelingsmetode	Omgruppering	$9+3 =$ $9+1+1+1= 12$ $17+4 =$ $17+1+1+1+1 = 21$ $27+14 =$ $27+4+10 = 41$	$57 + 22:$ $50 + 20 = 70$ $7 + 2 = 9$ $70 + 9 = 79$ $317 + 241:$ $300 + 200 = 500$ $10 + 40 = 50$ $7 + 1 = 8$ $5736 + 133:$ 5000 $700 + 100 = 800$ $30 + 30 = 60$ $6 + 3 = 9$ $5000 + 800 + 60 + 9 =$ 5869	$9 + 4:$ $9 + 1 = 10$ $10 + 3 = 13$ $48 + 12:$ $48 + 2 = 50$ $50 + 10 = 60$ $24 + 27:$ $24 + 24 = 48$ $48 + 3 = 51$ $394 + 205:$ $394 \approx 400 (+6)$ $205 \approx 200 (-5)$ $400 + 200 = 600$ $600 - (6-5) = 599$		
Tællemetode	Opdelingsmetode	Omgruppering						
$9+3 =$ $9+1+1+1= 12$ $17+4 =$ $17+1+1+1+1 = 21$ $27+14 =$ $27+4+10 = 41$	$57 + 22:$ $50 + 20 = 70$ $7 + 2 = 9$ $70 + 9 = 79$ $317 + 241:$ $300 + 200 = 500$ $10 + 40 = 50$ $7 + 1 = 8$ $5736 + 133:$ 5000 $700 + 100 = 800$ $30 + 30 = 60$ $6 + 3 = 9$ $5000 + 800 + 60 + 9 =$ 5869	$9 + 4:$ $9 + 1 = 10$ $10 + 3 = 13$ $48 + 12:$ $48 + 2 = 50$ $50 + 10 = 60$ $24 + 27:$ $24 + 24 = 48$ $48 + 3 = 51$ $394 + 205:$ $394 \approx 400 (+6)$ $205 \approx 200 (-5)$ $400 + 200 = 600$ $600 - (6-5) = 599$						

Nu skal eleverne selv regne additionsstykkerne på arbejdsark **Additionsopgaver** og kategorisere dem efter, hvilken af de tre metoder, de har anvendt.

Differentiering: Eleverne kan selv lave nye additionsopgaver til hver af additionsmetoderne.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Quiz og byt Brainbreak	Arbejdsark Quiz og byt	15 min.
Om opgaven		
Kortene fra arbejdsarket Quiz og byt klippes ud, og hver elev trækker et kort med et additionsstykke.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eleverne går rundt mellem hinanden og finder en partner. ▪ Partner A viser partner B sit kort med additionsstykke og beskriver, hvilken metode (tællemetode, opdelingsmetode eller omgrupperingsmetode) han har anvendt til at regne additionsstykket. ▪ Partner B hjælper eller roser. ▪ De bytter roller, så partner B viser kort og beskriver den anvendte metode. Partnerne bytter kort. ▪ Eleverne siger farvel og finder en ny partner og gentager proceduren. 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Indkøb og budget Kontekstopgave	Arbejdsark Indkøb og budget	25 min.
Om opgaven		
		
Foto: Pia Tonnesen		
Amina har været i Netto, og du kan se på bonen, hvad hun har købt. Aminas familie består af Amina, lillebror Jonas samt mor og far. Familien har et budget på 6000 kr. til mad		

og diverse om måneden. For at holde styr på udgifterne gemmer familien altid bonerne, når de har været ude at handle.

- Giv et overslag over den samlede pris på madvarerne på bonen. (100 kr.)
- Giv et overslag over den samlede pris på de øvrige varer. (50 kr.)

Amina betalte 150,84 kr. med sit dankort.

- Hvad skulle hun have betalt med kontanter? (151 kr.)
- Hvornår sparer man ved at betale med dankort i forhold til med kontanter? (1-24 øre rundes ned til 0 øre, 25-74 øre rundes til 50 øre og 75 – 99 øre rundes op til 1 kr. Man sparer derfor ved at betale med Dankort, når ørene er 25 - 49 øre og 75 – 99 øre)

På bonen kan man se, at Amina har betalt 30,17 kr. i moms.

- Hvad er prisen på varerne uden moms? (150,84 kr. – 30,17 kr. = 120,67 kr.)
- Hvor mange procent betaler Amina i moms? (30,17kr/120,67 kr.) · 100 = 25 %
- Lav evt. et forslag til et uge-budget for Aminas familie. (ugebudget på ca. 1500 kr.)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvilken metode bruger du til at lave et hurtigt overslag? ▪ Hvad kan man bruge overslagsregning til? ▪ Hvilke tre metoder brugte du til problemløsningsopgaven additionsopgaver? ▪ Var der en af metoderne, du ikke har brugt før? Evt. Hvilke(n)? ▪ Hvad er pointen med at kunne bruge flere forskellige metoder til at udregne additionsstykker? <p>Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål</p>		

Lærervejledning for dag 5/ Fredag i uge 1

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan beskrive tidspunkt med både analog og digitalt ur. Jeg kan arbejde problembehandlende med additionsopgave, der har flere løsningsmetoder. 		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Sorteringsspil	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Find de to tal	Problemløsning	20 min.
Additionsmysteriet	Brainbreak	15 min.
Søvn	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Sorteringsspil Indledende øvelse	Arbejdsark Talkort 1 Arbejdsark Talkort 2 Arbejdsark Talkort 4	20. min.
Om opgaven		
<p>Bemærk at Talkort 1 og Talkort 2 er benyttet tidligere, så kun Talkort 4 skal tilføjes fra arbejdsarkene.</p> <p>Eleverne skal sortere talkortene efter tallenes egenskaber.</p> <p>Inddel klassen i hold på 4-5 elever. Hvert hold får en bunke blandede talkort.</p> <ul style="list-style-type: none"> På hvert hold bestemmer eleverne et kategoriseringssystem og sorterer talkortene efter det (fx lige tal, ulige tal, hverken lige eller ulige tal, brøker, tal i 6-tabellen etc.) Eleverne viser læreren deres resultat og noterer kategoriseringssystemet. Holdet starter forfra med ny kategori og laver ny sortering (fx naturlige tal, heltal, rationale tal) Dette gentages et antal gange <p>Læreren samler op ved at spørge til holdenes kategoriseringer. Er der hold, der har fundet unikke kategorier?</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog	Analogt ur	10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale omkring forskelle og ligheder mellem analog og digitalt ur:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du fortælle, hvad klokken er, når et digitalt ur viser 07:15? ▪ Kan du fortælle, hvordan viserne står, når klokken er 09.45? ▪ Kan du fortælle, hvor mange minutter, der er på en time? ▪ Kan du finde frem til, hvor mange minutter, der er på et døgn? ▪ Kan du lave en skitse af en årskalender? ▪ Hvis en person er født 30. januar 1999, hvor gammel er personen så i dag? <p>Læreren lægger op til samtale omkring tid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvad sommertid og vintertid er? ▪ Kan du forklare, hvad tidszoner er? ▪ Kan du beskrive en situation, hvor du oplevede, at tiden gik "hurtigt" eller "langsomt"? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Find de to tal Problemløsning	Arbejdsark Find de to tal 7 Arbejdsark Find de to tal 8 Arbejdsark Find de to tal 9 Arbejdsark Find de to tal X	20 min.
Om opgaven		
<p>Alle kort på arbejdsarkene Find de to tal 7, Find de to tal 8 og Find de to tal 9 er på forhånd klippet ud og sorteret i bunker med samme nummer. Eleverne arbejder i makkerpar. For nogle elever vil det være en fordel at have et stykke papir til at notere på undervejs. Kortene på arbejdsarket Find de to tal X kan evt. gives til elever, der har brug for en ekstra udfordring.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kortene med samme nummer (fx Find de to tal 7) lægges på bordet med bagsiden opad. ▪ Et kort vendes, og de to elever finder to tal, der passer til oplysningerne på kortet. ▪ Herefter vendes endnu et kort, og eleverne skal blive enige om, hvilke to tal, der passer på oplysningerne fra begge kort. ▪ Opgaven er løst, når de har fundet to tal, der passer til oplysningerne på alle kort ▪ Eleverne prøver herefter med de andre numre af talkortene ▪ Det er vigtigt, at læreren bevæger sig rundt mellem makkerparrene og understøtter deres ræsonnementer undervejs. <p>(Løsning: Find de to tal 7: 29 og 7, Find de to tal 8: 24 og 38, Find de to tal 9: 777 og 333, Find de to tal X: 5,25 og 4,25)</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Additionsmysteriet Brainbreak	Arbejdsark Additionsmysteriet Blyant, papir, saks (til talkort) eller flere sæt spillekort	15 min.

Om opgaven

Additionsmysteriet er en individuel opgave. Hver elev får arbejdsark **Additionsmysteriet** (Som alternativ til arbejdsarket kan felterne og tallene tegnes med kridt i skolegården/på gangen. Husk blot klud eller lign. til at fjerne kridtet med)

Lad eleverne fremstille 9 brikker med tallene 1,2,3,4,5,6,7,8,9 eller benyt spillekort fra es – 9.

Placer brikkerne med tallene 1-9 i felterne nedenfor (figur 1), sådan at

- Der er én brik i hvert felt.
- Summen af hver række, hver søjle og i hoveddiagonalerne er ens.

Lav 9 brikker med tallene 31,32,33,34,35,36,37,38,39

- Placer brikkerne med tallene 31-39 efter samme regler som i den foregående opgave.

Lav brikker med hhv. $x-4$, $x-3$, $x-2$, $x-1$, x , $x+1$, $x+2$, $x+3$, $x+4$

- Placer brikker efter samme regler som i de foregående opgaver (figur 2).

2	9	4
7	5	3
6	1	8

Figur 1

$x-3$	$x+4$	$x-1$
$x+2$	x	$x-2$
$x+1$	$x-4$	$x+3$

Figur 2

(Løsning til opgaven med x : der er flere mulige kombinationer men alle løsningsmuligheder har symmetri om x .)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Søvn Kontekstopgave	Arbejdsark Søvn Arbejdsark Søvn-logbog	25 min.
Om opgaven		
<p>Emre og Cille går i 8. klasse på Søndervangsskolen. De har ført regnskab med, hvor meget de sover. De noterer på en seddel, hvornår de går i seng, og hvornår de står op. Sedlen hænger de på en kalender ud for den dag, de lagde sig til at sove. På arbejdsarket Søvn-logbog kan du se Emres og Cilles notater.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvornår gik Emre i seng om mandagen? (Kl. 22.00. Vær opmærksom på at overføre datoen til kalenderen) ▪ Hvornår stod Cille op mandag morgen? (Kl. 7.45. Tidspunktet er noteret for søndag d. 8.) ▪ Hvilken dag gik Cille senest i seng? (Lørdag og det var kl. 00.30) ▪ Hvor lang tid sov Cille natten til fredag? (5 timer og 15 min.) 		
		
Foto: Colourbox		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvem af de to elever bor tættest på skolen? (Når man kigger på, hvornår de to står op, er det mest nærliggende at gætte på Cille, men vi ved det ikke med sikkerhed) ▪ Hvem af de to elever har et søvnmønster, der ligner dit eget mest? (Individuelt. Begrund dit svar) ▪ Hvem af de to sover flest timer på en enkelt dag? (Emre. Han sover 10 timer fredag nat) ▪ Er det Emre eller Cille, der sover mest på en hel uge? (Emre. Han sover 60 timer og 30 min. på en uge. Cille sover 56 timer og 30 min.) ▪ Hvor meget sover Emre og Cille i gennemsnit i døgnet? (Afrundet sover Emre i gennemsnit ca. 8,6 timer i døgnet og Cille i gennemsnit ca. 8,1 timer i døgnet) 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du beskrive, hvordan et år er bygget op med måneder, dage, timer, minutter og sekunder? ▪ Hvordan ville din søvn-logbog se ud, hvis du skulle lave den for denne uge? ▪ Hvilken strategi brugte du til at løse additionsmysteriet? ▪ Ville du gøre noget anderledes næste gang, du skal løse en opgave, der minder om additionsmysteriet? 		

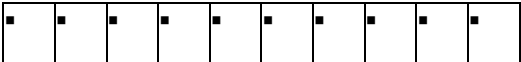
- Var det additionsmysteriet eller søvnopgaven, du synes var mest udfordrende? Hvorfor?
- Udlever arbejdsark **Læringsmål** og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.

Lærervejledning for dag 6/ Mandag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan bestemme procentdel af helt tal. Jeg kan sammenligne decimaltal, brøk og procent og vurdere hvilket tal, der er størst. 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Tallinje	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Find tallene	Problemløsning	20 min.
Hvilket tal er størst?	Brainbreak	15 min.
Udsalg	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Tallinje Indledende øvelse	Tallinje (tøjsnor) Tøjklemmer eller clips Arbejdsark Talkort 1 Arbejdsark Talkort 2 Arbejdsark Talkort 4	20 min.
Om opgaven		
<p>Denne gang arbejdes der med hele tal (Talkort 1), decimaltal (Talkort 2) og brøker/procent (Talkort 4). Alle talkort har været brugt i tidligere øvelser.</p> <ul style="list-style-type: none"> Læreren starter fx med at placere et tal på tallinjen (tøjsnoren) med tøjklemme eller clips Hver elev tager to kort fra bunken med talkort Placer kortene på tallinjen <p>Nogle af de første tal, der placeres, vil sikkert skulle flyttes senere. Det afhænger af, hvor store de sidste tal i bunken er. Eleverne må kommunikere om størrelsen på deres tal.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale om procent og promille:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvad 50% betyder? ▪ Kan du forklare, hvordan man finder 20% af 10? ▪ Kan du forklare, hvordan man kan finde eller udregne 15% af 40? <p>Læreren lægger op til samtale omkring, hvor og hvornår man anvender procent og promille:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du komme med et eksempel på, hvor du har set %? ▪ Kan du komme med eksempel på, hvornår man kan få brug for %? ▪ Kan du komme med eksempel på, hvor og hvornår man anvender promille? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Find tallene Problemløsning	Arbejdsarkene Find tallene 10 Find tallene 11 Find tallene 12 Find tallene X	20 min.
Om opgaven		
<p>Alle kort på arbejdsarkene Find tallene 10, Find tallene 11 og Find tallene 12 er på forhånd klippet ud og sorteret i bunker med samme nummer. Eleverne arbejder i makkerpar. I denne udgave af aktiviteten skal eleverne forestille sig en terning og ræsonnere sig frem til, hvilke tal, der er skrevet på terningens sider. På kortene er der angivet, hvor mange sider terningen har. Det anbefales, at eleverne får udleveret et papir, så de har mulighed for at tegne en model af terningen. I Find tallene 10 handler det fx om en 10-sidet terning, og her kan modellen se sådan her ud:</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>- Også selvom en 10-sidet terning ser anderledes ud ved udfoldning. Det væsentlige er, at eleverne har en model med samme antal felter som terningen, og at eleverne kan skrive i felterne. Kortene på arbejdsarket Find tallene X kan evt. gives til elever, der har brug for en ekstra udfordring.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kortene med samme nummer (fx Find tallene 10) lægges på bordet med bagsiden opad. ▪ Et kort vendes, og de to elever finder de tal, der passer til oplysningerne på kortet. ▪ Herefter vendes endnu et kort, og eleverne skal blive enige om, hvilke tal, der passer på oplysningerne fra begge kort. ▪ Opgaven er løst, når de har fundet de tal, der passer til oplysningerne på alle kort. ▪ Elever prøver med de andre numre af talkortene ▪ Det er vigtigt, at læreren bevæger sig rundt mellem makkerparrene og understøtter deres ræsonnementer undervejs. 		

(Løsning:

Find tallene 10: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 7, 7, 7, 7

Find tallene 11: 1, 2, 2, 2, 5

Find tallene 12: 2, 2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Find tallene X: 1, 2, 3, 4, 5, 6)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvilket tal er størst? Brainbreak	Et udvalg af talkort med fx brøker, decimaltal og procent	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none">▪ Læg talkort fx med brøker, decimaltal og procent i en bunke med bagsiden op▪ Lad alle elever vælge ét kort▪ Lad eleverne gå rundt mellem hinanden▪ Når de møder en klassekammerat stopper de op og vender deres kort på 'en-to-tre-nu'▪ Den der først peger på det største tal, får lov at beholde sit eget kort▪ Den anden elev bytter sit kort med et andet i bunken▪ Er kortene lige store, beholder begge deres kort, og går videre til en ny klassekammerat		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Udsalg Kontekstopgave	Arbejdsark Udsalg	25 min.
Om opgaven		
		
<p>Foto: Colourbox</p>		
<p>Du har fået et gavekort på 500 kr. til en sportsbutik i fødselsdagsgave og er taget på udsalg for at købe en ny trøje. På butikkens vinduer står der, at alle udsalgsvarer er nedsat med 50%. Du finder en trøje til 589 kr., som er på udsalg.</p>		
<ul style="list-style-type: none">▪ Kan du give et overslag over, hvad prisen er på trøjen? (ca. 300 kr. Et overslag og enheden kr.)		

Butikkens ekspedient fortæller dig, at der netop i dag er yderligere 20% rabat oven i udsalgsprisen.

- Hvad koster trøjen med den ekstra rabat? (Trøje med 50 % rabat 589 kr. \cdot 0,5 = 294,5 kr., trøje med yderligere 20% rabat 294,50 kr. \cdot 0,8 = 235,60 kr. eller 294,50 kr. \cdot 0,2 = 58,90 kr. rabat og dermed trøjepris 294,50 kr. – 58,90 kr. = 235,60 kr.)

Din ven vil overbevise dig om, at den ekstra rabat betyder, at der i alt er 70% rabat på trøjen.

- Hvordan vil du overbevise ham om, at han tager fejl? (Fordi 589 kr. \cdot 0,5 \cdot 0,8 \neq 589 kr. \cdot 0,7)
- Er der forskel på om man først får 50% rabat og efterfølgende 20% eller først 20% og derefter 50%? (Nej. Fordi 589 kr. \cdot 0,5 \cdot 0,8 = 589 kr. \cdot 0,8 \cdot 0,5)

Du køber trøjen og får det resterende beløb på gavekortet udbetalt i kontanter.

- Hvor stor en procentdel af de 500 kr. udgør kontanterne? $((500 \text{ kr.} - 235,60 \text{ kr.}) / 500 \text{ kr.}) \cdot 100 = 52,88\%$

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvad procent og promille betyder? ▪ Hvordan finder man ud af, hvad en vare koster, hvis der er 20% rabat? ▪ Hvordan bestemmer man, hvilket af to decimaltal, der er størst fx 9,010 eller 9,1? ▪ Hvordan bestemmer man, hvilken af to brøker, der er størst? ▪ Hvordan bestemmer man, om decimaltal eller brøk er størst? <p>Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.</p>		

Lærervejledning for dag 7/ Tirsdag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kender forskellige repræsentationer af brøker, decimaltal og procent. Jeg kan forklare hvad et primtal er. 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Vendespil	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Juniper Green	Problemløsning	20 min.
Matematik-salat	Brainbreak	15 min.
Sundhed	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Vendespil Indledende øvelse	Arbejdsark Vendespil	20 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne inddeles i grupper af 2-4 elever.</p> <p>Brikkerne lægges på bordet med bagsiden opad. Eleverne skiftes til at vende to brikker. Hvis brikkerne har samme værdi, får eleven brikkerne og må trække to nye. Hvis eleven ikke vender to brikker med samme værdi, går turen videre til næste elev. Den elev, der har flest stik, når alle brikkerne er parret, har vundet.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale om delelighed:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kan du forklare, hvad vil det sige at et tal 'går op i' et andet tal? Kan du bestemme, hvilke tal der 'går op i' 9? Kan du bestemme, hvor mange tal der går op i 17? <p>Læreren lægger op til samtale om sundhed:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kan du beskrive, hvad det vil sige at spise sundt? Hvor meget frugt og grønt anbefales det, at vi spiser om dagen? Kan du give et oversalg over, hvor meget frugt og grønt du spiser på en uge? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Juniper Green Problemløsning	Arbejdsark Juniper Green	20. min.
Om opgaven		
<p>Eleverne arbejder sammen i makkerpar. Arbejdsarket Juniper Green med 100-tavlerne uddeles til hvert makkerpar.</p> <p>De to spillere skiftes til at krydse et tal ud på 100-tavlen. Når man har sat et kryds på et tal, kan det ikke vælges igen. Den første spiller, der ikke kan finde et tal, har tabt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ En spiller starter med frit at vælge et tal mindre end 50 og krydse det ud. ▪ Den anden spiller kan herefter vælge et tal, som fremkommer ved at gange eller dividere dette første tal med et helt tal. Det nye tal, som fremkommer ved divisionen eller multiplikationen, krydses ud. ▪ Første spiller vælger nu det næste tal ved at gange eller dividere dette tal. ▪ Den første spiller, der ikke kan finde et tal, har tabt <p>Fx Hvis første spiller har valgt 24, kan den anden spiller fx vælge 6 fordi $24:4=6$. Herefter kan første spiller vælge 60 fordi $6 \cdot 10 = 60$.</p> <p>Spillets navn kommer af, at den lærer, der opfandt spillet, arbejdede på en skole i Skotland, der hedder Juniper Green.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Matematik-salat Brainbreak	Stole til alle på nær én Gulvplads	15 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne sidder på hver deres stol i en rundkreds.</p> <p>Der er én stol færre end elevantallet. Eleven uden stol stiller sig midt i kredsen.</p> <p>Eleverne får hver et tal fra 3-9, som de skal huske.</p> <p>Eleven i midten siger et vilkårligt tal mellem fx 30-50. Alle de elever, hvis tal går op i det sagte tal, skal rejse sig og finde en ny, tom plads. Eleven i midten skal også prøve at nå at finde en tom stol. Den person, der ikke når at få en stol, skal nu stå i midten og vælge det næste tal.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
---------------------	------------	----------

Sundhed

Kontekstopgave

Arbejdsark Sundhed

25 min.

Om opgaven

Fødevarestyrelsen anbefaler børn og voksne at spise 600 gram grøntsager og frugt om dagen - mindst halvdelen heraf skal være grøntsager. Dette indtag bidrager med vitaminer, mineraler og kostfibre til din krop, som den har brug for, for at fungere godt.

Foto: Colourbox

Hvor mange kilogram frugt og grøntsager anbefales det, at du indtager om dagen?

- Hvor meget frugt og grønt anbefales det, at du indtager om ugen? (600 g om dagen i 7 dage; $600 \text{ g} \cdot 7 \text{ dage/uge} = 4200 \text{ g/uge} = 4,2 \text{ kg/uge}$. Bemærk benævnelser)
- Om året? ($0,600 \text{ kg/dag} \cdot 365 \text{ dage} = 219 \text{ kg}$. Bemærk man kan også bruge kg/uge)

Anton fra 8.b fører regnskab med, hvor meget frugt og grønt han spiser. Han spiser i gennemsnit 260 g frugt og 204 g grøntsager om dagen.

- Hvor mange gram frugt og grønt mangler Anton om ugen for at leve op til Fødevarestyrelsens anbefalinger? Vis dine udregninger/ opstil et regnestykke. (Anton spiser $260 \text{ g/dag} + 204 \text{ g/dag} = 464 \text{ g/dag}$, Anton mangler $600 \text{ g/dag} - 464 \text{ g/dag} = 136 \text{ g/dag}$, Anton mangler $136 \text{ g/dag} \cdot 7 \text{ dag/uge} = 952 \text{ g/uge}$)
- Hvordan vil du anbefale, at Anton kan supplere sit indtag af frugt og grønt på ugebasis, hvis du tager udgangspunkt i nedenstående væggtabel? (Flere løsninger. Da Anton mangler 952g frugt/grønt om ugen, kan han fx supplere med: 5 æbler + 4 gulerødder + stykke agurk eller 6 æbler + 2 pærer + 2 tomater)

Frugt	Vægt i gram
Æble	115
Pære	90
Banan	165
Mandarin	140
Grøntsager	Vægt i gram
Gulerod	83
Tomat	41
Stykke agurk	45
Stykke peberfrugt	53
Stykke blomkål	
Stykke broccoli	

Kilde: www.altomkost.dk

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<p>Forklar hvordan man kan repræsentere brøken $\frac{1}{4}$ på tre forskellige måder?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad var din strategi i spillet Juniper Green? ▪ Hvornår er man sikker på at vinde spillet? ▪ Hvilke tal mindre end 20 er primtal? ▪ Vil du ud fra din viden om vægten på frugt og grønt kunne vurdere, om du lever op til fødevarestyrelsens anbefaling om at spise 600 g frugt og grønt om dagen? Hvorfor - hvorfor ikke? <p>Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.</p>		

Lærervejledning for dag 8/ Onsdag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg kan gange et encifret tal med et trecifret tal. Jeg kan omregne fra en valuta til en anden valuta. 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Multiplikation	Indledende øvelse	20 min.
Dialog		10 min.
Sandt eller falsk?	Problemløsning	20 min.
Regnestafet	Brainbreak	15 min.
Valutakurser	Kontekstopgave	25 min.
Refleksionssamtale		15 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Multiplikation Indledende øvelse	Arbejdsark Eksempel Arbejdsark Skema Arbejdsark Talkort 5	20 min.
Om opgaven		
<p>Del arbejdsarket Eksempel ud til eleverne eller vis det på projektoren. Lad eleverne forklare metoden, der er vist.</p> <p>Del herefter arbejdsarket Skema ud til alle elever (et til hver). Gennemgå i fællesskab tankegangen bag det udfyldte skema. De efterfølgende to tomme skemaer, kan eleverne selv bruge til øvelsen, de skal i gang med nu.</p> <p>Til øvelsen arbejdes i grupper med 2-3 elever. Hver gruppe lægger de udklippede Talkort 5 med bagsiden op på bordet foran dem. Kortene fordeles i fire bunker, én bunke med de trecifrede tal, én med de tocifrede, en med de encifrede og endelig en med de gule encifrede tal. På tur trækker man et trecifret tal, som man vender. Dernæst et tocifret tal, som placeres ovenpå det trecifrede, så det kun dækker de to nuller. Så trækkes en ener, som placeres ovenpå nul. Hvis eleven fx trækker 200, 70 og 3, lægges kortene oven på hinanden, så 273 er synlig. Til sidst trækkes et gult kort. Når alle elever i gruppen på den måde har et trecifret tal og et gult kort, går de i gang med at gange tallet på det gule kort med det trecifrede tal med den metode, der er gennemgået tidligere. De bruger arbejdsarket Skema, som de udfylder. Vær opmærksom på, at nogle elever har brug for papir til at lave ekstra mellemregninger. Gentag øvelsen, hvis der er mere tid.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Dialog		10 min.
Om opgaven		
<p>Læreren lægger op til samtale om multiplikation og division:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvordan man multiplicerer/ganger to tal? ▪ Kan du sige noget om resultatet, når to tal større end 1 multipliceres/ganges? ▪ Kan du sige noget om resultatet, når et tal større end 1 multipliceres/ganges med et tal mindre end 1? ▪ Kan du forklare, hvordan man dividerer to tal? Fx $63 : 7$ ▪ Kan du sige noget om resultatet, når et tal større end 1 divideres med tal større end 0 og mindre end 1? fx $8 : \frac{1}{4}$ <p>Læreren lægger op til samtale om valuta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du forklare, hvad vil det sige at veksle? ▪ Hvornår har man brug for at kunne veksle? (Kan fx både være en situation, hvor der skal betales med et præcist beløb eller veksle til en anden valuta) ▪ Kan du forklare, hvad en valuta er? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Sandt eller falsk? Problemløsning	Arbejdsark Sara og Aisha Arbejdsark Sandt eller falsk. Kort eller brikker med tallene 0 - 9	20 min.
Om opgaven		
<p>Eleverne inddeles i makkerpar. Hvert makkerpar får et arbejdsark Sandt eller falsk. Det gælder om at få så mange udsagn sande som muligt.</p> <p>Uddel arbejdsarket Sara og Aisha eller vis det med projektoren og forklar aktiviteten.</p> <p>Lad eleverne bruge papir og sakse til at fremstille talkort med tallene 0 – 9. Talkortene med tallene 0 – 9 lægges med talsiden nedad på bordet.</p> <p>Den første spiller trækker tre tal og opstiller et regnestykke ved brug af de fire regningsarter. Man må gerne bruge den samme regningsart flere gange.</p> <p>I venstre kolonne på arbejdsark Sandt eller falsk står forskellige udsagn om dit tal. Hvert udsagn, der er 'sandt' giver ét point. Vinderen er den, der får flest point.</p> <p>Nedenfor er vist et eksempel på et spil, hvor første spiller Sara har trukket tallene 4, 6 og 3. Hun vælger at opstille regnestykket $4 \cdot 6 - 3 = 21$ og får derfor 3 udsagn sande og dermed 3 point. Aisha vinder dog spillet med sine 4 sande udsagn og 4 point.</p> <p>Hver spilleplade indeholder to spil. Byt eventuelt makker (Spørg gerne ind til elevernes strategier, og om de ændres undervejs).</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Regnestafet Brainbreak	Arbejdsark Regnestafet (2 sider)	15 min.
Om opgaven		
<p>Inddel klassen i hold på 4-5 elever. De 12 kort fra arbejdsark Regnestafet lægges med bagsiden opad på gulvet. Læg kortene på en overskuelig måde, fx 3 x 4 rækker. Lad eleverne bruge 2 min på at aftale en strategi, før de går i gang. Forklar spillereglerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvert hold har en bunke kort ▪ Holdene stiller sig på række bag en markering et stykke fra bunken af kort. ▪ Det gælder om at hente alle kortene hjem i rækkefølge ordnet efter facit. ▪ En elev løber hen for at hente et kort, og giver regnestykket på kortet ikke 1, vendes det tilbage, og eleven må løbe tomhændet tilbage til sit hold og klappe den næste i hånden. Hvis regnestykket derimod giver 1, må personen tage kortet med tilbage, og næste holdkammerat skal nu forsøge at vende et kort med et regnestykke, der giver 2. ▪ Sådan fortsættes indtil alle kort er hentet i den rigtige rækkefølge. ▪ Spørg holdene, hvordan deres strategi virkede, og lad dem få muligheden for at justere den ved at gentage aktiviteten, hvis der er tid. 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed																								
Valutakurser Kontekstopgave	Arbejdsark Valutakurser	25 min.																								
Om opgaven																										
<p>Anton er med sin familie på ferie i Italien. Italiens valuta er euro og valutakursen på euro er 743,93. Det betyder, at 100 euro svarer til 743,93 danske kroner.</p> <table border="1" data-bbox="545 1417 1077 1691"> <tbody> <tr> <td>Amerikanske dollar</td> <td>USD</td> <td>679,64</td> </tr> <tr> <td>Euro</td> <td>EUR</td> <td>743,93</td> </tr> <tr> <td>Schweiziske frank</td> <td>CHF</td> <td>687,55</td> </tr> <tr> <td>Svenske kroner</td> <td>SEK</td> <td>75,41</td> </tr> <tr> <td>Norsk krone</td> <td>NOK</td> <td>82,34</td> </tr> <tr> <td>Britiske pund</td> <td>GBP</td> <td>826,13</td> </tr> <tr> <td>Japanske yen</td> <td>JPY</td> <td>6,47</td> </tr> <tr> <td>Danske kroner</td> <td>DKK</td> <td>100,00</td> </tr> </tbody> </table> <p>Kilde: Nationalbanken 1. nov. 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Antons familie veksler, sådan at de har 200 euro, de kan tage med på rejsen. Hvor mange danske kroner svarer det til, hvis man følger Nationalbankens tabel? (100 euro = 743,93 kr. så 200 euro vil koste $2 \cdot 743,93$ kr. = 1487,86 danske kr.) ▪ Hvis de havde valgt at veksle for 1000 danske kroner, hvor mange Euro ville det så svare til? (1000 kr./ $7,4393$ kr./euro = 134,42 euro. Benævnelser og overslag; resultatet skal være noget mindre end de 200 euro) 			Amerikanske dollar	USD	679,64	Euro	EUR	743,93	Schweiziske frank	CHF	687,55	Svenske kroner	SEK	75,41	Norsk krone	NOK	82,34	Britiske pund	GBP	826,13	Japanske yen	JPY	6,47	Danske kroner	DKK	100,00
Amerikanske dollar	USD	679,64																								
Euro	EUR	743,93																								
Schweiziske frank	CHF	687,55																								
Svenske kroner	SEK	75,41																								
Norsk krone	NOK	82,34																								
Britiske pund	GBP	826,13																								
Japanske yen	JPY	6,47																								
Danske kroner	DKK	100,00																								

I Forex banken kan man veksle penge. På Forex hjemmeside kan man finde nedenstående tabel, der viser deres priser:

1 EUR= 7,66 DKK	1 DKK= 0,13 EUR
50 EUR= 382,76 DKK	50 DKK= 6,53 EUR
100 EUR= 765,51 DKK	100 DKK= 13,06 EUR

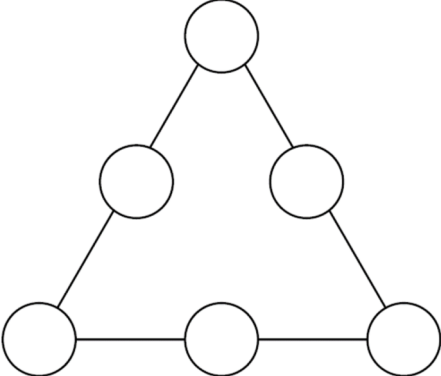
- Hvor mange euro får Anton og familien ud af at veksle 1000 kr. hos Forex? (100DKK = $10 \cdot 13,06$ euro = 130,6 euro)
- Hvor mange penge tager Forex for at veksle, hvis vi forudsætter, at Forex selv kan veksle til de priser, som gælder hos Nationalbanken? (134,42 euro – 130,6 euro = 3,82 euro, dvs. 28,42 danske kr.)
- På ferien vil Anton gerne købe en t-shirt, som koster 21 euro, hvad svarer det til i danske kroner? (156,23 danske kroner ved brug af nationalbankens kurser)

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Refleksionssamtale	Arbejdsark Læringsmål	15 min.
Om opgaven		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvad er det mindste resultat, du kan få, hvis du skal opstille et regnestykke med tallene 9, 5 og 3? ▪ Hvad er det største resultat? ▪ Kan du forklare, hvad valuta er? ▪ Hvordan finder man ud af, hvilken af flere valutaer, der er den mest værdifulde? ▪ Hvordan omregner man fra én valuta til en anden? 		
Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.		

Lærervejledning for dag 9/ Torsdag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeg har forbedret mine svagheder i matematik. ▪ Jeg kan løse matematiske problemer med brøker 		
Titel	Opgavetype	Varighed
Hvad kan jeg?		20 min.
Den magiske trekant	Problemløsning	20 min.
Efter-test i Matematik		50 min.

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Hvad kan jeg?	Lang snor eller tegnet streg på gulvet	20 min.
Om opgaven		
<p>Materiale; lang snor eller streg på gulvet med 'Det kan jeg' i den ene ende 'Det kan jeg næsten' på midten og 'Det vil jeg gerne kunne' i modsatte ende.</p>		
Det kan jeg	Det kan jeg næsten	Det vil jeg gerne kunne
<p>Nedenstående spørgsmål læses op af læreren et ad gangen. Eleverne placerer sig på linjen alt efter, hvor på linjen udsagnet passer bedst til ham eller hende.</p> <p>Efter hvert spørgsmål er der mulighed for, at læreren spørger de elever, der er usikre på svaret, hvad de er usikre på. De elever, der kan svare, kan eventuelt bruges til at give en forklaring.</p> <p>Læreren spørger:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kan du regne tværsommen af 999 ud? ▪ Kan du bestemme, hvor mange minutter, der er på 2 ½ time? ▪ Kan du forklare, hvad et primtal er? ▪ Ved du hvor mange 1/8, der går på ½? ▪ Kan du bestemme gennemsnittet af 12, 22, 32, 42? ▪ Ved du hvilket tal, der er mindst 1/10 eller 0,080? 		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Den magiske trekant Problemløsning	Arbejdsark Den magiske trekant Papir, sakse Arbejdsark Læringsmål	20 min.
Om opgaven		
<p>Fremstil selv 6 brikker (papersedler), hvor der er skrevet hhv. $\frac{1}{3}$, $\frac{4}{3}$, $\frac{7}{3}$, $\frac{10}{3}$, $\frac{13}{3}$ og $\frac{16}{3}$.</p> <p>Uddel arbejdsarket Den magiske trekant. Placer en brik i hver cirkel sådan, at summen langs hver sidekant bliver 7.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Opgave af: Neville deMestre, Matematikksenteret</p> <p>Udlever arbejdsark Læringsmål og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.</p>		

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Efter-test i matematik	Efter-test matematik udprintet	45 min
Om opgaven		
<p>Eleverne er nu nået til efter-testen. I morgen fredag (dag 10) vil eleverne få individuel feedback på deres faglige udvikling. Testen kan printes og deles ud til eleverne, så de kan gennemføre den i hånden.</p> <p>Testen kan findes på emu projektside.</p> <p>Testen tager ca. 45 minutter. Testene er i princippet ikke på tid, så eleverne må bruge den tid, de behøver, men de skal ikke sidde fast og få et nederlag - så må de hellere springe opgaver over.</p> <p>Mange elever har haft dårlige oplevelser med testsituationer tidligere – og det bør der tages højde for og hensyn til. Det skal derfor pointeres, at testen er lavet så I kan se udviklingen inden for udvalgte faglige områder. Sig til eleverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Du kan altid gå videre i testen, hvis du sidder fast i en opgave. ▪ Du må gerne spørge om hjælp, hvis det er uklart, hvad man skal gøre i opgaven. 		

- Du må gerne holde små pauser undervejs.
- Du må bruge den tid, som du behøver.

Der gennemføres en før-test og en efter-test, så I kan se udviklingen inden for udvalgte faglige områder. Efter eleverne har gennemført efter-testen, kan underviseren rette testen til, så eleven kan få en tilbagemelding på forløbet den næste dag. Find rettevejledning i dokumentet **Faglige test** på emu projektside

Lærervejledning for dag 10/ Fredag i uge 2

Overblik		
Mål for undervisningen		
<ul style="list-style-type: none"> Jeg er blevet bedre til at løse opgaver i emnet 'Tal og algebra' Jeg er blevet bedre til at løse opgaver i emnet 'Matematik i anvendelse' <p><i>Bemærk, under denne lektion vil eleverne enkeltvis blive taget ud til individuel samtale med underviseren i Dansk. Under dansk-lektionen kl 9:55-11:15 vil du som underviser i matematik tale med eleverne enkeltvis om deres udvikling i matematik med afsæt i testen (Læs mere om testen og feedback i dokumentet Faglige test, der findes på emu projektside)</i></p> <p>Samtaleark om tests (Findes i dokumentet Faglige test på emu projektside)</p>		
Titel	Opgavetype	Varighed (ca.)
Prøv dig selv af		90

Titel og opgavetype	Materialer	Varighed
Prøv dig selv af	Arbejdsarkene Prøv dig selv af FP9 findes ved at søge 'matematik fsa' og anvende uni-login Arbejdsark Læringsmål	90 min
Om opgaven		
<p>Du kan finde tidligere afgangsprøver på nettet ved at søge 'matematik fsa' og anvende uni-login på materialeplatformen.</p> <p>Arbejdsarket Prøv dig selv af og FP9 udleveres til eleverne. Start med prøven i færdighedsregning. Siden kan prøven i problemløsning bruges, hvis der er ekstra tid.</p> <p>Læreren læser teksten fra arbejdsarket Prøv dig selv af sammen med eleverne: Du skal nu prøve at løse opgaver fra 9.-klasseprøven i matematiske færdigheder. (Du kan evt. selv forsøge at finde tidligere afgangsprøver på nettet ved at skrive søgeordene 'matematik fsa'.)</p> <p>Afgangsprøven i matematik består af to dele. En del uden hjælpemidler, som vi kalder færdighedsprøven og en del hvor du gerne må bruge hjælpemidler, som lommeregner og computer. Du skal først se på afgangsprøven uden hjælpemidler, kaldet færdighedsprøven.</p> <p>I færdighedsprøven er der i alt 50 opgaver, som er delt ind i fire emner:</p>		

Matematik i anvendelse
Geometri
Statistik og sandsynlighed
Tal og algebra

Når du kigger på opgaverne, opdager du måske, at du har lært mest på turboforløbet i emnerne Matematik i anvendelse og Tal og algebra.

Prøv at kigge alle opgaverne igennem, og sæt et kryds ved de opgaver, du mener, du kan løse.

Prøv herefter at løse alle de opgaver, du har sat kryds ved. Du må gerne lave udregninger på et stykke papir.

Hvor mange opgaver klarede du?

Kig på siden fra problemløsningsprøven, hvis du har mere tid. Her må du bruge lomme-regner.

Prøv nu at regne opgaverne og tal sammen med en kammerat, hvis du går i stå.

Hvordan klarede du opgaverne?

Udlever arbejdsark **Læringsmål** og lad eleverne afkrydse dagens to spørgsmål.

